

2014•2015
FACULTEIT RECHTEN
master in de rechten

Masterproef
Gevolgen van de insolventie van sportclubs

Promotor :
Prof. dr. Matthias STORME

Melissa Ramaekers
Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten

De transnationale Universiteit Limburg is een uniek samenwerkingsverband van twee universiteiten in twee landen: de Universiteit Hasselt en Maastricht University.

Universiteit Hasselt | Campus Hasselt | Martelarenlaan 42 | BE-3500 Hasselt
Universiteit Hasselt | Campus Diepenbeek | Agoralaan Gebouw D | BE-3590 Diepenbeek

Maastricht University

2014•2015
FACULTEIT RECHTEN
master in de rechten

Masterproef

Gevolgen van de insolventie van sportclubs

Promotor :
Prof. dr. Matthias STORME

Melissa Ramaekers
Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten

---

SAMENVATTING

Voetbal is waarschijnlijk de populairste sport ter wereld. Deze sport wordt dan ook beïnvloed en bepaald door de maatschappij en de omgeving waarin ze beoefend wordt. Een voetbalclub heeft een grote sociaal-maatschappelijke waarde voor een gemeenschap, behoort tot het culturele erfgoed en de supporters identificeren zich met hun club. Voetbal heeft niet alleen een sociaal-maatschappelijke waarde, doch ook vooral een commerciële waarde. De commerciële aard van de sport zien we het meeste terugkomen in de media: mediarechten, sponsorgeld, licentieproblemen en zelfs faillissementen. Insolventie blijkt een veelvoorkomend probleem te zijn onder Europese voetbalclubs en daarom zal in deze masterscriptie voornamelijk de nadruk liggen op voetbalclubs.

In het eerste hoofdstuk wordt de probleemstelling toegelicht. Hierin wordt de centrale onderzoeksdoelstelling geformuleerd, namelijk "de gevolgen van insolventie van sportclubs". Voetbal kent niet alleen in België een enorme commerciële belangstelling, doch ook in andere landen zoals Nederland en het Verenigd Koninkrijk zodat het zeker de moeite loont hiernaar een rechtsvergelijkend onderzoek te doen.

Het tweede hoofdstuk zal laten zien dat er een diversiteit heerst omtrent de juridische structuur van voetbalclubs. Er zal dan ook nagegaan moeten worden welke rechtsvormen voorkomen in de Belgische voetbalcompetitie met daarop volgend een korte bespreking van de belangrijkste kenmerken. In het Belgisch rechtstelsel wordt namelijk een onderscheid gemaakt tussen het handelsrecht en het burgerlijk recht en dit brengt enkele gevolgen met zich mee. Vervolgens gaan we kijken of deze diversiteit zich ook voordoet in andere landen, zoals Nederland en Engeland.

Voetbalclubs zijn niet enkel verplicht zich te houden aan de wettelijke regels, doch eveneens aan de aanvullende regels die worden opgelegd door de nationale voetbalbonden. Hierdoor kan een voetbalclub beschouwd worden als een onderneming met een speciaal vermogen. Het vermogen van een sportclub bestaat namelijk uit enkele bijzondere immateriële activa, zoals een stamnummer en een licentie. Voetbalclubs dienen immers aan een hele reeks financiële verplichtingen te voldoen vooraleer zij mogen deelnemen aan de competitie.

Vervolgens zal hoofdstuk vier een antwoord trachten te bieden op de vraag 'waarom sportclubs in financiële moeilijkheden geraken'. Het is namelijk nodig te achterhalen waar de oorzaak ligt in het feit dat sportclubs terecht komen in een hoge schuldenlast.

Hoofdstuk vijf handelt over de verschillende soorten insolventieprocedures. Een situatieschets zal duidelijk maken dat de er voor een vennootschap meerdere procedures bestaan dan voor een vereniging zonder winstoogmerk. De insolventieprocedures zullen met elkaar worden vergeleken.

In hoofdstuk zes wordt het belangrijkste gevolg van een insolventieprocedure besproken, namelijk de situatie van samenloop tussen de schuldeisers. Het is uiteraard van groot belang dat de rechten van de schuldeisers worden beschermd. De werknemers nemen binnen de onderneming een

bijzondere plaats in. Binnen een voetbalclub wordt die bijzondere plaats vooral toegekend aan de spelers en de trainers. In dit hoofdstuk wordt dan ook een onderscheid gemaakt tussen de arbeidsovereenkomsten van een vennootschap en de arbeidsovereenkomsten van een vzw. Er wordt nagegaan of de gevolgen op dit vlak verschillen. Dit zal gekoppeld worden met de football creditor rule, zijnde een regel die wordt toegepast in de Engelse voetbalcompetitie.

Het is geen geheim meer dat talrijke clubs over heel Europa herhaaldelijk en op zorgwekkende wijze geconfronteerd worden met financiële verliezen. Het is daarom noodzakelijk om maatregelen te nemen waarmee de continuïteit van deze ondernemingen blijft verzekerd. Deze maatregelen situeren zich voornamelijk op Europees niveau en worden besproken in hoofdstuk zeven.

Het laatste hoofdstuk bevat een algemene conclusie van het onderzoek. Hierbij zal dan ook een oplossing naar voren komen voor mijn centrale onderzoeksvraag.

DANKWOORD

Na een opleiding van drie jaar rechtspraak ben ik als schakelstudent begonnen aan deze opleiding. Deze masterproef kadert in mijn opleiding tot Master in de Rechten en vormt hiermee het sluitstuk van mijn opleiding.

Vooraf zou ik graag een dankwoord willen geven aan enkele personen zonder wie deze masterproef niet mogelijk was geweest. Eerst en vooral zou ik mijn promotor, professor Matthias Storme, willen bedanken voor de mogelijkheid om deze masterproef onder zijn leiding te kunnen schrijven. Daarnaast wil ik Tom Delwiche bedanken voor zijn kritische aanwijzingen en voor de hulp bij het nalezen.

Ten slotte wil ik nog een woord van dank richten aan mijn familie en vrienden voor de morele steun tijdens het maken van deze masterproef en gedurende mijn hele opleiding.

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING

DANKWOORD

INHOUDSOPGAVE

LIJST MET AFKORTINGEN

1	PROBLEEMSTELLING / INLEIDING	9
1.1	SITUATIESCHETS	9
1.2	CENTRALE ONDERZOEKSVRAAG	10
1.3	ONDERZOEKSMETHODE	10
2	DE JURIDISCHE STRUCTUUR VAN SPORTCLUBS	11
2.1	HET ONDERSCHIED TUSSEN HANDELSRECHT EN BURGERLIJK RECHT	11
	2.1.1 <i>Belang van het onderscheid</i>	12
2.2	DE BELGISCHE VOETBALCLUBS	13
	2.2.1 <i>De Vennootschappen</i>	14
	2.2.1.1 <i>Begrip</i>	14
	2.2.1.2 <i>De naamloze vennootschap</i>	15
	2.2.1.3 <i>De coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid</i>	16
	2.2.1.4 <i>De vennootschap met een sociaal oogmerk</i>	18
	2.2.2 <i>De verenigingen</i>	19
	2.2.2.1 <i>Geen ontplooiing van handelsactiviteiten</i>	20
	2.2.2.2 <i>Geen winstoogmerk</i>	21
	2.2.3 <i>Rechtsvergelijkende noties</i>	21
	2.2.3.1 <i>Nederland</i>	21
	2.2.3.2 <i>Engeland</i>	22

3	HET VERMOGEN VAN SPORTCLUBS	25
<hr/>		
3.1	HET STADION	25
3.2	DE INKOMSTEN	25
	3.2.1 <i>Inkomsten uit ticketverkoop</i>	26
	3.2.2 <i>Inkomsten uit televisie-uitzendrechten</i>	26
	3.2.3 <i>Inkomsten uit sponsoring</i>	27
	3.2.4 <i>Inkomsten uit commerciële activiteiten</i>	28
3.3	HET STAMNUMMER	28
3.4	DE LICENTIE	29
	3.4.1 <i>Het licentiesysteem in het Belgisch voetbal</i>	29
	3.4.2 <i>Het licentiesysteem in het Nederlands voetbal</i>	31
4	DE OORZAKEN M.B.T. DE INSOLVENTIE	33
<hr/>		
5	DE INSOLVENTIEPROCEDURES	37
<hr/>		
5.1	ONTBINDING – VEREFFENING VZW	38
5.2	ONTBINDING – VEREFFENING VENNOOTSCHAP	39
5.3	GERECHTELIJKE REORGANISATIE (WCO)	40
5.4	FAILLISSEMENT	41
5.5	NEDERLAND	42
6	SAMENLOOP	43
<hr/>		
6.1	HET VERMOGEN ALS ONDERPAND	43
6.2	HET GELIJKHEIDSBEGINSEL	44
6.3	DE SCHULDEISERS	44
	6.3.1 <i>De curator – de vereffenaar</i>	45
	6.3.2 <i>De arbeidsovereenkomsten</i>	46

6.4	THE FOOTBALL CREDITOR RULE	48
7	MAATREGELEN GENOMEN TER VOORKOMING VAN INSOLVENTIE	51
<hr/>		
7.1	FINANCIAL FAIR PLAY RULES	52
	7.1.1 Doelstellingen	52
	7.1.2 Licentiesysteem	52
	7.1.3 Break even rule	55
7.2	OVERHEIDSSTEUN VOOR SPORTCLUBS	55
	7.2.1 Artikel 107 VWEU	55
	7.2.2 Steunmaatregelen door Belgische overheid	56
	7.2.3 Steunmaatregelen door Nederlandse overheid	59
	7.2.4 Verordening nr. 651/2014	60
8	ALGEMENE CONCLUSIE	61
<hr/>		
	BIBLIOGRAFIE	65
<hr/>		
	WETGEVING	65
	RECHTSPRAAK	67
	RECHTSLEER	68
	OVERIGE RECHTSBRONNEN	71

LIJST MET GEBRUIKTE AFKORTINGEN

BW	Burgerlijk Wetboek
CVBA	Coöperatieve Vennootschap met Beperkte Aansprakelijkheid
Faill.W.	Faillissementswet
FFPR	Financial Fair Play Regulation
Hyp.W.	Hypotheekwet
KBVB	Koninklijke Belgische Voetbalbond
KBO	Kruispuntbank der Ondernemingen
KNVB	Koninklijke Nederlandse Voetbalbond
NV	Naamloze Vennootschap
PMV	Participatie Maatschappij Vlaanderen
UEFA	Union of European Football Associations
VSO	Vennootschap met Sociaal Oogmerk
VWEU	Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie
VZW	Vereniging Zonder Winstoogmerk
VZW-wet	Wet van 27 juni 1921
WCO-wet	Wet Continuïteit der ondernemingen
W.Kh.	Wetboek van koophandel
W.Venn.	Wetboek van vennootschappen

---

1. INLEIDING

1.1 SITUATIESCHETS

Dat ons land getroffen wordt door een financiële crisis, weten we al langer. Dit heeft zo zijn gevolgen in verschillende sectoren van de maatschappij en dus ook in de sportsector. Meer nog, vooral middelgrote sportclubs hebben te kampen met financiële moeilijkheden. Het is absoluut geen geheim meer dat de bedrijfstak van het professioneel voetbal zwaar onder druk staat. Professionele voetbalclubs lijden veelal aan zware verliezen en kampen met structurele tekorten in de begroting. Sport is niet enkel een belangrijke sector van de sociale economie, doch ook de commerciële belangen rond sport zijn enorm en voornamelijk door sponsorgeld en mediarechten. Vanuit dit standpunt lijkt het dan ook gerechtvaardigd dat er maatregelen genomen worden om de financiële problemen van sportclubs te beperken.

Er heerst heel wat diversiteit in de juridische structuur van voetbalclubs. Dat is ook de reden dat ik dieper zal ingaan op de structuren die aanwezig zijn bij sportclubs in de voetbalsector. Het Belgische recht maakt een onderscheid tussen de handelaars en de niet-handelaars. Bestuurders van een sportclub hebben dus enerzijds de keuze om een sportclub uit te baten in de vorm van een handelsvennootschap of in de vorm van een burgerlijke rechtspersoon. zal men dus de keuze hebben om een sportclub op te richten in de vorm van een handelsvennootschap of in de vorm van een vzw.

Een belangrijk gevolg van dit onderscheid is dat deze rechtspersonen zijn onderworpen aan een verschillende regeling. Het Wetboek van Vennootschappen, de Faillissementswet en de Wet op de Continuïteit der Ondernemingen zijn van toepassing op de handelsvennootschappen. Voor de verenigingen zonder winstoogmerk bestaat er een geheel van eigen regels opgenomen in de wet van 27 juni 1921.¹ Hieruit blijkt dat de regels tussen beide soorten rechtsvormen grondig verschillen. Het is dan ook nodig een onderzoek wat de gevolgen hiervan zijn en of deze oplossing

1.2 CENTALE ONDERZOEKSVRAAG

Uitgaande van de hierboven geschetste problematiek kan de volgende centrale onderzoeksvraag geformuleerd worden: "Wat zijn de gevolgen van insolventie van sportclubs".

Om deze centrale onderzoeksvraag zo nauwkeurig mogelijk te beantwoorden, wordt deze opgesplitst in zeven deelvragen:

- Een analyse van de juridische structuren onder de Belgische sportclubs;
- Een overzicht van de goederen die deel uitmaken van het vermogen van sportclubs;
- Een bespreking van de oorzaken die ertoe leiden dat een sportclub in financiële moeilijkheden terechtkomt;
- Een overzicht van de verschillende soorten insolventieprocedures
- Het gevolg van samenloop en de schuldeisers.
- Een bespreking van enkele maatregelen die genomen worden om de insolventie van sportclubs te beperken.

1.3 ONDERZOEKSMETHODE

Via een literatuurstudie en een rechtsvergelijkend onderzoek tracht deze masterproef een antwoord te vinden op de hierboven geformuleerde onderzoeksvragen. Dit rechtsvergelijkend onderzoek zal bestaan uit twee soorten.

de interne rechtsvergelijking:

Een sportclub kan de vorm aannemen van een vennootschap of van een vereniging zonder winstoogmerk. De regels tussen beide rechtsfiguren verschillen echter grondig zodat het nodig is om beide rechtsfiguren met elkaar te vergelijken.

de externe rechtsvergelijking:

Er wordt gekeken naar de beschikbare rechtsvormen voor sportclubs in andere landen. Het is namelijk van belang om na te gaan of de regels voor de beschikbare rechtsvormen daar ook verschillen en hoe daar in de praktijk wordt mee omgegaan. Landen zoals Nederland en het Verenigd Koninkrijk worden besproken.

---

2. DE JURIDISCHE STRUCTUUR VAN SPORTCLUBS

Sport maakt deel uit van de sociale economie. Traditioneel beschikt de sociale economie van Europa over vier juridische pijlers: de vereniging, de coöperatie, de stichting en de mutualiteit.² In België zijn dit hoofdzakelijk de verenigingen zonder winstoogmerk en de coöperatieve vennootschappen. In 1995 werd hier ook de vennootschap met sociaal oogmerk aan toegevoegd. Het onderste deel zal laten zien dat er veel rechtsvormen bestaan waarvan sportclubs gebruik kunnen maken om in het rechtsverkeer op te treden. Hierbij zal de nadruk voornamelijk liggen op voetbalclubs omdat er veel diversiteit heerst wat betreft de juridische structuren. Er zal dan ook eerst nagegaan worden welke rechtsvormen voorkomen in de Belgische voetbalcompetitie met daarop volgend een korte bespreking van de belangrijkste kenmerken en het belang van het onderscheid. Vervolgens gaan we kijken of deze diversiteit zich ook voordoet in andere landen, zoals Nederland en Engeland.

2.1 HET ONDERSCHIED TUSSEN HANDELS – EN BURGERLIJK RECHT

Het Belgisch recht wordt gekenmerkt door een onderscheid tussen handelsrecht en burgerlijk recht. Zo heeft men enerzijds de vennootschappen die een handelsactiviteit uitoefenen en vallen onder de categorie van de handelsvennootschappen en anderzijds bestaan er rechtspersoon die burgerlijke activiteiten verrichten, zijnde de burgerlijke vennootschappen en de verenigingen zonder winstoogmerk. Het criterium dat een onderscheid maakt tussen handelaars en niet-handelaars is artikel 1 van het Wetboek van Koophandel: een vennootschap is een handelaar wanneer zij daden van koophandel stelt en daarvan, hoofdzakelijk of aanvullend zijn gewoon beroep maakt. De vennootschappen, die enkel handelsdaden stellen bijkomstig aan een burgerlijke activiteit, vallen niet binnen het toepassingsgebied van artikel 1 W.Kh. Een gemende doelomschrijving is dus perfect mogelijk. De rechtspraak lost dit op door middel van een hoofdzaak/bijzaak analyse te doen: een (burgerlijke resp. commerciële) hoofdactiviteit is doorslaggevend ten opzichte van een (commerciële resp. burgerlijke) ondergeschikte activiteit.³

Artikel 3, §2 W.Venn. bepaalt dat het handels- of burgerlijk karakter van een vennootschap wordt bepaald door haar maatschappelijk doel dat bij de oprichting nauwkeurig in de statuten dient omschreven te worden.⁴ De traditionele opvatting luidt dat het doel van de vennootschap, zoals bepaald in de statuten, aan de vennootschap haar burgerlijk of commercieel karakter verleent, zonder dat de feitelijke activiteit van de vennootschap relevant is.⁵ Enkel wanneer er twijfel bestond omtrent de interpretatie van de statutaire doelomschrijving, kwam de beoordeling van de feitelijke activiteit aan de orde. Met het arrest van 4 oktober 2001 heeft het Hof van Cassatie de traditionele stelling aan de kant geschoven door te oordelen dat een vennootschap de hoedanigheid van koopman

---

² A. COATES, W. VAN OPSTAL, "Juridische kaders in de sociale economie: een rechtseconomische doorlichting", *Tijdschrift van het Steunpunt WSE*, 2010, afl. 3, 51.

³ M. DENEFF, "De faillietverklaring van handelsvennootschappen, VZW's en stichtingen na het cassatiearrest van 4 oktober 2001", *TRV* 2002, 81.

⁴ Art. 69, eerste lid, 11° W.Venn.

⁵ J. VANANROYE, "Het geschreven statutair doel, de feitelijke activiteit en het handelaarschap van een vennootschap", *RW* 2001-02, 983.

krijgt indien uit de wil van de oprichters blijkt dat het werkelijk doel van de vennootschap een handelsdoel is, ondanks het feit dat het statutair doel schijnbaar een burgerlijke activiteit is.⁶ In de rechtsleer suggereert men dat vanaf heden de feitelijke kwalificatienorm primeert op de statutaire norm.

2.1.1 Het belang van het onderscheid

Naar Belgisch recht is een duidelijke activiteitsomschrijving van belang omdat het onderscheid handels- dan wel burgerlijke activiteiten mee bepaalt welk recht van toepassing is.⁷ De vennootschappen worden zeer uitgebreid gereguleerd in het Wetboek van vennootschappen. Daarnaast zijn de handelsvennootschappen onderworpen aan het bijzonder handelsrecht, zoals het soepeler bewijs en het vermoeden van hoofdelijkheid. Een vennootschap kan bovendien op verschillende manieren worden beëindigd. Wanneer een vennootschap wenst zijn handelsactiviteit stop te zetten, is een beëindiging mogelijk door een vrijwillige ontbinding. In dit geval beslissen de aandeelhouders vrijwillig om de vennootschap te ontbinden en waarna de vereffening automatisch zal volgen. De ontbinding dient dus te onderscheiden worden van de vereffening. De ontbindings- en vereffeningprocedure wordt geregeld in de artikelen 181 tot 196 W.Venn. De wetgever heeft de vereffeningprocedure trachten te verbeteren door de wet van 2 juni 2006⁸ om misbruiken in het raam van die procedure te voorkomen. De wijziging beoogt in het bijzonder te vermijden dat die procedure zou worden aangewend met de loutere bedoeling aan het faillissement te ontsnappen en de goederen te gelde te maken buiten elke gerechtelijke controle om.⁹ Bovendien is het zo dat enkel de handelaars vallen onder het toepassingsgebied van de Faillissementswet¹⁰ en de Wet op de continuïteit der ondernemingen.¹¹ In het Belgische recht kan alleen een koopman, die op duurzame wijze heeft opgehouden te betalen en wiens krediet is geschokt, in staat van faillissement worden verklaard.¹² Aangezien een VZW niet als handelaar wordt beschouwd, valt zij buiten het toepassingsgebied van de Faillissementswet. Een V.Z.W. kan weliswaar een handelsactiviteit uitoefenen maar dit is slechts mogelijk voor zover activiteiten ondergeschikt blijven aan het belangeloos doel en voor zover er geen winstoogmerk wordt nagestreefd. Voor de V.Z.W. bestaat dus enkel de procedure van de vrijwillige – en gerechtelijke ontbinding geregeld wordt in de artikelen 18 tot 26 van de vzw-wet. Zoals later zal blijken, stemt deze procedure slechts gedeeltelijk overeen met de procedure die voor de handelsvennootschappen geldt. Daarnaast bestaat er voor de vzw's de ontbinding van rechtswege. Deze laatste ontbindingsgrond is voornamelijk ingevoerd door de rechtsleer, aangezien de vzw-wet geen enkele grond van ontbinding van rechtswege vermeldt.¹³

---

⁶ Cass. 4 oktober 2001, T.B.H. 2002, 642.

⁷ M. DENEFF, *Economische activiteiten van vzw en stichting*, Kalmthout, Biblo, 2004, 171.

⁸ Wet van 2 juni 2006 tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen, teneinde de vereffeningprocedure te verbeteren, B.S. 26 juni 2006, 32226.

⁹ Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen, teneinde de vereffeningprocedure van verliesgevende vennootschappen te verbeteren, *Parl.St.* Kamer 2004-05, nr. 1906/001, 4.

¹⁰ Art. 2 Faillissementswet 8 augustus 1997, B.S. 28 oktober 1997, 28562 (hierna Faill.W.).

¹¹ Wet van 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen, B.S. 9 februari 2009, 8436 (hierna WCO-wet).

¹² Art. 2, eerste lid Faill.W.

¹³ R. VAN HECKE en A. VAN WINCKEL, "Ontbinding en vereffening van een V.Z.W." in X. (ed), *Rechtscompendium V.Z.W. en V.S.O.*, Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen, 1996, 12.

Bovendien is de kwalificatie onder meer belangrijk voor het bepalen van de rechterlijke bevoegdheid. De rechtbank van koophandel is uitsluitend bevoegd voor geschillen van een vennootschap die beheerst worden door het Wetboek van vennootschappen en geschillen die rechtstreeks ontstaan uit het faillissement en de procedures van gerechtelijke reorganisatie.¹⁴ De rechtbank van koophandel is echter niet bevoegd om kennis te nemen van vorderingen die betrekking hebben op de ontbinding van een VZW. Dit behoort tot de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg in het arrondissement van de plaats waar de VZW haar maatschappelijke zetel heeft.¹⁵ Het KB van 26 juni 2003 zorgt er evenwel voor dat de rechtbank van koophandel een grote rol speelt voor de VZW gezien het feit dat zij daar verplicht zijn een verenigingsdossier aan te leggen. Alle akten waarvan de openbaarmaking is voorgeschreven door de VZW-wet, worden neergelegd bij de griffies van de rechtbanken van koophandel en opgenomen in de verenigingsdossiers of elektronisch neergelegd.¹⁶

2.2 DE BELGISCHE VOETBALCLUBS

Een Belgische voetbalclub dient zich bovendien aan te sluiten bij de nationale voetbalbond wanneer zij in België wenst deel te nemen aan de competitie. De Koninklijke Belgische Voetbalbond (hierna: KBVB) heeft de rechtsvorm van een V.Z.W. en is bevoegd voor het organiseren van de competities in het professioneel voetbal (eerste/tweede klasse) en het amateurvoetbal (derde/vierde klasse en de provinciale reeksen). Om de competities in het Belgisch voetbal te organiseren, heeft de KBVB een uitgebreid procedurereglement opgesteld waarin de regels van het professioneel voetbal en amateur voetbal door elkaar terug te vinden zijn. Het reglement bevat geen vereisten inzake de rechtsvorm van een voetbalclub maar daarentegen voorziet het zelfs uitdrukkelijk de mogelijkheid om een voetbalclub op te richten als een feitelijke vereniging.¹⁷ Deze mogelijkheid bestaat echter niet voor voetbalclubs uit het professioneel voetbal, daar een van de licentievoorwaarden is dat een club over rechtspersoonlijkheid dient te beschikken.¹⁸ Rechtspersoonlijkheid impliceert ten eerste het bestaan van een afzonderlijk vermogen. Dit vermogen is te onderscheiden van de vermogens van de vennoten (bij een vennootschap) of de leden (bij een vereniging).¹⁹ Naast een eigen vermogen, hebben rechtspersonen eigen rechten en plichten waardoor zij contracten kunnen afsluiten, zelfstandig kunnen optreden in rechte. Omgekeerd betekent dit dat een vereniging zonder rechtspersoonlijkheid niet kan optreden in rechte. Ze kunnen geen rechtsvordering instellen, geen contracten afsluiten en ook geen goederen bezitten. De bezittingen zullen eigendom zijn van de leden elk voor een deel in onverdeeldheid. Een feitelijke vereniging is een vereniging zonder rechtspersoonlijkheid²⁰ en komt derhalve enkel voor in het amateur voetbal.

Kort samengevat komt het erop neer dat een professionele voetbalclub de keuze heeft tussen enerzijds de voetbalclub als een vzw en anderzijds de voetbalclub als een vennootschap. Het nagaan

---

¹⁴ Art. 574, 1° - 2° Ger.W.

¹⁵ Art. 569, 9° Ger.W.

¹⁶ Art. 1 KB 26 juni 2003 op de openbaarmaking van akten en stukken van verenigingen zonder winstoogmerk, van internationale verenigingen zonder winstoogmerk, van stichtingen en van organismen voor de financiering voor pensioenen, *B.S.* 27 juni 2003, 34896.

¹⁷ Art. 306.1 KBVB Reglement 2014-15.

¹⁸ Art. 407.1 KBVB Reglement 2014-15.

¹⁹ H. BRAEKMANS, R. HOUBEN, *Handboek vennootschapsrecht*, Mortsel, Intersentia, 2011, 21.

²⁰ Art. 3, 3° wet 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers, *B.S.* 29 augustus 2005, 37309.

van de statuten van deze professionele clubs leert ons dat er verschillende ondernemingsvormen voorkomen in het professioneel voetbal. Van de zestien clubs uit eerste klasse hebben acht clubs de rechtsvorm van een V.Z.W., vijf clubs de rechtsvorm van een N.V. en drie clubs de rechtsvorm van een C.V.B.A., waarvan twee als vennootschap met een sociaal oogmerk. Hetzelfde fenomeen zien we ook terug bij de (achttien) voetbalclubs uit tweede klasse: veertien clubs hebben de rechtsvorm van een V.Z.W., drie clubs de structuur van een N.V. en een vennootschap heeft de vorm van een C.V.B.A. Hieruit valt af te leiden dat vennootschapsstructuren minder voorkomen in het professioneel voetbal en dat voetbalclubs zich voornamelijk organiseren als een vereniging zonder winstoogmerk.

2.2.1 De vennootschappen

Oorspronkelijk kwamen vennootschapsstructuren in het professioneel voetbal zelden voor, maar de afgelopen jaren hebben een aantal professionele voetbalclubs gekozen om de rechtsvorm van een handelsvennootschap aan te nemen. De meest populaire vennootschapsvorm is de naamloze vennootschap. De drie meest recente voorbeelden van professionele voetbalclubs die werden omgezet van een V.Z.W. naar een N.V. zijn: KV Oostende (2008), RSC Anderlecht (2010) en Club Brugge (2012). Enkel de kapitaalkrachtige clubs in het professioneel voetbal organiseren zich op dergelijke wijze. Een andere vennootschapsstructuur, die in mindere mate voorkomt, is de coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid al dan niet met een sociaal oogmerk. Een recent voorbeeld van een voetbalclub die de omschakeling van een V.Z.W. naar een C.V.B.A. maakte is onder andere Cercle Brugge KSV (2014). De overige bestaande vennootschapsvormen komen in het Belgisch voetbal niet voor. Hieronder wordt dan ook enkel de belangrijkste kenmerken van beide vennootschappen besproken. Daarna volgt een kort overzicht van de belangrijkste bepalingen die een N.V. onderscheidt van een C.V.B.A. en omgekeerd.

2.2.1.1.....Begrip

De vennootschappen worden zeer uitgebreid gereguleerd in het Wetboek van vennootschappen.²¹ Beide vennootschappen dienen opgericht te worden bij authentieke akte voor de notaris en dit op straffe van nietigheid.²² Deze rechtspersonen bezitten rechtspersoonlijkheid vanaf het moment dat zij hun oprichtingsakten hebben neergelegd ter griffie van de rechtbank van koophandel van het gerechtelijk arrondissement waarin de maatschappelijke zetel gelegen is.²³ Vervolgens dienen zij zich ook aan te melden bij de Kruispuntbank van Ondernemingen (hierna: KBO) voor het verkrijgen van een ondernemings- en btw-nummer. Een vennootschap wordt opgericht door een contract op grond waarvan twee of meer personen overeenkomen iets in gemeenschap te brengen met als doel één of meer nauwkeurig omschreven activiteiten uit te oefenen en met het oogmerk aan de vennoten een rechtstreeks of onrechtstreeks vermogensvoordeel te bezorgen.²⁴ Uit deze definitie vallen drie kernwoorden af te leiden: doel, winstoogmerk en inbreng.

---

²¹ Wetboek van vennootschappen van 7 mei 1999, B.S. 6 augustus 1997, 29440 (hierna W.Venn).

²² Art. 66, tweede lid W.Venn.

²³ Zie ook o.a. art. 2, §4 W.Venn.

²⁴ Art. 1 W.Venn.

Zoals gezegd is een vennootschap een handelaar wanneer zij daden van koophandel stelt en daarvan, hoofdzakelijk of aanvullend zijn gewoon beroep maakt. Het doel van een vennootschap moet niet beperkt zijn tot één enkele activiteit. Indien een bepaalde vennootschap meerdere activiteiten in de statuten opneemt, is zij bekwaam om al die activiteiten uit te oefenen. Zoals hierna zal blijken, is het met andere woorden belangrijk om het maatschappelijk doel zo breed mogelijk te omschrijven zodat een statutenwijziging zal vermeden worden. Het onbeperkt kunnen ontplooiën van commerciële activiteiten is een van de redenen waarom een voetbalclub kiest voor de omzetting van een vzw naar een vennootschap.

Het maatschappelijk doel moet echter onderscheiden worden van het winstoogmerk. Het oogmerk is de drijfveer waarmee de handelsactiviteit werd aangevat.²⁵ Deze drijfveer moet bij de oprichting van de vennootschap ook aanwezig zijn en moet bestaan in een streven naar winst voor de vennoten.²⁶ Om als vennootschap gekwalificeerd te worden, moet de vennootschap derhalve overgaan tot het verdelen van de winst onder de vennoten. Men kan in principe vrij bepalen wat ieders aandeel in de winst en in het verlies zal zijn. Wanneer de akte van de vennootschap hieromtrent niets bepaalt, is ieders aandeel evenredig aan de inbreng in de vennootschap.²⁷ Bovendien wordt de vereiste van winstoogmerk zeer ruim gedefinieerd, met name het oogmerk om alle vennoten een rechtstreeks of onrechtstreeks vermogensdeel te bezorgen. Een uitzondering is de vennootschap met een sociaal oogmerk (VSO): deze is niet gericht op de verrijking van haar leden maar heeft voornamelijk als hoofddoelstelling het ontplooiën van sociale initiatieven waarop later verder wordt ingegaan.

Een ander wezenskenmerk van de vennootschap is dat iedere vennoot een inbreng doet van hetgeen hij verschuldigd is²⁸ en waarvoor men aandelen in de plaats krijgt. Het eigen vermogen van deze clubs bestaat dan onder andere uit de inbreng van de vennoten bij het oprichten van de club, latere kapitaalsverhogingen, overgedragen winsten en kapitaalsubsidies. Beide clubs zijn aan de vennootschapsbelasting onderworpen. Het tarief van deze belasting bedraagt 33 procent en wordt belast op het totale bedrag van de winst, de uitgekeerde dividenden inbegrepen.²⁹

2.2.1.2.....De naamloze vennootschap

De naamloze vennootschap is de meest populaire vennootschapsvorm in het professioneel voetbal. Het valt op dat enkel de topclubs van België zich organiseren op dergelijke wijze: RSC Anderlecht, Standard en Club Brugge. Als we gaan kijken naar de statuten van de voetbalclub Club Brugge, dan zien we dat deze club gebruik heeft gemaakt van een zeer brede doelomschrijving: in de eerste plaats heeft de vennootschap tot doel zowel het ontwikkelen, promoten en begeleiden van sportuitoefening en in het bijzonder de voetbalsport. Daarnaast omschrijven ze nog enorm veel andere activiteiten zoals het uitbaten van horecabedrijven, marketing, aankoop - verkoop van

---

²⁵ G.L. BALLON, "Art. 1 W.Kh" in X. (ed.), *Handels- en economisch recht. Commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, III. Handelaar*, 2008, 12.

²⁶ Art. 1, eerste lid W.Venn.

²⁷ Art. 30 W.Venn.

²⁸ Art. 20, eerste lid W.Venn.

²⁹ Art. 185, §1 juncto art. 215 Wetboek van de inkomstenbelastingen 10 april 1992, B.S. 30 juli 1992, 17120 (hierna WIB92).

goederen (kledij, schoenen, toestellen voor sport), het verstrekken van financiering aan ondernemingen, het organiseren van reizen, het beheer van vermogens, etc.³⁰

Deze vorm van vennootschap heeft o.a. zijn succes te danken aan de beperkte aansprakelijkheid, want de aandeelhouders/vennoten zijn slechts verbonden ten belope van inbreng, die zij bij de oprichting hebben gedaan.³¹ De aansprakelijkheid van de vennoten is derhalve beperkt tot hun inbreng wat met zich meebrengt dat de schuldeisers van de vennootschap zich niet kunnen verhalen op het privévermogen van de individuele vennoten.³² Bij de oprichting van een N.V. geldt een minimum geplaatst en gestort kapitaal van 61.500 EUR³³ waarvoor de oprichters aandelen in de plaats krijgen. Kenmerkend voor de N.V. is dat aandelen in principe vrij overgedragen kunnen worden.³⁴ Deze overdraagbaarheid kan echter statutair beperkt worden door specifieke clausules, zoals vb. een onvervreemdbaarheidsclausule, doch zal in de praktijk minder voorkomen. De vrije overdraagbaarheid van aandelen is namelijk een reden waarom voetbalclubs kiezen om een dergelijke omschakeling te maken. In die zin is de N.V. aantrekkelijk daar zij de mogelijkheid biedt inzake het aantrekken van extern kapitaal en dus nieuwe investeerders mogelijk maakt.³⁵ De overdracht van aandelen moet gemakkelijk gaan zodat de professionele clubs via externe financiering meer geld kunnen binnenhalen. Bij de NV is er een orgaanplicht. Er moeten minstens drie organen worden gevormd: de algemene vergadering, de raad van bestuur en het orgaan van toezicht. Tevens kan facultatief een directiecomité en/of dagelijks bestuur worden ingesteld.³⁶

2.2.1.3.....Coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid

De tweede en daarbij ook de laatste vennootschapsvorm die voorkomt in het professioneel voetbal is de coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid. Een C.V.B.A. kan zonder problemen economische activiteiten uitoefenen, maar dient er tevens voor te zorgen dat het sociaal of gemeenschappelijk doel wordt nagestreefd. De coöperaties worden als te commercieel beschouwd binnen de sociale economie aangezien het een onbeperkte winstuitkering toelaat.³⁷ Dit lijkt een interessante reden waarom een kleine minderheid van de voetbalclubs kiest voor deze rechtsvorm. Nog niet zo lang geleden heeft Cercle Brugge KSV zijn rechtsvorm gewijzigd van een V.Z.W in een C.V.B.A. Als we kijken naar de statuten van deze vennootschap, dan zien we dat de commerciële activiteiten van deze vennootschap veel beperkter zijn en dat de doelomschrijving voornamelijk betrekking heeft op het sociaal doel: zowel in België als in het buitenland, het bevorderen van de sportbeoefening in het algemeen en meer specifiek van de voetbalsport door het ondersteunen van sportieve werking en door het inrichten, beheren en uitbaten van een professionele

---

³⁰ Statuten De Klokke N.V., neergelegd ter griffie van de rechtbank van koophandel Brugge – afdeling Brugge op 18 juni 2012.

³¹ Art. 437 W.Venn.

³² K. GEENS, *Vennootschapsrecht*, Leuven, Acco, 2002, 41.

³³ Art. 439 W.Venn.

³⁴ Art. 476 W.Venn.

³⁵ M. DENEFF, S. VERSCHAEVE, E. MAES en B SPITAELS, "Opdracht over hoe supporters via aandeelhouderschap nauwer betrokken kunnen worden bij het bestuursbeleid van voetbalclubs", www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/studieopdracht-supportersbetrokkenheid, 41.

³⁶ E. DIRIX, R. STEENNOT, H. VANHEES, *Handels- en economisch recht in hoofdlijnen*, Intersentia, 2014, 38.

³⁷ A. COATES, W. VAN OPSTAL, "Juridische kaders in de sociale economie: een rechtseconomische doorlichting", *Tijdschrift van het Steunpunt WSE*, 2010, afl. 3, 58.

voetbalvereniging tot doel heeft. Tevens heeft de vennootschap nog andere activiteiten tot doel: het opleiden van voetbalspelers, deelnemen aan voetbalwedstrijden, organiseren van sportstages, uitbaten van sportaccommodaties, publiciteit maken, eet- en drankgelegenheden.³⁸

De wettelijke bepalingen betreffende de C.V.B.A. zijn grotendeels van aanvullend recht. Volgens sommige rechtsleer wordt ze daarom gekenmerkt door een grote flexibiliteit omdat ze aan de vennoten een zeer grote speelruimte geeft.³⁹ In artikel 350 W.Venn. wordt een coöperatieve vennootschap omschreven als een vennootschap die samengesteld is uit een veranderlijk aantal vennoten met een veranderlijk kapitaal. Deze veranderlijkheid van de vennoten en de inbrengen is namelijk een uniek kenmerk van de coöperatieve vennootschap. In vergelijking met de N.V., is de aansprakelijkheid van de vennoten van de C.V.B.A. beperkt tot hun inbreng. De aansprakelijkheid van de vennoten is derhalve beperkt tot hun inbreng wat met zich meebrengt dat de schuldeisers van de vennootschap zich niet kunnen verhalen op het privévermogen van de individuele vennoten. Het maatschappelijk kapitaal van deze vennootschap bestaat uit een dubbele kapitaal: een vast gedeelte en een variabel gedeelte. Het bedrag van het vast kapitaal mag niet lager zijn dan 18 550 EUR en moet vanaf de oprichting volgestort zijn ten belopen van 6 200 EUR, op elk aandeel moet een vierde worden volgestort.⁴⁰ Elke wijziging aan het vast gedeelte van het kapitaal veronderstelt een statutenwijziging. De C.V.B.A. wordt bovendien gekenmerkt door een veranderlijk aantal vennoten. De vennootschap beschikt immers over een variabel kapitaal-gedeelte dat wijzigt ten gevolge van de toe- en uittreding van vennoten en de terugneming van aandelen.⁴¹ Het belangrijkste voordeel van de C.V.B.A. is dan ook dat vennoten eenvoudig in en uit kunnen treden zonder dat dit gepaard gaat met de overdracht van aandelen⁴² wat niet mogelijk is bij de naamloze vennootschap. Inzake de C.V.B.A. is enkel het vaste gedeelte van het kapitaal relevant als maatstaf voor de winstuitkering aan de aandeelhouders.⁴³ Wat de overdracht van aandelen betreft, gebeurt deze in principe vrij tussen de vennoten, tenzij de statuten anders bepalen. De overdracht van aandelen aan derden gebeurt onder de toetredingsvoorwaarden van artikel 366 W.Venn., zijnde dat de nieuwe vennoot in de statuten met naam dient aangewezen te zijn (waardoor een voorafgaande statutenwijziging vereist is), dat hij behoort tot een in de statuten omschreven categorie en verder voldoet aan de wettelijke en statutaire vereisten om een vennoot te zijn. Bovendien dient de toetreding door een te worden goedgekeurd door de algemene vergadering. Het is aangewezen deze overdraagbaarheid nauwkeurig in de statuten te beschrijven indien men de overdraagbaarheid van aandelen wil beperken. Maar zoals we gezien hebben, is namelijk de vrije overdraagbaarheid van aandelen namelijk een reden waarom voetbalclubs voor een vennootschap kiezen. Het is daarom dat Cercle Brugge KSV in haar statuten heeft vermeld dat er geen toelatingsvoorwaarden zijn voor de

---

³⁸ Statuten Cercle Brugge Koninklijke Sportvereniging C.V.B.A., neergelegd ter griffie van de rechtbank van koophandel Brugge – afdeling Brugge op 24 juni 2014.

³⁹ M. DENEFF, S. VERSCHAEVE, E. MAES EN B SPITAELS, "Opdracht over hoe supporters via aandeelhouderschap nauwer betrokken kunnen worden bij het bestuursbeleid van voetbalclubs", www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/studieopdracht-supportersbetrokkenheid, 49-50.

⁴⁰ Art. 390 en 397 W.Venn.

⁴¹ E. DIRIX, R. STEENNOT, H. VANGAES, *Handels- en economisch recht in hoofdlijnen*, Mortsel, Intersentia, 2014, 39.

⁴² F. CHAFFART, "De CVBA als tool voor Estate Planning", *TEP* 2008, 349.

⁴³ H. BRAEKMANS, R. HOUBEN, *Handboek vennootschapsrecht*, Mortsel, Intersentia, 2011, 600.

toelating tot de algemene vergadering, zodat hier duidelijk de aandelen vrij kunnen overgedragen worden.

2.2.1.4.....Vennootschap met sociaal oogmerk

Onder voorbehoud van de artikelen 661 tot 669 W.Venn, wordt een VSO beheerst door de bepalingen die van toepassing zijn op de vennootschapsvorm die zij hebben aangenomen.⁴⁴ Een VSO is dan ook geen aparte vennootschapsvorm, doch slechts een modaliteit die een vennootschap kan aannemen. In het professioneel voetbal komt enkel de vennootschapsvorm C.V.B.A. voor met een sociaal oogmerk. Artikel 665 W.Venn. bepaalt dat wanneer een V.S.O. de vorm heeft aangenomen van een C.V.B.A. het vast gedeelte van het kapitaal niet lager mag zijn dan 6150 EUR.

De VSO werd in 1995 door de wetgever ingevoerd om rechtspersonen uit de sector van de sociale economie een meer geschikte rechtsvorm dan die van de vzw aan te bieden.⁴⁵ De V.S.O., in tegenstelling tot de V.Z.W., heeft immers de onbeperkte mogelijkheid om handelsactiviteiten uit te bouwen.⁴⁶ Een VSO kan dus tegelijkertijd commerciële en burgerlijke activiteiten uitoefenen. De wetgever voorziet ook een procedure die een vlotte omzetting van een VZW naar VSO, met behoud van rechtspersoonlijkheid en going concern, mogelijk maakt.⁴⁷ Het onbeperkt ontplooiën van handelsactiviteiten mag echter niet gebeuren met de bedoeling om winst te maken en uit te keren. Hiermee onderscheidt een V.S.O. zich van een gewone vennootschap: een vso is namelijk niet gericht is op de verrijking van haar leden. De vennoten mogen geen of slechts een beperkt vermogensdeel nastreven. De statuten dienen uitdrukkelijk te bepalen dat het verlenen van een rechtstreeks vermogensvoordeel beperkt is tot de bij koninklijk besluit bepaalde rentevoet. Bovendien is het verlenen van een onrechtstreeks vermogensvoordeel toegelaten voor zover dit niet het voornaamste oogmerk is.⁴⁸

Een recent voorbeeld van een professionele voetbalclub die werd omgezet van een V.Z.W. naar een C.V.B.A met een sociaal oogmerk is K. Lierse S.K. (2012). In de statuten van deze voetbalclub wordt het doel van beperkt omschreven: de beoefening van de sport en de bevordering van de lichamelijke en geestelijke vorming in de meest uitgebreide zin van de onder haar leiding en gezag staande leden en beoefenaars te benaastigen; De vennootschap mag ten allen tijde alle verrichtingen doen die hetzij rechtstreeks hetzij onrechtstreeks in verband staan met het maatschappelijk doel of de verwezenlijking ervan zouden kunnen vergemakkelijken.⁴⁹ Commerciële activiteiten die geen betrekking hebben op de beoefening van sport, zijn in deze statuten niet terug te vinden.

---

⁴⁴ H. BRAECKMANS, "Wetboek van Vennootschappen", RW 2000-01, 1490.

⁴⁵ Voorstel van wet op de vennootschappen met een sociaal oogmerk, de vennootschappen ter ondersteuning van de vennootschappen met een sociaal oogmerk en de verenigingen van vennootschappen met een sociaal oogmerk (Sociale economie) *Parl.St.* Senaat 1992-93, nr. 535/1, 3.

⁴⁶ A. COATES, W. VAN OPSTAL, "Juridische kaders in de sociale economie: een rechtseconomische doorlichting", Tijdschrift van het Steunpunt WSE, 2010, afl. 3, 58.

⁴⁷ M. DENEFF, J. CHRISTIAENS, J. DELEENHEER, D. DESCHRIJVER, J. GOYVAERTS, F. HELLEMANS, C. HOTTERBEEKX, L. KETELS, A. KILLESSE, A. STEENO, Y. STEMPIERWSKY, R. TAS, J. THEUNIS, J. VANANROYE, F. VANDENDRIESSCHE, E. VANDERSTAPPEN, C. VANHEE, M. WAUTERS, B. WAUTERS en L. WEYTS, *De VZW*, Brugge, die Keure, 2015, 13.

⁴⁸ Art. 661, 1°, 2° en 5° W.Venn.

⁴⁹ Statuten Koninklijke Lierse Sportkring C.V.B.A. met sociaal oogmerk, neergelegd ter griffie van de rechtbank van koophandel Antwerpen – afdeling Mechelen op 12 november 2014.

2.2.2 De verenigingen

In het professioneel voetbal is ongeveer twee derde van de clubs een vereniging zonder winstoogmerk. Voor de V.Z.W. is er een aparte wetgeving voorzien die veel soepeler is en deze is de wet van 27 juni 1921 (hierna: VZW-wet).⁵⁰ Het duurde 80 jaar vooraleer de wetgever het nodig achtte om deze wet te wijzigen. De verenigingen speelden een belangrijkere rol in de economie en daardoor wenste de wetgever meer controle op de vzw te krijgen en de transparantie te vergroten. Het gevolg daarvan was dat de VZW-wet werd gewijzigd door de wet van 2 mei 2002⁵¹ en door een hele reeks uitvoeringsbesluiten. Sinds deze wetswijziging moet het bestuursorgaan van een vereniging onder meer de volgende documenten opmaken: de jaarrekening van het voorbije boekjaar alsook de begroting van het volgende boekjaar. De verenigingen moeten de jaarrekening en de begroting ter goedkeuring voorleggen aan de algemene vergadering. De hervorming was er bovendien op gericht om de verenigingen een boekhoudkundig kader te bieden. Afhankelijk van hun omvang worden de verenigingen en stichtingen voortaan onderworpen aan meer gedetailleerde boekhoudkundige verplichtingen betreffende het voeren van hun boekhouding en het opmaken, het bekendmaken en het controleren van hun jaarrekening. Zo heeft men enerzijds het KB van 26 juni 2003⁵² dat betrekking heeft op de regels voor de boekhouding van kleine vzw's die dus zeer belangrijk is voor de kleine sportclubs. Anderzijds is er voor de grote sportclubs dan weer het KB van 19 december 2003⁵³ van belang die de boekhouding van grote vzw's regelt. Aangezien het merendeel van de Belgische voetbalclubs onder de vorm van een VZW zijn ingeschreven, moeten ze sindsdien aan deze verplichtingen voldoen.

In artikel 1 van de VZW-wet wordt een vereniging zonder winstoogmerk omschreven als *een vereniging welke niet nijverheids- of handelszaken drijft en welke niet tracht een stoffelijk voordeel aan haar leden te verschaffen*.⁵⁴ Dit zijn twee afzonderlijke voorwaarden (het woord 'en' was vroeger 'of') die als cumulatief moeten worden beschouwd. Een VZW bestaat uit ten minste drie personen en bezit rechtspersoonlijkheid vanaf het moment dat zij hun oprichtingsakten hebben neergelegd op de griffie van de rechtbank van koophandel.⁵⁵ In tegenstelling tot een handelsvennootschap, zal de VZW geen minimumkapitaal vereisten. Uit de definitie van artikel 1 VZW-wet komen bovendien nog twee kenmerken naar voor die het mogelijk maken een vereniging van een vennootschap te onderscheiden en worden hieronder besproken.

---

⁵⁰ Wet 27 juni 1921 waarbij aan verenigingen zonder winstoogmerk en de instellingen van openbaar nut rechtspersoonlijkheid wordt verleend, *B.S.* 20 augustus 1921, 5409.

⁵¹ Wet 2 mei 2002 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen, *B.S.* 11 december 2002, 55696.

⁵² KB 26 juni 2003 betreffende de vereenvoudigde boekhouding van bepaalde verenigingen zonder winstoogmerk, stichtingen en internationale verenigingen zonder winstoogmerk, *B.S.* 11 juli 2003, 37651.

⁵³ KB 19 december 2003 betreffende de boekhoudkundige verplichtingen en de openbaarmaking van de jaarrekening van bepaalde verenigingen zonder winstoogmerk, internationale verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen, *B.S.* 30 december 2003, 61929.

⁵⁴ Art. 1 VZW-wet.

⁵⁵ Art. 3 §1 VZW-wet.

2.2.2.1.....Geen ontplooiing van handelsactiviteiten

De vereiste om het maatschappelijk doel nauwkeurig in de statuten te omschrijven, geldt ook voor de V.Z.W. wanneer deze worden opgericht.⁵⁶ Aangezien het feit dat een VZW wordt gekwalificeerd als een burgerlijke rechtspersoon, moet het maatschappelijk doel belangeloos zijn en moeten haar activiteiten ergens vallen onder het algemeen belang en niet onder de koophandel.⁵⁷ Bij het lezen van de statuten van de voetbalclub K.R.C. Genk wordt het maatschappelijk doel in de statuten omschreven als het bevorderen van de opvoeding en de recreatie van de jeugd en van volwassenen, meer in het bijzonder door het beoefenen van de voetbalsport.⁵⁸ De eerste voorwaarde van artikel 1 VZW-wet doet ons geloven dat het voor een VZW niet toegelaten is om nijverheids- of handelsactiviteiten te ontplooiën. In de parlementaire stukken⁵⁹ en in de meerderheid van de rechtspraak⁶⁰ wordt de deze negatieve voorwaarde, ondanks de letter van de wet, zo gelezen dat commerciële activiteiten toegelaten zijn, maar met die beperking dat die activiteiten enkel in ondergeschikte orde toegelaten zijn. Een minderheid, daarentegen, stelt dat een VZW wel hoofdzakelijk handelsactiviteiten mag uitoefenen, waarbij als enige voorwaarde wordt gesteld dat de opbrengsten bestemd worden voor de verwezenlijking van het belangeloos doel.⁶¹ Deze stelling kan mijns inziens moeilijk bijgetreden worden. Volgens deze stelling wordt het belangeloos doel ondergeschikt gemaakt aan de commerciële activiteiten en wordt het onderscheid tussen een VSO en een VZW des te kleiner. Als een rechtspersoon hoofdzakelijk commerciële activiteiten wenst uit te oefenen, is het beter dat deze gekwalificeerd wordt als een handelsvennootschap.

De interpretatie die door de meerderheid wordt gevolgd, stelt drie voorwaarden aan het uitoefenen van handelsactiviteiten door een VZW⁶²:

- a) de voor die activiteiten aangewende middelen moeten ondergeschikt zijn aan die welke worden aangewend voor de niet-economische activiteiten;
- b) de handelsactiviteiten moeten ondersteunend zijn door hun band met het belangeloos doel en
- c) de handelsactiviteiten moeten ondersteunend zijn doordat de opbrengsten ervan worden bestemd voor de verwezenlijking van het belangeloos doel.

Het is om deze reden dat in de statuten van K.R.C. Genk wordt bepaald dat de VZW alle activiteiten kan ontplooiën die rechtstreeks of onrechtstreeks bijdragen tot de verwezenlijking van voormelde niet winstgevende doelstellingen, met inbegrip van bijkomstige commerciële en winstgevende activiteiten binnen de grenzen van wat wettelijk toegelaten is en waarvan de opbrengsten te allen tijde volledig zullen worden bestemd voor de verwezenlijking van de niet winstgevende doelstellingen. In de praktijk valt het vaak voor dat sportclubs tijdens de rust en na afloop van een wedstrijd drank verkopen in de cafetaria. Het verkopen van voedingsmiddelen wordt echter

⁵⁶ Art. 2, eerste lid, 4° en 9° VZW-wet.

⁵⁷ Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 27 juni 1921 waarbij aan de verenigingen zonder winstoogmerk en de instellingen van openbaar nut rechtspersoonlijkheid wordt verleend, Verslag namens de commissie voor handels- en economisch recht, *Parl.St.* Kamer 1998-99, nr. 1854/7, 17.

⁵⁸ Statuten K.R.C. Genk VZW, neergelegd ter griffie van de rechtbank van koophandel Antwerpen – afdeling Tongeren op 18 oktober 2005.

⁵⁹ *Parl.St.* Kamer 1998-99, nr. 1854/7, 17.

⁶⁰ Cass. 3 oktober 1996, T.R.V. 1997, 217.

⁶¹ *Parl.St.* Kamer 1998-99, nr. 1854/7, 18.

⁶² *Parl.St.* Kamer 1998-99, nr. 1854/7, 18.

gekwalficeerd als een daad van koophandel.⁶³ Om na te gaan of een vzw een commerciële activiteit hoofdzakelijk uitoefent dan wel bijkomstig, dient men telkens te kijken naar het totaal beeld van een vzw. Wanneer bijvoorbeeld een sportclub een cafetaria openhoudt tijdens trainingen en wedstrijden, zijn deze handelsdaden bijkomstig aangezien de sportclub de inkomsten nodig heeft om haar belangeloos doel te bereiken. Wanneer, daarentegen, in een sportclub maar een maal per week aan sport wordt beoefend en de cafetaria dagelijks open is dan schendt de VZW haar statutaire doel en oefent men hoofdzakelijk een handelsdaad uit die bestaat in het openhouden van de cafetaria.⁶⁴ Om toch enigszins gebruik te maken van de voordelen van de vennootschappen, gebruiken meer en meer sportclubs een gedeelde structuur, namelijk enerzijds de VZW en anderzijds een NV of CVBA. Zo heeft K.R.C. Genk zijn voetbalafdeling volledig geïntegreerd in de vzw en het commerciële aspect in het horecagebeuren in de NV KRC Genk Horeca & Events. De argumenten om deze voetbalafdeling in de vzw te laten zijn enerzijds subsidiereglementeringen en anderzijds het belastingsregime in een vennootschap.⁶⁵ Hierbij is van belang te melden dat de vennootschapsbelasting veel hoger is dan de rechtspersonenbelasting. Het tarief van de rechtspersonenbelasting is lager en deze wordt in principe niet belast op de inkomsten uit sommige activiteiten.

2.2.2.2.....Geen winstoogmerk

Een vereniging onderscheidt zich tevens van een handelsvennootschap doordat zij geen voordelen mogen verschaffen aan hun leden. Een vzw mag winst maken die voortvloeien uit de activiteiten van de vereniging, maar ze mag die winst niet uitkeren aan de leden van de vereniging. Dit verbod betreft derhalve enkel de winstverdeling in de strikte betekenis van het woord, namelijk rechtstreekse vermogensvoordelen. Algemeen wordt aanvaard dat aan de leden wel onrechtstreekse vermogensvoordelen kunnen worden verschaft.⁶⁶ Dat is bijvoorbeeld het geval bij kostenbesparing of het voorkomen van verliezen. Algemeen wordt onder deze voorwaarde verstaan het verbod van winstverdeling onder de leden zowel tijdens het bestaan als bij de ontbinding van de VZW.

2.2.3 Rechtsvergelijkende noties

2.2.3.1 Nederland

In het huidige Nederlands recht bestaat er geen onderscheid tussen handelsrecht en burgerlijk recht.⁶⁷ Het Nederlandse vennootschapsrecht wordt, in tegenstelling tot in België, niet geregeld in een afzonderlijk wetboek van vennootschappen, maar in Boek 2 van het burgerlijk wetboek. Artikel 2:3 BW geeft een opsomming van de privaatrechtelijke rechtspersonen die rechtspersoonlijkheid bezitten: verenigingen, coöperaties, onderlinge waarborgmaatschappijen, naamloze

---

⁶³ Art. 2 W.Kh.

⁶⁴ VDV Accountants, "De vzw: fiscale en boekhoudkundige aspecten", http://www.vdvaccountants.be/data/documents/VZW_formaliteiten_wetgeving.pdf.

⁶⁵ D. VAN NIEUWENHOVE, *Analyse van de juridische structuur van Belgische sportclubs met nadruk op professionele voetbalclubs*, masterscriptie rechten, Ugent 2013-14, 91 – 92.

⁶⁶ M. DENEFF, J. CHRISTIAENS, J. DELEENHEER, D. DESCHRIJVER, J. GOYVAERTS, F. HELLEMANS, C. HOTTERBEEKX, L. KETELS, A. KILLESSE, A. STEENO, Y. STAMPNIERWSKY, R. TAS, J. THEUNIS, J. VANANROYE, F. VANDENDRIESSCHE, E. VANDERSTAPPEN, C. VANHEE, M. WAUTERS, B. WAUTERS en L. WEYTS, *De VZW*, Brugge, die Keure, 2015, 8.

⁶⁷ M. DENEFF, *Economische activiteiten van vzw en stichting*, Kalmthout, Biblio, 2004, 445.

vennootschappen (N.V.), besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid (B.V.) en stichtingen. Wanneer men in Nederland een sportclub wenst oprichten om te kunnen deelnemen aan de wedstrijdcompetities, dient men zich aansluiten bij de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (hierna: KNVB). Deze nationale voetbalbond hanteert niet één geheel bondsreglement zoals in België het geval is, maar heeft twee aparte reglementen voorzien waarvan er een bestemd is voor betaald voetbal⁶⁸ en de andere voor het amateur voetbal⁶⁹. Het betaald voetbal in Nederland is onderverdeeld in twee competities: de Eredivisie en de Eerste divisie (vergelijkbaar met de niveaus van eerste en tweede klasse in België). De overige competities behoren tot het amateur voetbal. Er zijn in totaal 38 betaalde voetbalorganisaties (hierna: BVO), waarvan de Eredivisie 18 clubs telt en de Eerste divisie 20 clubs. De voetbalclubs uit de eerste en de hoogste competitie bestaat uit vijf naamloze vennootschappen, acht besloten vennootschappen en vijf stichtingen. Hetzelfde zien we bij de voetbalclubs uit de Eerste divisie: vijf naamloze vennootschappen (N.V.), tien besloten vennootschappen (B.V.) en vijf stichtingen. Hieruit blijkt dat de BVO's dus allen rechtspersonen zijn als vermeld in artikel 2:3 BW. Ook in dit land heerst er dus een diversiteit wat betreft de rechtsvormen in het betaald voetbal. Het verschil met België ligt in het feit dat twee derde van onze voetbalclubs de rechtsvorm van een vereniging heeft aangenomen, terwijl de Nederlandse voetbalclubs meer kiezen voor een vennootschap. De kapitaalvennootschappen, zoals de NV en de BV, zijn de populairste vorm. Dit heeft ongetwijfeld te maken met het feit dat zij vennootschappen zijn die winst maken met als doel deze te verdelen onder de aandeelhouders. De verschillen tussen beide rechtsvormen zijn betrekkelijk beperkt. Het belangrijkste verschil ligt op het gebied van de overdraagbaarheid van aandelen. De BV heeft verplicht een besloten karakter zodat in de statuten een blokkeringsregeling moet worden opgenomen die de overdraagbaarheid beperkt.⁷⁰ Een ander verschil is ligt in het maatschappelijk kapitaal. Voor de BV geldt een minimum geplaatst en gestort kapitaal van 18.000 EUR, voor de NV een kapitaal van 45.000 EUR.⁷¹ Het verschil tussen de kapitaalvennootschappen enerzijds en de stichting anderzijds komt vooral naar voren in het al dan niet uitgeven van aandelen.⁷² De stichting mag niet ten doel hebben aan haar oprichters of aan degenen die deel uitmaken van haar organen, uitkeringen te doen.⁷³

2.2.3.2. Engeland

Traditioneel kan men zeggen dat de sociale economie in het Verenigd Koninkrijk bestaat uit coöperaties, mutualiteiten en vrijwillige organisaties. Dit wordt ook wel de sector van de maatschappelijke ondernemingen genoemd. Aangezien het Verenigd Koninkrijk geen juridische vorm heeft die speciaal ontworpen is voor non-profits, moet men gebruiken wat al bestaat.⁷⁴

---

⁶⁸ KNVB, Reglementenbundel Betaald Voetbal 2014-15.

⁶⁹ KNVB, Reglementenbundel Amateur Voetbal 2014-15.

⁷⁰ P. VAN SCHILFGAARDE, *Van de BV en de NV*, Kluwer, Deventer 2006, 22.

⁷¹ voor NV: artikel 2:67 lid 2 BW.

⁷² HAMERS, J.J.A., SCHWARZ, C.A. en ZAMAN, D.F.M.M., *Handboek Stichting en Vereniging. Inclusief coöperatie en onderlinge waarborgmaatschappij*, Zutphen, Paris, 2013, 32.

⁷³ Art. 2:285 lid 3 BW.

⁷⁴ A. COATES, "Juridische aspecten eigen aan de onderneming in de sociale economie. Onderzoeksdeel III: Rechtsvergelijking van de sociale economie onderneming in Europa", *WSE – report*, 2011, 58-59.

Maatschappelijke ondernemingen kunnen dus verschillende juridische vormen aannemen, namelijk: unincorporated association, trust, limited company (by guarantee or by shares), community interest company, industrial and provident society en a charitable incorporated organisation.

In Engeland worden de wedstrijdcompetities georganiseerd door de Premier League en de Football League. De hoogste competitie in het Engelse voetbal wordt georganiseerd door *de Premier League* en bestaat uit de top 20 voetbalclubs van Engeland. *De Football League* telt 72 clubs en is verdeeld over drie divisies, zijnde "The Championship", "League One" en "League Two". Als we gaan kijken naar de structuur van al deze Engelse voetbalclubs, dan zien we dat zij allemaal de rechtsvorm van een vennootschap hebben aangenomen. Dit is niet toevallig want de vereiste om zich te structureren als een vennootschap wordt namelijk opgelegd door beide liga's.⁷⁵ De reden waarom zij de rechtsvorm van een vennootschap verkiezen, bestaat uit het feit dat zij op die manier wel gebruik kunnen maken van de vennootschapsrechtelijke insolventieprocedures uit de Insolvency Act⁷⁶ (zoals o.a. company voluntary arrangement, administration, administrative receivership⁷⁷ en winding-up). Een failliete industrial and provident society kan onder het Engelse insolventierecht enkel worden ontbonden of fusioneren.⁷⁸ Als we de vergelijking met Belgische voetbalclubs maken, is het zo dat de vereiste om zich te structureren als een vennootschap niet opgelegd wordt door de KBVB en men bij de oprichting van een voetbalclub de keuze heeft tussen elke rechtsvorm met als gevolg dat de reglementering m.b.t. de faillissement/insolventie van voetbalclubs grondig kan verschillen. Het is van belang om mee te delen dat beide liga-organisaties (de Premier League en de Football League) zelf ook de rechtsvorm van een company by share hebben aangenomen met een aandelenkapitaal verdeeld in 100 aandelen. Elke voetbalclub die uitkomt in de vb. de Football League Competition is de houder van één aandeel van de Football League Company dat algemeen bekend staat als de club *Golden Share*.

---

⁷⁵ SUPPORTERS DIRECT, "Supporters Share Ownership: Recommendations on how to increase supporter ownership in football", www.supporters-direct.org/wpcontent/uploads/2013/11/Supporter_Share_Ownership.pdf, 6;

⁷⁶ A. BROWN, "Supporters Direct Briefing Paper n°2: Developing Football Regulation to Encourage Supporter Community Ownership in Football", www.substance.coop/sites/default/files/Supporters%20Direct%20Briefing%20Paper%202.pdf, 13;

⁷⁷ Zie voor de company voluntary arrangement: section 1 – 7B; voor de administration: section 8 – 27; voor de administrative receivership: section 28 – 72H the Insolvency Act 1986. -

⁷⁸ Zie voor ontbinding: section 55 juncto 59, voor de fusie: section 51-52 juncto 59 the Industrial and Provident Societies Act 1965.

⁷⁹ M. DENEFF, S. VERSCHAEVE, E. MAES EN B SPITAELS, "Opdracht over hoe supporters via aandeelhouderschap nauwer betrokken kunnen worden bij het bestuursbeleid van voetbalclubs", www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/studieopdracht-supportersbetrokkenheid, 25.

---

3. HET VERMOGEN VAN EEN SPORTCLUB

Voetbalclubs zijn verplicht zich te houden aan de wettelijke regels die op hun van toepassing zijn. Helaas is deze wet –en regelgeving voor een bedrijfstak als het betaald voetbal niet voldoende. Er bestaan daarom aanvullende regels en procedures opgelegd door verschillende instanties, zoals de nationale voetbalbonden, de KBVB en de KNVB. Een sportclub is echter een speciale onderneming in die zin dat dat zij te maken heeft met andere bijzondere immateriële activa, zoals een stamnummer en een licentienummer. Bovendien dienen zij te beschikken over een eigen infrastructuur waaraan bepaalde vereisten gekoppeld worden.

3.1 HET STADION

Voetbalclubs hebben een infrastructuur met aangepaste accommodatie nodig om hun sportieve activiteiten te kunnen beoefenen. Het hebben van een stadion dat voldoet aan alle wettelijke bepalingen is een algemene voorwaarde voor het toekennen van een licentie. Zij dienen namelijk te beschikken over een stadion met aangepaste terreinen, kleedkamers, materiaalhokken, kantines, etc. Het stadion dient te voldoen aan bepaalde vereisten die worden opgelegd door de nationale voetbalbonden. In het Belgisch professioneel voetbal moet een stadion uit eerste klasse een capaciteit hebben van minstens 8.000 plaatsen, waarvan 5.000 zitplaatsen, terwijl een stadion uit tweede klasse een capaciteit moet hebben van minstens 3.000 plaatsen, waarvan 750 zitplaatsen.⁸⁰ In de Nederlandse Eredivisie wordt hieromtrent geen enkele vereiste opgelegd: de capaciteit van de betrokken eredivisieclubs kunnen variëren van 51.000 plaatsen tot 15.000 plaatsen.

Voetbalclubs kunnen een eigendomsrecht of een gebruikersrecht hebben op een stadion. In het eerste uitzonderlijke geval is de voetbalclub eigenaar van het stadion en vloeien de inkomsten uit het stadion direct terug naar de voetbalclub. Een voordeel is meer inkomsten omdat er geen huurkosten zijn, een nadeel is dat het risico van leegstand bij de club ligt. De meeste voetbalclubs beschikken niet over het kapitaal om een stadion aan te kopen en zodoende te benutten zodat in deze gevallen het stadion wordt gehuurd van de lokale gemeente of een private partij.

3.2 DE INKOMSTEN

Voetbalclubs worden geconfronteerd met een hele reeks inkomstenbronnen. De verschillende inkomstenbronnen van een professionele voetbalclub zijn onder andere de ticketverkoop, de televisie-uitzendrechten, de transfermarkt, de sponsors, het stadionverhuur/branding, horeca, subsidies en merchandising. De volgende tabel geeft weer dat de inkomsten kunnen herleid worden tot vier belangrijke bronnen: inkomsten uit ticketverkoop, uit televisie-uitzendrechten, uit sponsoring en uit commerciële activiteiten zoals merchandising en catering. Er wordt hierbij vermeld dat de cijfers uit onderstaande tabel dateren van 2004 en derhalve verouderd zijn. Het is eerder de bedoeling een beeld te geven hoe de inkomstenbronnen ten opzichte van elkaar variëren.

---

⁸⁰ Art. 408 en 410 KBVB Bondsreglement 2014-15.

Land	Ticketverkoop	Televisierechten	Sponsoring	Merchandising, catering
Engeland	29 %	44 %	27 %	-
Nederland	34 %	12 %	41 %	12 %
België	30 %	12 %	58 %	

Tabel: inkomstenbronnen in de hoogste voetbalcompetities van Europa⁸¹

3.2.1 Inkomsten uit ticketverkoop

Voetbal zal altijd supporters lokken omdat zij zich verbonden voelen met de sport in het algemeen of met een club of een speler in het bijzonder. Een belangrijke inkomstenbron voor voetbalploegen zijn de inkomsten uit abonnementen en ticketverkoop. Deze inkomsten zijn uiteraard afhankelijk van het aantal supporters dat iedere club heeft en derhalve zal deze soort van inkomstenbron het grootst zijn voor succesvolle clubs. In België mogen de clubs de prijs van hun inkomtickets en abonnementen vrij bepalen.⁸² Op deze inkomgelden is een bondsheffing verschuldigd die 5,4 % van de bruto-ontvangst bedraagt.⁸³ Tevens kan men inkomsten genereren door het creëren van bijkomende dure business seats en bedrijfsloges. Deze bieden een luxueuze ruimte aan waar de bedrijfswereld aan klanten- en personeelbinding kan doen. Voor de meeste voetbalclubs is de zakelijke markt een belangrijke inkomstenbron. Zij verkopen en/of verhuren ruimtes aan zeer hoge prijzen in ruil voor plaatsen in het stadion. Op die manier kunnen business klanten, naast het bijwonen van een voetbalwedstrijd, ook genieten van exclusieve voordelen zoals een receptie, een maaltijd en bevoorrechte parkeerplaatsen. Een andere grote inkomstenbron die slechts door enkele eersteklasseclubs genoten wordt, betreft de inkomsten uit deelname aan de Europese competities, zijnde de Europa League en voornamelijk de Champions League.

3.2.2 Inkomsten uit televisie-uitzendrechten

Voetbal is bovendien een belangrijk onderdeel in het aanbod van veel televisiezenders. Het binnenhalen van de televisierechten van het voetbal is dus van zeer groot belang voor de aanzienlijke inkomsten die men hieruit kan halen. Televisie-uitzendrechten hebben een vermogenswaarde aangezien zij aan televisieomroeporganisaties onder bezwarende titel worden verleend, middels een contractueel beding, waardoor deze organisaties bepaalde voetbalmatches kunnen uitzenden.⁸⁴ Er bestaan exclusieve en niet-exclusieve televisierechten voor kampioenschappen in het betaald voetbal. Wanneer deze organisaties voetbalmachten op basis van exclusiviteit kunnen uitzenden, heeft dit tot gevolg dat elke televisie-uitzending van deze gebeurtenissen door andere televisieomroeporganisaties wordt uitgesloten. In het geval dat er niet-exclusieve televisierechten worden verkocht, kunnen meerdere televisieomroeporganisaties die gebeurtenis uitzenden.

⁸¹ T. DEJONGHE, *Football in Belgium from centre to semi-periphery: Analyzing the financial ground*, IASE/NAASE Working Paper Series 2009, 6.

⁸² Art. 1470.1 en art. 1471.1 KBVB Bondsreglement 2014-15.

⁸³ Art. 1481.1 KBVB Bondsreglement 2014-15.

⁸⁴ HvJ 22/01/2013 Zaak C-283/11, Sky Österreich GmbH tegen Österreichischer Rundfunk.

In België mag alleen de KBVB, in zijn hoedanigheid van eigenaar van de beelden en organisator van de competitie, overeenkomsten sluiten met betrekking tot de televisie-uitzendrechten van de wedstrijden van de Belgische competitie. Indien er echter een overeenkomst ontbreekt dat de KBVB verbindt, bepalen de betrokken clubs in gezamenlijk overleg de te ontvangen vergoedingen. De opbrengsten die voortvloeien uit de televisie-uitzending van een wedstrijd worden dan gelijk verdeeld onder de clubs die aan deze wedstrijd deelnemen, na aftrek van de bondstaks op de ontvangsten.⁸⁵ Elke vergoeding die een club ontvangt voor de rechtstreekse of onrechtstreekse televisie-uitzending van een wedstrijd van een nationale competitie, is onderworpen aan de bondsheffing.⁸⁶ Concreet betekent dit dat de voetbalbond een monopolie heeft op de markt van de televisierechten. De meeste sporteconomen keren zich tegen deze monopolisering omdat deze marktform leidt tot te hoge prijzen en een beperking van het aanbod met het oog op meer winst. Volgens hun zouden alle clubs er beter aan doen om de monopolisering van de tv-rechten (= collectieve verkoop) door de voetbalbond te doorbreken en hun rechten individueel te verkopen. Diverse rechtbanken in Europa hebben al geoordeeld dat de wettige eigenaar van de tv-rechten de club is, en niet de bond.⁸⁷

In het Verenigd Koninkrijk heeft de Football League een monopolie op de markt van de tv-rechten. De Football League is namelijk een commerciële organisatie in die zin dat zij onderhandelen en contracten afsluiten met mediabedrijven betreffende televisierechten en sponsoring voor wedstrijden die zullen gespeeld worden tijdens de competitie. De inkomsten, waarop de Football League krachtens deze contracten recht heeft, worden geplaatst op een gezamenlijke rekening die, na aftrek van de kosten, worden verdeeld onder de voetbalclub-aandeelhouders. Elke voetbalclub die uitkomt in de Football League Competition de houder is van één aandeel van de Football League Company, dat algemeen bekend staat als de 'golden share'. Het hebben van een aandeel is van groot belang voor de Engelse voetbalclubs. Zonder aandeel heeft men namelijk geen recht om deel te nemen aan de competitie met als gevolg dat men geen recht heeft op de inkomsten van de gezamenlijke rekening. De statuten van de Football League bepalen zelfs dat een voetbalclub haar aandelen moet overdragen indien zij het voorwerp is van een insolventieprocedure. In het insolventiebeleid van de Football League wordt gespecificeerd op welke wijze het bestuur van de Football League haar bevoegdheden zal uitoefenen ingeval een voetbalclub terechtkomt in een insolventieprocedure. Het insolventiebeleid van de Football League omvat drie basisdoelstellingen. Ten eerste moet het voortbestaan van de club (of de opvolger) en het lidmaatschap van de Football League mogelijk blijven.

3.2.3 Inkomsten uit sponsoring

Een andere bron van inkomsten voor voetbalclubs zijn hun sponsors. Sponsoring is een wederkerig contract, waarbij de ene partij (sponsor) de andere partij (gesponsorde) geld, goederen of prestaties ter beschikking stelt, om een activiteit van de gesponsorde te ondersteunen en waarbij de gesponsorde bijdraagt tot het realiseren van de communicatiedoelstellingen van de sponsor.⁸⁸

⁸⁵ Art. 1621 KBVB Bondsreglement 2014 – 15.

⁸⁶ Art. 1481.3 KBVB Bondsreglement 2014-15.

⁸⁷ S. KESENNE, "Voor wie houdt van voetbal op tv", *De morgen 06 mei 2011*, http://www.kuleuven.be/metaforum/page.php?FILE=opiniestuk_pers&PID=171.

⁸⁸ G.L. BALLON, Sponsoringcontract, *NjW 2008-2009*, 291.

De wijze waarop een bedrijf een voetbalclub sponsort kan verschillende vormen aannemen: shirtsponsoring, bordreclame, wedstrijd sponsoring, verhuur van ruimtes, kleding, naamgeving van het stadion, etc. Zo haalden bijvoorbeeld de achttien clubs uit de Nederlandse eredivisie in het seizoen van 2012-13 samen een bedrag van 188 miljoen euro aan sponsoring binnen.⁸⁹ Belangrijk is dat deze inkomsten in grote mate afhangen van de overige inkomstenbronnen. Hoe meer toeschouwers of supporters een club immers heeft en daardoor meer media-aandacht krijgt, hoe aantrekkelijker ze wordt voor sponsors en hoe meer geld de club kan genereren.⁹⁰

3.2.4 Inkomsten uit commerciële activiteiten

Aangezien heel wat Belgische eersteklassers onder de vorm van een VZW bestaan, hebben verschillende clubs hun commerciële activiteiten in een NV georganiseerd. De reden hiervoor is dat een VZW in principe geen commerciële activiteiten mag uitbaten. Daarom heeft VZW KRC Genk bijvoorbeeld een vennootschap opgericht om commerciële activiteiten uit te oefenen, deze ondergebracht in de NV KRC Genk Horeca & Events. De meeste stadions beschikken over restaurants, een danscafé, een fitnessruimte en organiseren zelfs een stadiontour voor het publiek. De inkomsten uit commerciële activiteiten komen bovendien voort uit merchandising. Onder merchandising wordt de verkoop van producten verstaan die aan de voetbalclub gerelateerd zijn, zoals shirts, sjaals en vlaggen. Daarnaast zijn er ook nog de inkomsten uit eet- en drankgelegenheden in de buurt van het stadion. Bovendien bestaat de mogelijkheid om bijkomende inkomsten te verwerven door de verkoop of verhuur van ruimtes in en rondom het stadion voor bepaalde evenementen zoals bijvoorbeeld rockconcerten, handelsbeurzen, business vergaderingen.

3.3 HET STAMNUMMER

In het Belgisch voetbal is een stamnummer een uniek nummer ter identificatie van elke voetbalclub die aangesloten is bij de KBVB. Elke voetbalclub zowel uit het professioneel als het amateur voetbal krijgt een stamnummer toegekend. De club die haar toetreding aanvraagt, moet aan de KBVB overmaken: a) drie exemplaren van haar statuten en/of haar huishoudelijk reglement; b) een lijst met de samenstelling van haar bestuur, dat minstens drie aangesloten personen moet tellen; c) een provisie van 12,50 € bestemd om de kosten van het onderzoek te dekken.⁹¹ Er zijn ook een aantal voorwaarden waaraan een sportclub moet voldoen om aanvaard te kunnen worden. Zo mag in een gemeente slechts één club per schijf van 5.000 inwoners worden aangenomen. Een club kan slechts toetreden indien zij zich verbindt tot deelname aan een officieel kampioenschap. Bovendien moet de club bovendien beschikken over: a) een voldoende aantal spelers om minimum twee ploegen op te stellen, waarvan minstens een jeugd ploeg; b) installaties die beantwoorden aan de reglementaire voorwaarden.⁹² Het Uitvoerend Comité van de KBVB is het orgaan dat beslist over de toetreding van een voetbalclub.⁹³ In Nederland en in Engeland wordt er geen gebruik gemaakt van dit systeem.

---

⁸⁹ KNVB, Het Seizoen in Cijfers 2012/13, <https://ebv.knvb.nl/uploads/nJ/Gd/nJGdN4pk9NWg--IPB9ukKg/Het-Seizoen-in-Cijfers-2012-13.pdf>, 7.

⁹⁰ T. DE TANT, "De financieringsproblematiek van het Belgisch voetbal", Masterscriptie 2008-09, UGent, 21.

⁹¹ Art. 301.1, eerste lid KBVB Bondsreglement 2014-15.

⁹² Art. 301.1, tweede lid KBVB Bondsreglement 2014-15.

⁹³ Art. 301.2 KBVB Bondsreglement 2014-15.

3.4 DE LICENTIE

Om te kunnen deelnemen aan de competitie van het betaald voetbal, moeten de clubs in België en in Nederland een licentie aanvragen. Voor beide landen is het zo dat deze verplichting enkel geldt voor voetbalclubs uit het betaald voetbal. Voetbalclubs uit het amateurvoetbal dienen derhalve geen aanvraag in te dienen. De doelstelling van zo een licentiesysteem is onder meer het waarborgen van de continuïteit en eerlijk verloop van de competities betaald voetbal en in het verlengde daarvan de continuïteit van de clubs zelf.⁹⁴ In Engeland kent men echter geen licentiesysteem. Er is een wel "fit and proper person test" op niveau van de eigenaars en bestuurders, dat in 2004 werd ingevoerd door de Football League.⁹⁵ Deze regel legt aan de bestuurder van een voetbalclub een hele reeks kwalificaties op waaraan deze moet voldoen zodat hij m.a.w. de toelating moet vragen om een club te mogen besturen. Zo mag men bijvoorbeeld niet onderworpen zijn aan een faillietverklaring, niet veroordeeld zijn geweest voor fraude, corruptie. Een directeur van een club die twee keer 'in administration' is verklaard tijdens een periode van vijf jaar mag ook geen bestuurder meer zijn. Hetzelfde geldt voor een directeur van twee verschillende clubs die in een periode van vijf jaar 'in administration' zijn verklaard.⁹⁶ Het is van belang te melden dat de clubs die uitkomen in Europees voetbal wel dienen te voldoen aan de toelatingsvoorwaarden van de Europese licentie, zijnde de UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations: zie infra).⁹⁷ Op die manier blijven de Engelse voetbalclubs niet buiten schot en dienen ook zij te voldoen aan financiële verplichtingen. Indien de Europese licentie aan een club wordt geweigerd of ingetrokken, heeft dit geen gevolg voor het behoud van de nationale licentie.

3.4.1 Het licentiesysteem in Belgisch voetbal

De KBVB kent geen licentiereglement dat geldt voor alle voetbalclubs uit het betaald voetbal. Een club die uitkomt in eerste klasse of op het punt staat naar deze klasse te promoveren, dient een verzoek in te dienen tot aflevering van een licentie van eerste klasse.⁹⁸ Een club die in tweede klasse uitkomt of op het punt staat naar deze klasse te promoveren of te degraderen, moet een verzoek indienen tot aflevering van een licentie van tweede klasse.⁹⁹ De clubs die een licentie wensen te bekomen, dienen op straffe van verval ieder seizoen van 1 februari tot en met 15 februari een aanvraag in om deze toekenning te bekomen. Indien een aanvraag niet of niet tijdig werd ingediend, heeft dit tot gevolg dat de betrokken clubs een niveau lager zullen degraderen, voor zover de club voldoet aan de licentievoorwaarden van die klasse.¹⁰⁰

In het Bondsreglement zijn talrijke toekennings- en licentievoorwaarden opgenomen die van toepassing zijn op elke voetbalclub die een licentie kan aanvragen. Daarnaast bestaan er ook nog specifieke voorwaarden voor iedere reeks apart. Deze voorwaarden hebben voornamelijk betrekking

---

⁹⁴ KNVB, Uitleg licentiesysteem 2013, 7.

⁹⁵ "Football League introduces fit and proper test", *World Sports Law Report* 2004, http://www.e-comlaw.com/world-sports-law-report/article_template.asp?from=wslr&ID=589&Search=Yes&txtsearch=fit%20and%20proper.

⁹⁶ Football League, Appendix 3 - Owners' and Directors' Test 2014-15.

⁹⁷ Art. 402.2 eerste lid KBVB Bondsreglement 2014-15.

⁹⁸ Art. 401.1 KBVB Bondsreglement 2014-15.

⁹⁹ Art. 401.2 KBVB Bondsreglement 2014-15.

¹⁰⁰ Art. 403.11 KBVB Bondsreglement 2014-15.

op de installatie (zoals verlichting, kleedkamers, ..) waarover de clubs moeten beschikken en worden in dit hoofdstuk buiten beschouwing gelaten. De Licentiecommissie is de instantie die in eerste aanleg uitspraak doet over de toekenning of de weigering van een licentie. Zo wordt overeenkomstig artikel 406.11 van het Bondsreglement een licentie toegekend indien de Licentiecommissie van oordeel is dat de continuïteit van de club naar redelijke verwachtingen verzekerd is tot het einde van het seizoen. Er geldt een onweerlegbaar vermoeden dat de continuïteit niet verzekerd is vanaf de opening tot de sluiting van de procedure gerechtelijke reorganisatie.¹⁰¹ Indien een club zich echter kan beroepen op een globaal herstelplan goedgekeurd door de bevoegde rechtbank in het kader van een bij vonnis gesloten procedure gerechtelijke reorganisatie, is het toegelaten voor de Licentiecommissie om die licentie toe kennen op voorwaarde dat de continuïteit voor het komende seizoen verzekerd is. Hetzelfde geldt voor individuele afbetalingsakkoorden overeengekomen met de schuldeisers in het kader van de wet continuïteit ondernemingen.¹⁰² Om te beoordelen of de continuïteit van een club is verzekerd, wordt door de Licentiecommissie onder meer rekening gehouden met het feit of de club aanzienlijke verliezen heeft geleden tijdens het huidige seizoen en/of daardoor het eigen vermogen is aangetast (en dus negatief geworden is).¹⁰³

Artikel 406.12 van het Bondsreglement bepaalt dat de aanvragende club, onafgezien van de beoordeling van de continuïteit door de Licentiecommissie, bovendien aan de opgesomde algemene voorwaarden dient te voldoen. Hieronder worden enkele van de belangrijkste licentievoorwaarden vermeld. De club moet o.a.:

- rechtspersoonlijkheid bezitten en het bewijs kunnen voorleggen van de nodige akten;
- de werkgever zijn van de spelers onder contract die, conform het reglement van de KBVB, door haar in de officiële competities opgesteld worden en voor alle spelers voldoen aan alle wettelijke bepalingen ter zake;
- een gereviseerde jaarrekening overleggen van het laatst afgesloten boekjaar een gereviseerde jaarrekening overleggen van het laatst afgesloten boekjaar, welke geen onthoudende of negatieve verklaring van de revisor inhoudt en een geraamde staat van ontvangsten en uitgaven voor het seizoen waarvoor de licentie wordt aangevraagd; deze staat zal de normale werking garanderen van de club tijdens het seizoen waarvoor de licentie werd aangevraagd;
- een verzekering afsluiten tegen arbeidsongevallen;
- over een stadion beschikken dat beantwoordt aan alle wettelijke bepalingen inzake veiligheid in de stadions;
- het bewijs leveren niet in gebreke te blijven bij de betaling van:
  - de lonen aan spelers, trainers en alle personeel,
  - de aan R.S.Z. verschuldigde sommen,
  - de bedrijfsvoorheffing,

---

¹⁰¹ Art. 406.11, tweede lid KBVB Bondsreglement 2014-15.

¹⁰² Art. 406.3 KBVB Bondsreglement 2014-15.

¹⁰³ Licentiecommissie, 10 april 2014,

<http://static.belgianfootball.be/project/publiek/vssl/html/nl/2014/16/373 - STVV.pdf>.

- de patronale bijdragen aan het pensioenfonds van de beroepsvoetballers,
- de taksen en de belastingen van welke aard ook,
- de bondsschulden en de vorderingen tussen clubs,
- de vergoeding verschuldigd aan de eigenaar van het wedstrijdstadion.¹⁰⁴

Bij het toekennen van een licentie ontvangt de club een licentienummer vanwege de Licentiecommissie.¹⁰⁵ Hiermee wordt de licentie onvoorwaardelijk gegeven voor het komende seizoen.¹⁰⁶ Dit heeft tot gevolg dat de clubs ieder seizoen hun licentie opnieuw dienen te laten beoordelen door de Licentiecommissie. De Licentiemanager is de persoon die toezicht en controle uitoefent op de naleving van de toekenningsvoorwaarden en de algemene voorwaarden. Zo zal hij bijvoorbeeld tijdens de maanden mei/juni en november/december van elk seizoen nagaan of de licentiehouders hun financiële verplichtingen perfect uitvoeren en meer specifiek toezien of de clubs niet in gebreke blijven hun schuldeisers uit te betalen.¹⁰⁷ De Licentiemanager dient hierover een verslag te schrijven en op basis van dit verslag kan de Licentiecommissie elke tekortkoming bestraffen met een verbod aan de club om spelers aan te werven.¹⁰⁸

3.4.2 Het licentiesysteem in het Nederlands voetbal

De KNVB hanteert een licentiesysteem voor alle BVO's om een eerlijk en ongestoord competitieverloop te bevorderen. De licentie-eisen worden ingedeeld in vijf kadergroepen: het sportief kader, het organisatie- en administratief kader, het juridisch kader, het infrastructureel kader en het financieel kader. Het bestuur betaald voetbal stelt het financieel ratingsysteem vast op basis waarvan de licentiehouders worden ingedeeld in verschillende categorieën.¹⁰⁹ De criteria die ten grondslag liggen aan deze categorie-indeling staan vermeld in de licentie-eisen, onderdeel financieel kader. Dit financieel kader bestaat uit tien criteria, waaronder:

- jaarstukken voorzien van controleverklaring en prognose voorzien van onderzoeksrapport,
- Halfjaarcijfers voorzien van beoordelingsverklaring,
- Begroting,
- Jaarverslag,
- Betalingsachterstand van licentiehouders uit hoofde van transferactiviteiten,
- Betalingsachterstand bij werknemers,
- Betalingsachterstand bij Belastingdienst,
- Meldplicht licentiehouders zijnde schuldeiser,
- Meldplicht wezenlijke wijzigingen financiële positie,
- Break-even

¹⁰⁴ Art. 407 KBVB Bondsreglement 2014 – 15.

¹⁰⁵ Art. 419.8 KBVB Bondsreglement 2014-15.

¹⁰⁶ Art. 406.2 KBVB Bondsreglement 2014-15.

¹⁰⁷ Art. 426.1 KBVB Bondsreglement 2014-15.

¹⁰⁸ Art. 426.2 KBVB Bondsreglement 2014-15.

¹⁰⁹ Art. 8 lid 3 KNVB Licentiereglement – Reglementen betaald voetbal 2014 – 15.

De licentiecommissie toetst of voldaan is aan die criteria en deelt op grond van haar bevindingen de licentiehouders in een van de genoemde categorieën in: categorie I (onvoldoende), categorie II (voldoende) en categorie III (goed).¹¹⁰ De gezondste clubs komen in categorie III, de clubs die onder een bepaald aantal punten scoren komen in categorie I. De indeling van de financiële positie van een club vindt plaats op basis van diverse financiële rapportages die iedere licentiehouders op vastgestelde data bij de licentiecommissie moet indienen. Per seizoen moet elke licentiehouders deze financiële rapportages overleggen op 1 november, 1 maart en 15 juni, waarin onder meer een beeld wordt gegeven van zijn huidige financiële situatie en van de begroting voor het aankomende seizoen.¹¹¹ Clubs in categorie I kunnen de verplichting opgelegd krijgen om een plan van aanpak op te stellen om in categorie II of III te geraken. Indien de club zich niet aan dit plan houdt, kunnen door de KNVB sancties worden opgelegd, zoals een publieke waarschuwing, het in mindering brengen van wedstrijdpunten en - als ultieme sanctie - de intrekking van de licentie.¹¹²

Het verschil met de Belgische licentie ligt in het feit dat aan een Nederlandse voetbalclub een licentie wordt verstrekt voor een onbepaalde tijd, onverminderd het recht voor de Licentiecommissie om het verval van een licentie uit te spreken.¹¹³ Dit betekent dus dat Nederlandse sportclubs hun licentie niet jaarlijks moet laten goedkeuren door de Licentiecommissie.

---

¹¹⁰ KNVB, Uitleg licentiesysteem 2013, 7.

¹¹¹ Art. 9 lid 6 KNVB Licentiereglement - Reglementen betaald voetbal 2014-15.

¹¹² Art. 11 lid 9 KNVB Licentiereglement - Reglementen betaald voetbal 2014-15.

¹¹³ Art. 1 lid 4 KNVB Licentiereglement - Reglementen betaald voetbal 2014-15.

---

4. DE OORZAKEN VAN INSOLVENTIE

Het is duidelijk geworden dat professionele voetbalclubs aan een strenge financiële controle zijn onderworpen om te kunnen deelnemen aan de competitie. Deze controle blijkt wel op zijn plaats te zijn want uit de media blijkt vaak genoeg dat de financiële situatie van de meeste voetbalclubs er allesbehalve goed uitziet. In het vorig seizoen van de Belgische eerste klasse boekten de zestien clubs een verlies van bijna 21 miljoen euro.¹¹⁴ Dergelijke verliezen zien we niet alleen bij de Belgische clubs, doch ook bij Europese topclubs. Uit het laatste overzicht van de UEFA blijkt dat 57 procent van alle Europese topclubs verlies draaide¹¹⁵, 39 procent van de clubs had een negatief eigen vermogen.¹¹⁶ We kunnen ons dan ook de vraag stellen hoe het kan gebeuren dat voetbalclubs in financiële problemen komen.

De competitie in het Europees voetbal is enorm, maar heeft ook enorme invloed op het succes van een club. Hierbij is het belangrijk om te vermelden dat voetbalinkomsten instabiel¹¹⁷ omdat ze afhankelijk zijn van verschillende gebeurtenissen zoals bv. het mislopen van Europees voetbal of een degradatie. Deelname aan de Champions League is niet alleen winstgevend door de prijzenpot, maar ook door de stijgende mediabelangstelling die zorgt voor extra sponsoring. Hierdoor stijgen de inkomsten van clubs uit de kleinere competities minder snel als deze van de toplanden. Ze hebben dus minder geld, zien zo hun beste spelers vertrekken, wat de kloof met de toplanden nog groter maakt en hun competities minder populair.

Een sponsorcontract dat afloopt is ook geen optimale gebeurtenis voor een voetbalclub. Zoals we gezien hebben, is sponsorgeld een belangrijke inkomstenbron voor voetbalclubs. De sponsoring is door de economische crisis ernstig onder druk komen te staan, want veel bedrijven moeten besparen en hebben daardoor niet meer genoeg geld vrij voor het sponsoren van clubs. Het zijn net de kleinere clubs die leven van dit soort inkomsten, namelijk sponsorgeld dat meer uit vrije wil is gegeven en waarvoor niet veel in return wordt gevraagd. Een andere factor dat meespeelt is het feit dat voor sommige landen de inkomsten uit televisierechten tegenvallen. Dit is bijvoorbeeld het geval voor de Belgische professionele voetbalclubs uit tweede klasse. Andere Europese toplanden zoals Engeland en Nederland hebben veel meer inkomsten uit televisierechten waardoor de lagere reeksen ook een deel hiervan krijgen. In de Belgische professionele voetbalcompetitie verdelen enkel de clubs uit eerste klasse de volledige pot en blijven de clubs uit tweede klasse met lege handen achter. Dit betekent voor deze clubs weinig of geen aandacht in de grote media, waardoor het minder interessant is voor sponsors. Deze precare situatie wordt zelfs versterkt door het feit dat ze enerzijds aan strenge licentievoorwaarden moeten voldoen (financieel, infrastructuur), terwijl ze anderzijds

---

¹¹⁴ D. CHARLES, "Recordverlies in eerste klasse", Voetbalmagazine 9 april 2015, <http://www.voetbalbelgie.be/nl/article.php?id=94194>

¹¹⁵ UEFA, Sixth club licensing benchmarking report financial year 2012, 81.

¹¹⁶ UEFA, Sixth club licensing benchmarking report financial year 2012, 96.

¹¹⁷ J. FREDERIK, "Waarom voetbalclubs in financiële problemen komen", <http://www.ftm.nl/exclusive/waarom-voetbalclubs-financiele-problemen-komen/>

niet genieten van televisierechten.¹¹⁸ Voor de tweedeklassers wordt dan ook volop aan de alarmbel getrokken: zonder tv-gelden wordt deze reeks voor elke club onhoudbaar.¹¹⁹

In de landen zoals Nederland en Engeland krijgen de ploegen uit eerste en tweede divisie een deel van de televisiegelden. Zo was er in seizoen 2012-13 van de Nederlandse voetbalcompetitie tot bijna 90 miljoen euro aan televisierechten beschikbaar om te verdelen onder de achttienclubs uit de Eredivisie, terwijl voor de clubs uit de tweede divisie een bedrag van 424.000 euro aan media-inkomsten beschikbaar was.¹²⁰ In tegenstelling tot Nederland en Engeland krijgen de tweedeklassers in België geen deel uit de pot van de televisierechten. De clubs uit eerste klasse verdelen de volledige pot. Voor de televisierechten werd huidig seizoen in totaal 70 miljoen euro betaald.

Gelet op het feit dat voetbalfinanciën zeer instabiel zijn, is het moeilijk voor clubs om hun inkomsten in te schatten. Dit is dan een andere reden waarom clubs steeds dieper in de schulden geraken, namelijk omdat ze daardoor hun activa overschatten en hun kosten onderschatten. Ongeveer 65 procent van de totale omzet is bestemd voor het betalen van loon aan de spelers, de technische staf en het overige personeel.¹²¹ Voetbalclubs spenderen dus vaak te veel aan salarissen en transferts dan dat ze inkomsten genereren. Zo geven meer dan 200 clubs uit Europa ieder een bedrag van tweemiljoen EUR te veel uit.¹²² Men beweert ook wel eens dat de schulden niks te maken hebben met een gebrek aan financiële middelen, maar met een slecht beleid dat zorgt voor financiële tekorten.¹²³ Dit slecht beleid houdt onder andere in dat clubeigenaren vaak niet winst – maar win-maximaliserend zijn en dergelijke bedrijfsvoering is ondergeschikt aan sportief succes. Eigenaars en bestuurders van een club hebben namelijk de ambitie voor een ranking aan de top en zijn dan ook bereid om hiervoor hoge sommen neer te leggen. Uit onderzoek blijkt zelfs dat er een extreem sterk verband bestaat tussen wat een club uitgeeft aan salarissen en de sportieve prestaties: betere en duurder spelers winnen meer wedstrijden en teams die winnen, genereren meer inkomsten.¹²⁴ Het kan natuurlijk voorkomen dat een voetbalclub niet de gewenste resultaten behaalt en dit kan tot gevolg hebben dat de schuldenlast te hoog oploopt en een faillissement onvermijdelijk wordt. In het Verenigd Koninkrijk wordt dit ook wel het 'Icarus syndrome' genoemd.¹²⁵

Het is al eens eerder vermeld dat het Verenigd Koninkrijk geen licentiesysteem kent. Toch is het hebben van een hoge schuldenlast een veelvoorkomend probleem onder de Engelse voetbalclubs en zijn er de laatste decennia talrijke gevallen van faillissementen geweest. In 2010 was gemiddeld 54 procent van de voetbalclubs uit de Football League het voorwerp geweest van een

---

¹¹⁸ D. CHARLES, "eersteklassers steunen tweede klasse niet", Voetbalmagazine 26 mei 2014 <http://www.voetbalbelgie.be/nl/article.php?id=80270>

¹¹⁹ D. CHARLES, "Tweedeklasser luidt alarmbel", Voetbalmagazine 20 januari 2015, <http://www.voetbalbelgie.be/nl/article.php?id=90973>

¹²⁰ KNVB, "Het seizoen in cijfers 2012/13", <https://ebv.knvb.nl/uploads/nJ/Gd/nJGdN4pk9NWq--IPB9ukKq/Het-Seizoen-in-Cijfers-2012-13.pdf>, 8.

¹²¹ UEFA, Sixth club licensing benchmarking report financial year 2012, 66.

¹²² UEFA, Sixth club licensing benchmarking report financial year 2012, 14.

¹²³ ESKABEE 1935, *Supportersinspraak. Handboek België*, Beveren, Eskabee 1935, 2013, 31.

¹²⁴ S. SZYMANSKI, "On the Ball", *Finance and Development* 2014, alf. 51, 27.

¹²⁵ S. SZYMANSKI, "Long-term and short-term causes of insolvency and English football" in P. RODRIGUEZ, S. KÉSENNE EN R. KONING (eds.), *The Economics of Competitive Sports*, Cheltenham, Edward Elgar Publishing, 2015, (74) 78.

insolventieprocedure.¹²⁶ Er wordt beweerd dat het oplopen van faillissementsaantallen vooral te wijten is aan de introductie van de Insolvency Act in 1986.¹²⁷ Deze wetten voorzien namelijk in een minder drastische oplossing voor elke club die bescherming nodig heeft van zijn schuldeisers. Het is namelijk zo dat wanneer een insolventieprocedure wordt geopend, een administrator (vereffenaar) wordt aangesteld met de opdracht het bedrijf te redden door voornamelijk te onderhandelen met de schuldeisers en zo te komen tot een aanvaardbare schuldenregeling. Tezelfdertijd was het toegestaan voor de club om haar activiteiten voort zetten wat vaak nog leidde tot de overname van de club. Deze insolventieprocedure maakte het makkelijker voor clubs om hun schulden te zien worden kwijtgescholden en zodat ze opnieuw konden opduiken in de competitie als een sterkere concurrent. De Football League is tegen dit misbruik opgekomen en heeft in 2004 dan ook een strafpuntensysteem ingevoerd voor clubs die het voorwerp uitmaken van een insolventieprocedure.

---

¹²⁶ J. BEECH, S.J.L. HORSMAN AND J. MAGRAW, "Insolvency events among English football clubs.", *International Journal of Sports Marketing & Sponsorship* 2010, 247.

¹²⁷ S. SZYMANSKI, "Long-term and short-term causes of insolvency and English football" in P. RODRIGUEZ, S. KÉSENNE EN R. KONING (eds.), *The Economics of Competitive Sports*, Cheltenham, Edward Elgar Publishing, 2015, (74) 78.

---

5. DE INSOLVENTIEPROCEDURES

De laatste jaren kent het Belgisch voetbal een aantal faillissementen onder de vennootschappen. Zo werd K. Beerschot AC (NV) op 21 mei 2013 failliet verklaard bij vonnis van de rechtbank van koophandel te Antwerpen.¹²⁸ Aangezien deze handelsvennootschap al een tijdje last had van financiële problemen, vroeg zij eerst om bescherming tegen haar schuldeisers via een procedure uit de WCO. De rechtbank van koophandel te Antwerpen ging op dit verzoek in op 29 maart 2013 en verleende aan de voetbalclub opschorting met het oog op gerechtelijke organisatie door een minnelijk akkoord toegekend voor een periode van twee maanden eindigend op 31 mei 2013¹²⁹, zijnde de datum waarop de competitie op zijn einde liep. De voetbalclub kreeg het bevel opgelegd om tweewekelijks een gedetailleerd overzicht te geven over haar financiële toestand en in het bijzonder over de volgende punten: de openstaande leveranciers (facturen en te ontvangen facturen), de sociale schulden, de fiscale schulden en de leningen of andere financieringen onder welke vorm ook. Voetbalclub Beerschot besliste vervolgens begin mei om in vereffening te gaan waarna de rechtbank twee voorlopige bestuurders aanstelde. Door de vereffening kon de club nog haar stamnummer behouden. Voor het Antwerpse parket ging dat echter niet ver genoeg en het vorderde de vroegtijdige beëindiging van de beschermingsprocedure én het faillissement. Door de gigantische schuldenberg en het mislopen van de licentie kon de continuïteit immers niet langer gegarandeerd worden en volgde de faillietverklaring.

Recenter zelfs en meer bepaald op 16 februari van dit jaar werd voetbalclub RAEC Mons (NV) in staat van faillissement verklaard door de rechtbank van koophandel te Bergen.¹³⁰ Bij datzelfde vonnis worden een of meerdere curators aangesteld om het faillissement verder af te handelen. Bovendien is het faillissementsvonnis ook relevant omdat er belangrijke data worden vastgesteld zoals onder meer de datum van staking van betaling, de datum waarvoor de aangifte van een schuldvordering dient te gebeuren en de datum voor de neerlegging van het eerste proces-verbaal van nazicht der ingediende schuldvorderingen. Bovendien kunnen de personen die zich persoonlijk zeker hebben gesteld voor de gefailleerde (onder meer de borggen van de gefailleerde), ter griffie een verklaring hiervan neerleggen.

In deze situatieschets wordt duidelijk dat er drie verschillende procedures bestaan voor een handelsvennootschap wanneer deze met financiële moeilijkheden worden geconfronteerd: de ontbindings- en vereffeningprocedure, de gerechtelijke reorganisatie en het faillissement. Het is al eens gezegd geweest dat enkel de handelsvennootschappen zijn die failliet verklaard worden en een bescherming onder een procedure van de WCO kunnen vragen. Een vereniging valt niet onder het toepassingsgebied van beide wetten.

---

¹²⁸ Kh. Antwerpen 21 mei 2013, publicatie *B.S.* 6 juni 2013, 35942.

¹²⁹ Kh. Antwerpen 29 maart 2013, publicatie *B.S.* 8 april 2013, 21811.

¹³⁰ Kh. Bergen 16 februari 2015, publicatie *B.S.* 20 februari 2015, 14006.

5.1 ONTBINDING – VEREFFENING VZW

Wanneer een sportclub in de vorm van een vzw haar verplichtingen niet meer kan nakomen, kan zij op elk ogenblik beslissen om zichzelf te ontbinden. De vrijwillige ontbinding is een stap door de leden gezet in alle vrijheid, daar de leden onder mekaar het eens zijn om de vzw te beëindigen en dit ook uit te voeren.¹³¹ De vrijwillige ontbindingsvorm is de meest eenvoudige procedure en zal in de praktijk het vaakst voorkomen. Het besluit tot vrijwillige ontbinding is een bevoegdheid van de (buitengewone) algemene vergadering van de vzw.¹³² Sommige rechtsleer stelt dat deze beslissing in principe kan genomen worden om welke reden ook en zonder enige motivering.¹³³ Bij het nagaan van de statuten, zien we dat bepaalde sportclubs dit ook gewoon eenvoudigweg doen. Zo gaf bijvoorbeeld Sportkring Voorwaarts Oostende Voetbalclub geen enkele motivering waarom besloten werd tot de vrijwillige ontbinding van de vereniging en werd de vereffening zelfs meteen definitief afgesloten met diezelfde beslissing.¹³⁴ Het spreekt voor zich dat het beter is dat er een motivatie mee gepaard gaat en dat er ook best gecommuniceerd wordt wanneer er sprake is van een vrijwillige ontbinding omwille van financiële moeilijkheden en voornamelijk vanuit het oogpunt van de schuldeisers. Sommige sportclubs zijn wel bereid om een motivering te geven, zoals vb. het feit dat het clublokaal en de activiteiten van de club werden stopgezet werden wegens pensionering van de voorzitter en er derhalve geen continuïteit kon verzekerd worden.¹³⁵

De ontbinding van een vzw kan eveneens gevorderd worden en in dit geval wordt de ontbinding uitgesproken door de rechtbank van eerste aanleg van het gerechtelijk arrondissement waar de vereniging haar zetel heeft.¹³⁶ Elk lid, elke belanghebbende derde en ook het Openbaar Ministerie kunnen de ontbinding van de vzw vorderen.¹³⁷ De rechter kan derhalve niet zomaar op ambtshalve wijze de ontbinding van de vzw uitspreken zonder dat die door een derde of het Openbaar Ministerie werd gevorderd.¹³⁸ De vraag die we ons hierbij kunnen stellen is in welke vorm de vordering moet worden ingesteld. De vzw-wet vermeldt echter op geen enkele manier de wijze waarop een soortgelijke vordering moet worden ingediend. Uit de rechtspraak blijkt dat de normale vorm wordt gekozen, te weten deze van de dagvaarding, gezien de ontbinding van een vzw een zware sanctie is tegenover de beheerders en de leden van de vzw.¹³⁹

---

¹³¹ D. DE LAETER, "Hoe organiseert men een ontbinding en vereffening van een vzw?" in X (ed.), *VZW in de praktijk*, 2013 (beschikbaar via databank Jura).

¹³² Art. 4, 6° vzw-wet.

¹³³ D. DE LAETER, "Hoe organiseert men een ontbinding en vereffening van een vzw?" in X (ed.), *VZW in de praktijk*, 2013 (beschikbaar via databank Jura); R. VAN HECKE en A. VAN WINCKEL, "Ontbinding en vereffening van een V.Z.W." in X. (ed), *Rechtscompendium V.Z.W. en V.S.O.*, Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen, 1996, 7.

¹³⁴ Statuten Sportkring Voorwaarts Oostende Voetbalclub, neergelegd ter griffie van de rechtbank van koophandel Brugge – afdeling Oostende op 28 december 2005.

¹³⁵ Statuten Voetbalclub Real Pensmarkt, neergelegd ter griffie op rechtbank van koophandel Brussel op 21 maart 2006.

¹³⁶ Zie art. 569, 9° Ger.w. voor de materiële bevoegdheid en art. 628, 5° Ger.W. voor de territoriale bevoegdheid.

¹³⁷ Art. 18 vzw-wet.

¹³⁸ I. DEMEYERE, M. GOVERS, G. ROPPE, R. VAN HECKE, en J.P. VINCKE, J.P., *Vademecum voor de vzw*, Mortsel, Intersentia, 2012, 120.

¹³⁹ Rb. Brussel 28 januari 1987, *ZW* 1988, 44.

Overeenkomstig artikel 18 van de vzw-wet kan de gerechtelijke ontbinding uitgesproken worden in vijf gevallen:

- a) de vzw is niet in staat om haar verbintenissen na te komen;
- b) de vzw wendt haar vermogen of de inkomsten uit dat vermogen aan voor een ander doel dan dat waarvoor zij is opgericht;
- c) de vzw handelt in strijd met de statuten, de wet of de openbare orde;
- d) de vzw verzuimt gedurende drie opeenvolgende boekjaren de jaarrekeningen neer te leggen (de slapende verenigingen);
- e) de vzw telt minder dan drie leden. Deze opsomming is limitatief en de oorzaken tot ontbinding die er in voorkomen moeten een zekere zwaarwichtigheid hebben om de ontbinding tot gevolg te hebben.¹⁴⁰

Dit betekent voor de rechtbanken en de hoven dat zij een vrij grote vrijheid hebben en dat zij niet altijd verplicht zijn de ontbinding uit te spreken.¹⁴¹ Gelet op het feit dat de ontbinding een zware sanctie is, heeft de wetgever een aantal alternatieven voorzien waarvan de rechtbank gebruik kan maken indien deze van oordeel is dat de oorzaken niet zwaarwichtig genoeg zijn om de ontbinding uit te spreken. Zo kan de rechtbank een schadevergoeding toekennen aan de benadeelde partij¹⁴², de vernietiging van de betwiste rechtshandeling uitspreken¹⁴³ of de V.Z.W omzetten naar een V.S.O.¹⁴⁴

5.2 ONTBINDING – VEREFFENING VENNOOTSCHAP

Een mooi voorbeeld van een voetbalclub-vennootschap die in vereffening is gegaan met het oog op een fusie, is de Koninklijke Voetbalclub Kortrijk (NV). Gezien het feit dat de club al enkele seizoenen met financiële problemen te kampen had, werd ze bij vonnis van 28 maart 2001 van de rechtbank van koophandel te Kortrijk in staat van faillissement verklaard.¹⁴⁵ Om ervoor te zorgen dat KV Kortrijk kon blijven bestaan, werd onder leiding van Boudewijn Braem CVBA Kortrijk Voetbalt op 2 augustus 2011 opgericht. Het vast gedeelte van het maatschappelijk kapitaal had bij de oprichting van de voetbalclub een bedrag van 25.000 EUR.¹⁴⁶ De club vond dus met andere woorden een overnemer die bereid was extern kapitaal te investeren. Het duurde dan ook meer dan vier jaar vooraleer het faillissement door vereffening werd beëindigd bij vonnis van diezelfde rechtbank.¹⁴⁷ Meer concreet betekent dit dat er een fusie heeft plaatsgevonden tussen KV Kortrijk en Kortrijk Voetbalt. Een fusie kan immers plaatsvinden wanneer één vennootschap in vereffening is of in staat van faillissement verkeert.¹⁴⁸ In dit geval kan men zeggen dat er sprake is van een fusie door overneming.

---

¹⁴⁰ R. VAN HECKE en A. VAN WINCKEL, "Ontbinding en vereffening van een V.Z.W." in X. (ed), *Rechtscompendium V.Z.W. en V.S.O.*, Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen, 1996, 9.

¹⁴¹ D. DE LAETER, "Hoe organiseert men een ontbinding en vereffening van een vzw?" in X (ed.), *VZW in de praktijk*, 2013 (beschikbaar via databank Jura).

¹⁴² ¹⁴² D. DE LAETER, "Hoe organiseert men een ontbinding en vereffening van een vzw?" in X (ed.), *VZW in de praktijk*, 2013 (beschikbaar via databank Jura).

¹⁴³ Art. 18, tweede lid vzw-wet.

¹⁴⁴ Art. 26bis vzw-wet.

¹⁴⁵ Kh. Kortrijk 28 maart 2001, publicatie *B.S.* 7 april 2001, 11818.

¹⁴⁶ Statuten Kortrijk Voetbalt CVBA, neergelegd ter griffie van de rechtbank van koophandel Gent – afdeling Kortrijk op 2 augustus 2011.

¹⁴⁷ Kh. Kortrijk 30 november 2005, publicatie *B.S.* 9 december 2005, 53420.

¹⁴⁸ Art. 681, eerste lid W.Venn.

Artikel 671 W.Venn. definieert dit als de rechtshandeling waarbij het gehele vermogen van één vennootschap, zowel de rechten als de verplichtingen, als gevolg van een ontbinding zonder vereffening op een andere vennootschap overgaat. Een fusie brengt uiteraard een aantal rechtsgevolgen met zich mee en worden beschreven in artikel 682 W.Venn.: (1°) de ontbonden vennootschap houdt op te bestaan, (2°) de vennoten van de ontbonden vennootschap worden vennoten van de verkrijgende vennootschap, (3°) het gehele vermogen van de ontbonden vennootschap gaat over op de verkrijgende vennootschap. Kort gezegd betekent dit dat er slechts één rechtspersoon overblijft.¹⁴⁹ In casu betekent dit dan ook dat heel het vermogen van KV Kortrijk met alle rechten en plichten, is overgaan op Kortrijk Voetbalt. Dit is dan ook meteen de reden waarom de overnemende vennootschap het stamnummer kan behouden. Er is echter ook een keerzijde aan de medaille: de schulden die de ontbonden vennootschap heeft, worden ook mee overgedragen aan de overnemende vennootschap.

5.3 GERECHTELIJKE REORGANISATIE (WCO)

De wet continuïteit ondernemingen van 30 januari 2009 beoogt ondernemingen in moeilijkheden maximale kansen te geven om de moeilijkheden te overwinnen en de onderneming of een onderdeel daarvan te redden. Zoals eerder reeds gezegd is geweest, kunnen enkel de handelsvennootschappen zich beroepen op deze wet.¹⁵⁰ Het was op basis van deze wet dat voetbalclub Beerschot AC bescherming vroeg. In de eerste plaats kan deze vennootschap, zonder enige vorm van rechterlijke controle, een minnelijk akkoord voorstellen aan alle schuldeisers waarvan de inhoud vrij bepaald wordt door partijen.¹⁵¹ Een schuldenaar kan ook via een procedure van gerechtelijke organisatie bescherming vragen tegen de schuldeisers. Dankzij artikel 16 WCO is het namelijk mogelijk om aan de schuldenaar een opschorting toe te kennen met het oog op (1°) hetzij het bewerkstelligen van een minnelijk akkoord met de schuldeisers overeenkomstig artikel 43 WCO, (2°) hetzij het verkrijgen van het akkoord van de schuldeisers over een reorganisatieplan overeenkomstig de artikelen 44 tot 58 WCO, (3°) hetzij de overdracht onder gerechtelijk gezag toe te staan aan een of meerdere derden, van het geheel of een gedeelte van de onderneming of haar activiteiten overeenkomstig de artikelen 59 tot 70 WCO. De beslissing tot reorganisatie brengt tijdens de duur van de opschorting enkele gevolgen met zich mee. Zo kan er geen enkel middel van tenuitvoerlegging op de roerende of onroerende goederen van de schuldenaar worden voortgezet of aangewend. Bovendien is het zo dat de schuldenaar niet failliet kan worden verklaard tijdens de duur van de opschorting.¹⁵² Het openen van een procedure onder de WCO brengt voor een voetbalclub enkele licentieproblemen met zich mee. In het hoofdstuk 2 werden de algemene voorwaarden tot toekenning van een licentie besproken en daar kwam naar voor dat een licentie enkel wordt toegekend indien de continuïteit van de club naar redelijke verwachtingen verzekerd is tot het einde van het seizoen.¹⁵³ Wel nu, door het openen van een procedure van gerechtelijke organisatie geldt er een onweerlegbaar vermoeden dat de continuïteit van de club niet verzekerd is.¹⁵⁴ Een licentie kan door de licentiecommissie enkel nog

---

¹⁴⁹ K. BYTTEBIER, *Handboek fusies en overnames*, Mortsels, Intersentia, 2012, 38.

¹⁵⁰ Art. 3 WCO.

¹⁵¹ Art. 15 WCO.

¹⁵² Art. 30 – 31 WCO.

¹⁵³ Art. 406.11 KBVB Bondsreglement 2014-15.

¹⁵⁴ Art. 406.11, tweede lid KBVB Bondsreglement 2014-15.

worden toegekend indien een club zich kan beroepen op een globaal herstelplan goedgekeurd door de bevoegde rechtbank in het kader van een bij vonnis gesloten procedure van gerechtelijke organisatie waarmee het zeker is dat de continuïteit voor het komende seizoen wordt verzekerd. Hetzelfde geldt voor individuele afbetalingsakkoorden overeengekomen met de schuldeisers in het kader van de wet continuïteit ondernemingen.¹⁵⁵ Tijdens een procedure van gerechtelijke organisatie zet de vennootschap haar activiteiten gewoon verder. Om die reden maakt de aanvraag of de opening van de procedure van gerechtelijke organisatie in principe geen einde aan de lopende overeenkomsten noch aan de modaliteiten van hun uitvoering, zoals bepaald in artikel 35, §1 WCO. Evenwel heeft de schuldenaar de mogelijkheid om de uitvoering van de lopende overeenkomsten op te schorten. Deze mogelijkheid geldt echter niet voor arbeidsovereenkomsten.¹⁵⁶ Als een club wil overleven, is het namelijk noodzakelijk dat een club haar activiteiten kan blijven uitoefenen en zonder personeel is dit niet mogelijk. Als professionele voetbalclub is het belangrijk vers kapitaal aan te trekken en een licentie te verkrijgen. Dit zijn twee belangrijke voorwaarden om de continuïteit te garanderen, zo niet lijkt een faillissement onvermijdelijk.

5.4 FAILLISEMENT

Een sportclub in de vorm van een handelsvennootschap die op duurzame wijze heeft opgehouden te betalen en wiens krediet is geschokt, kan bovendien ook beëindigd worden door een faillissement. (art 2 Faill.W.) Een van de belangrijkste doelstellingen van het faillissementsrecht is de rechten van de schuldeisers te beschermen door onder meer de principiële gelijkheid van schuldeisers te garanderen en te voorkomen dat de schuldenaar zijn inkomsten zou verlagen of zijn schulden zou verhogen.¹⁵⁷ Daarmee dat het vonnis van faillietverklaring enkele belangrijke beschermingsmaatregelen met zich meebrengt, zoals onder meer het verlies van het beheer over al zijn goederen door de gefailleerde (art. 16 Faill.W.), de verdachte periode (art. 17 Faill.W.), het opeisbaar worden van niet vervallen schulden (art. 22 Faill.W.) en ontstaan van samenloop (art. 24-26 Faill.W.)/ De voorlopige bestuurders worden dan als curatoren aangesteld om het faillissement verder af te handelen.

Een profvoetbalclub verliest zijn licentie verliest wanneer deze failliet wordt verklaard of in vereffening wordt gesteld en dit zowel in België¹⁵⁸ als in Nederland.¹⁵⁹ Wanneer vervolgens een nieuwe club wordt opgericht, wordt deze niet onmiddellijk toegelaten tot het betaald voetbal, maar mag deze wel doorstarten in de laagste afdeling van het amateurniveau, tenzij er sprake is van een fusie met een andere club die in een hogere reeks uitkomt.

---

¹⁵⁵ Art. 406.3 KBVB Bondsreglement 2014-15.

¹⁵⁶ Art. 35, §2 WCO.

¹⁵⁷ M. DENEFF, *Economische activiteiten van vzw en stichting*, Kalmthout, Biblo, 2004, 447.

¹⁵⁸ Art. 427.4 KBVB Bondsreglement 2014-15.

¹⁵⁹ Art. 12 lid 2, puntje d Reglementen betaald voetbal – Licentiereglement 2014-15.

5.5 NEDERLAND

In Nederland wordt er gebruik gemaakt van drie verschillende typen van gerechtelijke insolventieprocedures: faillissement, surseance van betaling (uitstel) en schuldsanering. Inzake faillissement geldt dat iedere schuldenaar (rechtspersoon en natuurlijke persoon) die verkeert in de toestand dat hij heeft opgehouden te betalen, in staat van faillissement kan worden verklaard.¹⁶⁰ Hiervoor is het wel vereist dat de schuldenaar meer dan een schuldeiser heeft (= het pluraliteitsvereiste).¹⁶¹ Wanneer voldaan is aan beide voorwaarden, kunnen privaatrechtelijke personen in de zin van artikel 2:3 BW in staat van faillissement worden verklaard.¹⁶² In tegenstelling tot België, kunnen Nederlandse verenigingen en stichtingen wel het voorwerp uitmaken van een faillissement en derhalve failliet verklaard worden. Op deze manier zullen schuldeisers van een voetbalclub, ongeacht de rechtsvorm, onderworpen worden aan dezelfde procedure wat ongetwijfeld het voordeel van de rechtszekerheid met zich meebrengt.

---

¹⁶⁰ Art. 1 Faillissementswet (Ndl), 30 september 1893, Stb. 140.

¹⁶¹ N.J. POLAK en M. PANNEVIS, *Insolventierecht*, Amsterdam, Kluwer, 2014, 16-19.

¹⁶² N.J. POLAK en M. PANNEVIS, *Insolventierecht*, Amsterdam, Kluwer, 2014, 31.

---

6. SAMENLOOP

Het belangrijkste gevolg van een insolventieprocedure is dat er een boedel en een situatie van samenloop ontstaat tussen de verschillende schuldeisers. Samenloop leidt ertoe dat de curator respectievelijk de aangestelde vereffenaar de gelijkheid tussen concurrente schuldeisers, wiens schuldvorderingen bestaan op het tijdstip van het faillissement respectievelijk de ontbinding, moet eerbiedigen overeenkomstig de regels van de artikelen 7 tot 9 Hypotheekwet¹⁶³. Deze wettelijke bepalingen zijn een toepassing van het gemeen recht en zijn bovendien terug te vinden in de artikelen 24 tot 25 Faill.W. en artikel 190, §1 W.Venn. De VZW-wet bevat geen bepaling die uitdrukkelijk de gevolgen van ontbinding regelt. aangezien de artikelen 7 tot 9 Hyp.W. verwijzen naar een algemeen rechtsbeginsel dat dus ook geldt bij de ontbinding en de vereffening van het vermogen van een VZW. Bovendien blijkt ook uit de rechtspraak dat de vereffening van een vzw samenloop teweegbrengt en het principe van de gelijke behandeling van de schuldeisers naar analogie ook van toepassing is. De rechtspraak gebruikt hiervoor verschillende rechtsgronden. Terwijl de ene rechtspraak haar beslissing motiveert op grond van de hypotheekwet¹⁶⁴, baseert andere rechtspraak zich op artikel 190 §1 W.Venn.¹⁶⁵ De regels betreffende de samenloop die het Hof van Cassatie heeft geformuleerd, worden beschouwd als het gemeen recht en zijn derhalve van toepassing op alle vereffeningen, hetzij door een vrijwillige, hetzij door een gerechtelijke ontbinding van een vermogen ten voordele van de schuldeisers.¹⁶⁶

Hierbij dient vermeld te worden dat de meerderheid van de rechtspraak en de rechtsleer ervan uitgaat dat de procedure van gerechtelijke organisatie geen samenloop tot stand brengt. De rechten en verplichtingen van de schuldeisers worden aldus niet bepaald middels toepassing van de klassieke regels van het gelijkheidsbeginsel.¹⁶⁷ Om deze reden wordt de gerechtelijke reorganisatie in dit hoofdstuk buiten beschouwing gelaten.

6.1 HET VERMOGEN ALS ONDERPAND

Artikel 7 Hyp.W. bepaalt als algemene regel dat ieder die persoonlijk verbonden is, gehouden is om zijn verbintenissen na te komen onder verband van al zijn goederen, hetzij roerende, hetzij onroerende, tegenwoordige zowel als toekomstige. Hieruit vloeit voort dat het gehele vermogen van een persoon als gemeenschappelijk onderpand dient voor diens verschillende schuldeisers. Het vermogen heeft een zogenaamd dynamisch karakter omdat de schuldeisers in beginsel de fluctuaties van het vermogen tussen het ogenblik waarop hun schuldvordering ontstaat en het ogenblik waarop zij hun verhaalsrecht op het vermogen uitoefenen, dienen te ondergaan.¹⁶⁸ De schuldeisers beschikken wel over een aantal wettelijke mogelijkheden om de fluctuaties van het vermogen van de schuldenaar aan banden te leggen, maar gaat dit bestek te buiten en wordt dan ook niet

---

¹⁶³ Hypotheekwet 16 december 1851, *B.S.* 22 december 1851.

¹⁶⁴ Cass. 17 oktober 1996, *RW* 1996-97, 1395, noot M.E. STORME; ¹⁶⁴ Cass. 15 oktober 1999, *TBH* 2000, 233, noot C.-A. LEUNEN; Rb. Brugge 19 december 1988, *RW* 1989-90, 1265.

¹⁶⁵ Kh. Hasselt 3 juli 2000, *TRV* 2001, 184, noot A. DE WILDE.

¹⁶⁶ A. DE WILDE, "Het ontstaan van de samenloop bij de ontbinding van een V.Z.W." (noot onder Kh. Hasselt 3 juli 2000), *TRV* 2001, 187.

¹⁶⁷ K. BYTTEBIER en M. QESQUIÈRE, *Algemene Beginselen Insolventierecht*, Gent, Story Publishers, 130.

¹⁶⁸ K. BYTTEBIER en M. QESQUIÈRE, *Algemene Beginselen Insolventierecht*, Gent, Story Publishers, 21.

besproken. Voor een overzicht van de goederen die deel uitmaken van een vermogen van een voetbalclub, wordt verwezen naar deel 3.

6.2 HET GELIJKHEIDSBEGINSEL

Het gelijkheidsbeginsel uit 8 Hyp.W. wordt beschouwd als een fundamenteel beginsel in ons privaats vermogensrecht.¹⁶⁹ Een situatie van samenloop heeft tot gevolg dat het gelijkheidsbeginsel tussen schuldeisers in acht dient te worden genomen. Iedere schuldeiser heeft vanaf het tijdstip van ontstaan van de samenloop een verworven recht dat iedere andere chirografaire schuldeiser geen groter bedrag uitbetaald krijgt dan hijzelf.¹⁷⁰ Vanaf dat ogenblik worden, overeenkomstig het fixatiebeginsel, de aanspraken van de schuldeisers in hun onderlinge verhouding onherroepelijk vastgelegd.¹⁷¹ Geen van de schuldeisers kan nog iets ondernemen waardoor die onderlinge verhouding wordt gewijzigd. Vanaf het moment van samenloop verzet het gelijkheidsbeginsel tussen de schuldeisers er zich tegen dat de chirografaire schuldeisers en de schuldeisers met een algemeen voorrecht, individueel overgaan tot de daden van tenuitvoerlegging, voor zover daardoor de rechten van de andere schuldeisers wordt geschaad.¹⁷²

Er wordt algemeen aanvaard dat de artikelen 7 en 8 van de Hypotheekwet regels van dwingend recht zijn zodat de schuldeiser kan beslissen om een lagere rang in te nemen dan de wet hem toekent.¹⁷³ Op dit beginsel bestaan enkele uitzonderingen zoals de voorrechten, boedelschulden, schuldvergelijking, en de eigendom tot zekerheid. De samenloop doet in beginsel geen afbreuk aan het feit dat sommige schuldeisers reeds voor de samenloop zakelijke (zekerheids)rechten hebben verkregen op bepaalde activa van de schuldenaar en op grond daarvan tot beloop van de verzekerde schuldvordering op die goederen voorrang hebben.

6.3 DE SCHULDEISERS

Een belangrijke vraag die we ons hierbij dienen te stellen is welke personen een schuldeiser kunnen zijn in het geval een sportclub insolvent wordt. Bij de bespreking van de toekenningsvoorwaarden voor een licentie is naar voor gekomen dat voetbalclub hun financiële verplichtingen moeten naleven ten aanzien van bepaalde personen: de lonen aan spelers, trainers en alle personeel, de aan R.S.Z. verschuldigde sommen, de bedrijfsvoorheffing, de patronale bijdragen aan het pensioenfonds van de beroepsvoetballers, de taksen en de belastingen van welke aard ook, de bondsschulden en de vorderingen tussen clubs en de eventuele vergoeding verschuldigd aan de eigenaar van het wedstrijdstadion. De clubs moeten bovendien ook een verzekering tegen arbeidsongevallen

---

¹⁶⁹ E. DIRIX, "Zekerheden, eigendomsvoorbehoud en rangregeling" in H. BRAECKMANS, H. COUSY, E. DIRIX, B. TILLEMEN en M. VANMEENEN (eds.), *Curatoren en vereffenaars: actuele ontwikkelingen II*, Antwerpen, Intersentia, 2010, (21) 27.

¹⁷⁰ A. DE WILDE, *Boedelschulden in het insolventierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2005, 107.

¹⁷¹

¹⁷² M. DENEFF, J. DE LEENHEER, D. DESCHRIJVER, F. HELLEMANS, A. KILESSE, J-L. SERVAIS, Y. STEMPNIERWSKY, R. TAS, B. TILLEMEN, M. WAUTERS, B. WAÛTERS en R. VAN BOVEN, *VZW en stichting*, Brugge, die Keure, 2005, 441.

¹⁷³ A. DE WILDE, "Het ontstaan van de samenloop bij de ontbinding van een V.Z.W" (noot onder Kh. Hasselt 3 juli 2000), *TRV* 2001, 187; R. TAS, "Vennootschap in vereffening: geen automatische schorsing van de individuele executierechten van de samenlopende schuldeisers" (noot onder Cass. 4 januari 2001), *DAOR* 2001, 285; D. VAN GERVEN, D., *Handboek Verenigingen*, Kalmthout, Biblo, 2004, 315.

afsluiten.¹⁷⁴ Andere schuldeisers die eventueel kunnen voorkomen zijn leveranciers en banken. Door de vorming van een boedel ontstaan in essentie drie categorieën van schuldeisers: (1°) de schuldeisers van schulden in de boedel (chirografaire en algemeen bevoorrechte schuldeisers), (2°) de separatisten (pandhoudende, hypothecaire en bevoorrechte schuldeisers) en (3°) de schuldeisers van schulden van de boedel. Deze laatste boedelschulden gaan voor alle schulden in de boedel en vormen daardoor een belangrijke uitzondering op de principiële gelijkheid van de schuldeisers in de boedel.¹⁷⁵

6.3.1 De Curator - de vereffenaar

Bij een faillissement wordt er een curator aangesteld om het faillissement in goede banen te leiden. De curator heeft tot taak de schuldvorderingen op te sporen en het actief te realiseren en uiteindelijk te vereffenen. Bij de ontbinding van een VZW of bij de ontbinding van een vennootschap wordt een vereffenaar aangesteld. Tijdens de periode van vereffening heeft de vereffenaar een aantal taken. De verantwoordelijkheden en plichten van de vereffenaar zijn duidelijk omschreven in ons vennootschapsrecht en dit in tegenstelling tot de vzw-wet waarin de verantwoordelijkheid van de vereffenaars niet wordt gereguleerd. Bij het maken van de vergelijking tussen beide procedures, moet er vastgesteld worden dat er enkele verschillen in de vereffeningprocedure bestaan. Een eerste verschil heeft betrekking op de gerechtelijke controle op de benoeming van de vereffenaar. De vereffenaars van een vennootschap kunnen pas in functie treden nadat de rechtbank van koophandel is overgegaan tot de bevestiging van hun benoeming door de algemene vergadering.¹⁷⁶ Dit is niet het geval voor de aanwijzing van de vereffenaars van de vzw. De vzw-wet voorziet niet in de mogelijkheid om de benoeming van de vereffenaars te laten homologeren door de rechtbank. Een ander verschil ligt in het feit dat de vereffenaar van een vennootschap verplicht is om in de zesde en de twaalfde maand van het eerste vereffeningjaar een omstandige staat van de toestand van de vereffening op te maken.¹⁷⁷ Deze omstandige staat vermeldt de ontvangsten, de uitgaven en de uitkeringen en geeft bovendien aan wat nog moet worden vereffend.¹⁷⁸ Daarnaast zijn de vereffenaars verplicht een verdelingsplan, waarin het activa wordt verdeeld onder de verschillende categorieën schuldeisers, voor akkoord voor te leggen aan de rechtbank (art. 190, §1, derde lid W.Venn.). De vereffenaar van een vzw, daarentegen, kan zich beperken tot het opstellen van eenmalige vereffeningssrekeningen, die bij het einde van de vereffening moeten worden voorgelegd aan de algemene vergadering of in voorkomend geval aan de rechtbank in het kader van de verantwoording die hij moet afleggen bij het einde van zijn opdracht.¹⁷⁹ Uit de voormelde bepalingen blijkt dat de schuldeiser van een handelsvennootschap genieten van een systeem van bescherming en gerechtelijke controle, terwijl dit niet het geval is voor de schuldeisers van een vzw. Is er hier sprake van discriminatie door het feit dat de schuldeisers van een vzw worden onderworpen aan een andere behandeling dan de schuldeisers van een vennootschap? Het Grondwettelijk Hof heeft zich

---

¹⁷⁴ Art. 407 KBVB Bondsreglement 2014 – 15.

¹⁷⁵ K. BYTTEBIER en M. QESQUIÈRE, *Algemene Beginselen Insolventierecht*, Gent, Story Publishers, 128 – 129.

¹⁷⁶ Art. 184, §2, eerste lid W.Venn.

¹⁷⁷ Art. 189bis W.Venn.

¹⁷⁸ Art. 189bis, tweede lid W.Venn.

¹⁷⁹ D. VAN GERVEN, *Handboek Verenigingen*, Kalmthout, Biblo, 2004, 320.

over deze vraag uitgesproken in een arrest van 20 november 2008.¹⁸⁰ Volgens het Hof behoort het tot de beoordelingsbevoegdheid van de wetgever om de verscherpte controle van de vereffeningprocedure voor te behouden voor die gevallen waarin hij het risico op misbruik het grootst acht. De wetgever zou zijn beoordelingsbevoegdheid evenwel overschrijven indien hij, door het invoeren van verschillende vereffeningprocedures, de rechten van de daarbij betrokken personen op onevenredige wijze zou beperken. Het Hof dient dus te onderzoeken of de vzw-wet een voldoende bescherming tegen misbruik biedt, met name aan de schuldeisers van een vzw in vereffening. Het Hof komt tenslotte tot de conclusie dat de rechten van de schuldeisers van de schuldeisers van een vzw in vereffening niet kunnen worden geacht op onevenredige wijze te zijn beperkt. De vzw-wet voorziet namelijk in bepaalde waarborgen in geval van ontbinding van een vzw. De rechtbank kan op verzoek van elke belanghebbende de ontbinding van een vzw uitspreken, met name wanneer die vereniging niet in staat is haar verbintenissen na te komen. Tegen de beslissing van de algemene vergadering van een vzw om de vereniging vrijwillig te ontbinden, kan een beroep tot vernietiging worden ingesteld door elke belanghebbende. Hetzelfde geldt voor een vonnis dat uitspraak doet over het besluit van de vereffenaars (art. 21 vzw-wet). De wet voorziet overigens in verschillende maatregelen van bekendmaking die ertoe strekken de schuldeisers op de hoogte te brengen van de vereffeningprocedure (art. 23 vzw-wet). Naast die bijzondere waarborgen kan de aansprakelijkheid van de vereffenaar voor eventuele tekortkomingen in de vervulling van zijn taak in het geding worden gebracht en beschikken de schuldeisers over de rechtsvorderingen die hun, in geval van samenloop, door het gemeen recht worden geboden.

De afwikkeling van het faillissement zal aanleiding geven tot het maken van een aantal kosten. Bovendien moet het ereloon van een curator ook vergoed worden. De appreciatie van het ereloon dat aan de curator toekomt, gebeurt bij de afsluiting van het faillissement. Het is voor de rechtbank van koophandel echter wel toegelaten om het vastgestelde ereloon te vermeerderen of te verminderen op basis van verscheidene factoren zoals de omvang en de complexiteit van de zaak, het tewerkgesteld persoon, het aantal schuldvorderingen, de spoed waarmee het faillissement wordt afgewikkeld.¹⁸¹ Het honorarium en de kosten van de curator zijn schulden van de boedel en worden voor elke rangregeling opgenomen.¹⁸² Hetzelfde geldt voor het honorarium en de kosten van de vereffenaar. Bij een vrijwillige vereffening is de rechtbank niet bevoegd om zich te buigen over de staat van kosten en ereloon die de vereffenaar in rekening brengt, doch komt dit toe aan de algemene vergadering die de vereffenaar heeft benoemd.¹⁸³

6.3.2. De arbeidsovereenkomsten

De werknemers nemen binnen de onderneming een bijzondere plaats in. Binnen een voetbalclub wordt die bijzondere plaats vooral toegekend aan de spelers en de trainers. De arbeidsovereenkomsten van deze spelers worden geregeld door de wet van 24 februari 1978

---

¹⁸⁰ GWH 20 november 2008, nr. 161/2008.

¹⁸¹ Art. 3 KB 10 augustus 1998 houdende vaststelling van de regels en barema's tot bepaling van de kosten en het ereloon van de curatoren, B.S. 8 september 1998, 28810.

¹⁸² A. DE WILDE, *Boedelschulden in het insolventierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2005, 141.

¹⁸³ Rb. Brugge 19 december 1988, RW 1989 – 90, 1265.

betreffende de arbeidsovereenkomst voor betaalde sportbeoefenaars.¹⁸⁴ Deze wet is, net als de meeste andere wetten uit het sociaal recht, van dwingende aard.¹⁸⁵ Overeenkomstig artikel 2 van de wet wordt onder betaalde sportbeoefenaars verstaan: de personen die de verplichting aangaan zich voor te bereiden of deel te nemen aan een sportcompetitie onder het gezag van een andere persoon tegen loon dat een bepaald bedrag overschrijdt. Dit bedrag wordt jaarlijks door de Koning vastgesteld. Bij KB van 2 juni 2015 werd de jaarlijkse loongrens vastgelegd op 9.600 EUR voor de periode van 1 juli 2015 tot en met 30 juni 2016.¹⁸⁶ De trainers vallen eveneens onder het toepassingsgebied van de Wet Betaalde Sportbeoefenaars indien het loon meer bedraagt dan 9.600 EUR.¹⁸⁷ Overeenkomstig artikel 7, §1 CAO van 13 juni 1012 bestaat het loon van de betaalde voetballer onder meer uit de volgende elementen: het vast bruto maandloon, de wedstrijdpremies, andere contractuele vergoedingen (zoals vb. een onkostenvergoeding, verplaatsingskosten), de voordelen in natura (zoals vb. een woning of voertuig) en de werkgeversbijdragen in het pensioenfonds.¹⁸⁸ Bovendien heeft een speler eveneens recht op patronale bijdragen in het kader van de groepsverzekering en op vakantiegeld, doch deze verloningen vallen niet onder het loonbegrip.

Op het vlak van de arbeidsovereenkomsten is het noodzakelijk om een onderscheid te maken tussen een faillissement van een vennootschap en de vereffening van een vzw. Een faillissement heeft niet automatisch tot gevolg dat de arbeidsovereenkomsten worden beëindigd. De gevolgen van het faillissement van de werkgever op de arbeidsovereenkomsten worden geregeld in artikel 46 Faill.W. De curator zal moeten beslissen of de arbeidsovereenkomsten al dan niet verder moeten worden uitgevoerd. Daarbij is hij gebonden door de gewone regelen van het ontslagrecht. Indien de curator beslist tot de beëindiging van de lopende overeenkomsten, dan wordt het achterstallig loon en de eventuele opzeggingsvergoeding een schuld in de boedel (art. 46, §1, tweede lid, Faill.W.). Wordt daarentegen de arbeidsovereenkomst verder uitgevoerd, dan is de loonvordering voor de prestaties na het faillissement een boedelschuld. (art. 46, §1, derde lid, Faill.W.). In de rechtsleer bestaat er discussie over het statuut van de opzeggingsvergoeding wanneer de curator in laatstgenoemde hypothese de arbeidsovereenkomst beëindigt. Alhoewel onder het oude recht deze discussie werd beslecht door een arrest van het Hof van Cassatie van 2 mei 1997¹⁸⁹ door te oordelen dat de opzeggingsvergoeding van een voortgezette arbeidsovereenkomst een boedelschuld is, heerste er onder het nieuwe recht opnieuw twijfel. Aangezien artikel 46 van de nieuwe wet een onderscheid maakt tussen prestaties geleverd voor en na het faillissementsvonnis, menen sommige auteurs dat de ontslagvergoeding moet worden uitgesplitst in een gedeelte dat betrekking heeft op de periode voor het faillissementsvonnis en een gedeelte dat betrekking heeft op de daaropvolgende periode

---

¹⁸⁴ Wet 24 februari 1978 betreffende de arbeidsovereenkomst voor betaalde sportbeoefenaars, *B.S.* 9 maart 1978, 2606 (arbeidsovereenkomstenwet betaalde sportbeoefenaars).

¹⁸⁵ D., DEDECKER, *Overeenkomsten in het sportrecht: de arbeidsovereenkomsten, de sportmakelaarsovereenkomsten*, Gent, Story Publishers, 2009, 19.

¹⁸⁶ Art. 1 KB 2 juni 2015 tot vaststelling van het minimumbedrag van het loon dat men moet genieten om als een betaalde sportbeoefenaar te worden beschouwd, *B.S.* 15 juni 2016, 34444.

¹⁸⁷ Art. 1 KB 13 november 2012 tot uitbreiding van de toepassing van de bepalingen van de wet van 24 februari 1978 betreffende de arbeidsovereenkomst voor betaalde sportbeoefenaars tot de trainers in het voetbal, basketbal, volleybal en wielrennen, *B.S.* 5 december 2012, 77310.

¹⁸⁸ KB 17 juli 2013 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 13 juni 2012, gesloten in het Nationaal Paritair Comité voor de sport, betreffende de arbeidsvoorwaarden van de betaalde voetballer, *B.S.* 22 oktober 2013.

¹⁸⁹ Cass. 2 mei 1997, RW 1997-98, 503.

tijdens welke de arbeidsovereenkomst verder wordt uitgevoerd.¹⁹⁰ Andere auteurs zijn daarentegen van mening dat het maken van zo een splitsing praktisch onhaalbaar is en dat de doctrine van het cassatiearrest van 2 mei 1997 behouden moet blijven.¹⁹¹ Nog andere auteurs vinden dat de opzeggingsvergoeding steeds als een schuld in de boedel moeten worden beschouwd, ongeacht het tijdstip van betaling.¹⁹² Het Hof van Cassatie heeft in het arrest van 16 januari 2009 haar eigen doctrine niet gevolgd, maar geoordeeld dat de opzeggingsvergoeding van een voortgezette overeenkomst enkel een boedelschuld vormt als zij betrekking heeft op prestaties geleverd na het faillissement zodat de ontslagvergoeding moet opgesplitst worden tussen de prestaties geleverd voor en die geleverd na het faillissement.¹⁹³

De mogelijkheid om te beslissen of de arbeidsovereenkomsten al dan niet verder worden uitgevoerd, is niet mogelijk bij de ontbinding van een VZW. De ontbinding van de VZW houdt in dat de VZW ophoudt te bestaan. Hoewel de vzw-wet dit niet uitdrukkelijk bepaalt, wordt algemeen aanvaard dat een ontbonden vzw haar volledige rechtspersoonlijkheid behoudt voor de behoeften van haar vereffening.¹⁹⁴ Doch, de activiteiten die de rechtspersoon tijdens de vereffening ontwikkelt, mogen enkel betrekking hebben op de vereffeningwerkzaamheden en kunnen niet meer aangewend kunnen worden tot de realisatie van het maatschappelijk doel.¹⁹⁵ Tevens kan ze nog schenkingen of legaten ontvangen voor zover deze giften verzoenbaar zijn met de vereffening en met de bestemming van het netto-actief.¹⁹⁶ Bij de ontbinding en vereffening van een VZW worden de arbeidsovereenkomsten met alle spelers en trainers van de club met onmiddellijke ingang beëindigd waardoor het niet meer mogelijk is verder deel te nemen aan de competitie. Bij een faillissement kan de curator beslissen om de arbeidsovereenkomsten met de spelers verder uit te voeren zodat deelname aan de competitie in dit geval wel mogelijk blijft.

6.4 THE FOOTBALL CREDITOR RULE

De fundamentele principes van het Belgische insolventierecht zijn ook terug te vinden in het Engelse common law en meer bepaald onder de volgende benamingen: 'the pari passu principle' en 'the anti-deprivation rule'. The pari-passu principle vereist dat het vermogen van de schuldenaar pari passu (pro rata) verdeeld wordt onder de chirografaire schuldeisers, tenzij er uitzonderingen door de wet worden toegestaan. Dit beginsel is verschillende keren terug te vinden in de Engelse common law regels: sections 107 en 306(1) Insolvency Act 1986 (voluntary winding-up and personal bankruptcy), rule 4.181 Insolvency Rules 1986 (winding-up by court) en rule 2.69 (administration). Deze regel maakt het niet mogelijk voor partijen om hier contactueel van af te wijken zodat elke poging hiertoe

---

¹⁹⁰ E. DIRIX, "Faillissement en lopende overeenkomsten", *RW* 2003-04, 210.

¹⁹¹ H. VAN HOOGENBEMT, "De werknemers en de insolventie van hun werkgever" in GANDAIUS (ed.), *XXXIste postuniversitaire cyclus Willy Delva – Insolventierecht 2004-2005*, Mechelen, Kluwer, 2006, (430) 452.

¹⁹² R. CRIVITS, "Voortgezette arbeidsovereenkomsten bij faillissement" *NJW* 2008-09, 432.

¹⁹³ Cass. 16 januari 2009, *RW* 2009-10, 1.

¹⁹⁴ J. VERSTAPPEN, "Notariële aspecten van de vereffening van een gerechtelijk ontbonden V.Z.W." (noot onder Gent 24 november 1993), *Not.Fisc.M.* 1994, afl. 5, 29; D. VAN GERVEN, *Handboek Verenigingen*, Kalmthout, Biblo, 2004, 313; I. DEMEYERE, M. GOVERS, G. ROPPE, R. VAN HECKE, en J.P. VINCKE, J.P., *Vademecum voor de vzw*, Mortsel, Intersentia, 2012, 124.

¹⁹⁵ I. DEMEYERE, M. GOVERS, G. ROPPE, R. VAN HECKE, en J.P. VINCKE, J.P., *Vademecum voor de vzw*, Mortsel, Intersentia, 2012, 124.

¹⁹⁶ D. VAN GERVEN, D., *Handboek Verenigingen*, Kalmthout, Biblo, 2004, 314.

nietig zal worden verklaard. The pari-passu principle houdt ook in dat schuldeisers genoeg moeten nemen met het vermogen van de debiteur in de toestand waarin het zich bevindt bij de aanvang van de insolventieprocedure en met goederen die op een later tijdstip in de boedel terechtkomen. A contrario betekent dit dat het beginsel niet van toepassing is op activa die ofwel nooit behoorde tot de failliete boedel of die verdwenen zijn vóór de aanvang van de insolventieprocedure. The anti-deprivation rule beschermt het vermogen van de schuldenaar tegen handelingen waarbij een actiefbestanddeel onttrokken wordt van de boedel en waardoor de waarde wordt verminderd ten nadele van andere schuldeisers. Deze regel heeft derhalve tot gevolg dat elke bepaling nietig zal zijn waarbij een schuldenaar wordt beroofd van activa op grond van insolventie met als gevolg dat ze niet meer beschikbaar zijn in de insolventieprocedure. Er moet sprake zijn van een bewuste intentie om het insolventierecht te omzeilen.

Elke voetbalclub die uitkomt in de Football League Competition is de houder van één aandeel van de Football League Company, dat algemeen bekend staat als de 'golden share'. Het hebben van een aandeel is van groot belang voor de Engelse voetbalclubs omdat er drie belangrijke rechten aan worden gekoppeld: (1) het recht om deel te nemen aan de competitie, (2) het recht om spelers te laten registreren en (3) het recht op inkomsten uit televisierechten die geplaatst worden op de gezamenlijke rekening van de Football League. Deze inkomsten worden verdeeld onder de voetbalclub-aandeelhouders indien voldaan is aan een bepaalde voorwaarde. De club dient er namelijk voor te zorgen dat zij het einde van het seizoen bereikt en dus niet het voorwerp is van een insolventieprocedure. De statuten van de Football League bepalen dat een voetbalclub haar aandelen terug moet overdragen indien zij het voorwerp is van een insolventieprocedure en daardoor niet in staat is om de schulden van bepaalde schuldeisers (de zogenaamde 'football creditors') volledig terug te betalen. De 'football creditors' betreffen onder meer de volgende schuldeisers: de voetballers, trainers, andere voetbalclubs, de Football League of de Premier League. De schulden van deze schuldeisers zullen met andere woorden met voorrang betaald worden boven de gewone schuldeisers en dit met de gelden die zouden zijn toegekomen aan de voetbalclub indien deze niet onderworpen waren geweest aan een insolventieprocedure. Dit wordt ook wel de 'football creditor rule' (hierna: FCR) genoemd en vormt een afwijking op de wettelijke regeling van de Insolvency Act 1986. De 'football creditors' worden zodanig niet erkend in deze wet en behoren dan ook gewoon tot de chirografaire schuldeisers. Het valt niet te verwonderen dat deze regel voor ophef zorgde onder de gewone schuldeisers omdat zij geen aanspraak konden maken op dat bepaald deel van het vermogen. Een van die gewone schuldeisers was onder andere Her Majesty's Revenue and Customs (hierna: HMRC), zijnde de overheid die verantwoordelijk is voor de inning van de belastingen in het Verenigd Koninkrijk. HMRC was van mening dat inkomsten van de gezamenlijke rekening wel behoorde tot het vermogen van de voetbalclub en dat het insolventiebeleid van de Football League een poging was om te ontsnappen aan de algemene principes van het insolventierecht, namelijk het pari passu principle. Op basis van dit uitgangspunt startte het HMRC een rechtszaak tegen de Football League om te horen zeggen voor recht dat de FCR strijdig was met het insolventierecht en derhalve nietig moest worden verklaard.

The England and Wales High Court of Justice, Chancery division heeft zich over deze kwestie uitgesproken in een arrest van 25 mei 2012.¹⁹⁷ Er werd dus met andere woorden aan Het Hof gevraagd of de inkomsten op de gezamenlijke rekening al dan niet behoorde tot het vermogen van de insolvable voetbalclub. Volgens het Hof is het antwoord op deze vraag afhankelijk van het feit of de insolvable club haar competitieverplichtingen het volledige seizoen is nagekomen want zolang de club deze verplichting niet is nagekomen heeft zij geen recht op die inkomsten en behoort het derhalve niet tot het vermogen van de schuldenaar. De vraag rijst of de 'Football Creditor Rule' kan standhouden in ons rechtstelsels. Aangezien de Belgische voetbalbond de vereiste om het voetbalseizoen te voltooien niet koppelt aan het recht op inkomsten uit televisierechten, moet deze vraag dan ook in de negatieve zin beantwoord worden zodat de inkomsten derhalve wel zouden behoren tot het vermogen van een insolvable sportclub.

---

¹⁹⁷ EWHC 25 May 2012, nr. 1372, HM Revenue and Customs v. The Football League Ltd & Anor, [http://www.bailii.org/cjibin/markup.cgi?doc=/ew/cases/EWHC/Ch/2012/1372.html&query=title+\(+HM+\)+and+title+\(+Revenue+\)+and+title+\(+Customs+\)+and+title+\(+v+\)+and+title+\(+The+\)+and+title+\(+Football+\)+and+title+\(+League+\)&method=boolean](http://www.bailii.org/cjibin/markup.cgi?doc=/ew/cases/EWHC/Ch/2012/1372.html&query=title+(+HM+)+and+title+(+Revenue+)+and+title+(+Customs+)+and+title+(+v+)+and+title+(+The+)+and+title+(+Football+)+and+title+(+League+)&method=boolean).

---

7. MAATREGELEN TER VOORKOMING VAN INSOLVENTIE

Ondanks het feit dat de publieke en commerciële belangstelling voor het Europese voetbal in grote mate is toegenomen, zijn er talrijke clubs over heel Europa die worstelen met hun financiële gezondheid. Zo kunnen zij onder meer hun financiële verplichtingen en verbintenissen niet altijd nakomen en bovendien blijkt dat zij herhaaldelijk en op zorgwekkende wijze geconfronteerd worden met financiële verliezen.¹⁹⁸ Het is daarom noodzakelijk om maatregelen te nemen waarmee de continuïteit van deze ondernemingen blijft verzekerd. Deze maatregelen situeren zich voornamelijk op Europees niveau.

In de eerste plaats kan verwezen worden naar de Financial Fair Play-regelgeving (hierna FFPR) dat in 2009 unaniem werd goedgekeurd door het Uitvoerend Comité van UEFA, dit ter aanvulling op het reeds bestaande clublicentiesysteem. Het belangrijkste element van deze nieuwe FFPR is de break-even verplichting dat kort gezegd inhoudt dat voetbalclubs niet langer meer kunnen uitgeven dan ze verdienen. De regels van FFP zijn geleidelijk aan in werking getreden op 1 juni 2010 alvorens zij volledig van kracht werden in het voorbije voetbalseizoen 2013-2014. Het oude licentiesysteem, aangevuld met de criteria ter bevordering van de Financial Fair Play werden samengebracht in een nieuw instrument: de UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations edition 2012.¹⁹⁹ De belangrijkste doelstellingen zijn o.a. het beschermen van de continuïteit en het tegengaan van oneerlijke concurrentie in het Europese voetbal.

Bovendien is het ook noodzakelijk op te merken hoe belangrijk overheidssteun is voor sportclubs. De meeste sportactiviteiten vinden namelijk plaats in de non-profitstructuur, die meestal afhankelijk is van overheidssteun om sportactiviteiten toegankelijk te maken voor burgers. Het geven van staatssteun is aan strenge regels gebonden en dus kunnen lidstaten van de Europese Unie dit echter niet zo maar doen. Wanneer zij overheidssteun aan ondernemingen wensen te verlenen, zijn zij immers verplicht artikel 107 VWEU na te leven waarin het verbod op het geven van staatssteun vervat ligt. Enkele lidstaten, zoals België en Nederland, hebben in het verleden financiële steun verleend aan diverse voetbalclubs. In dit verband kan verwezen worden naar de Vlaamse regering die in 2013 financiële steun heeft vrijgehouden voor de bouw of renovatie van multifunctionele voetbalstadions. Het verlenen van overheidssteun aan voetbalclubs bleef echter niet beperkt tot Vlaanderen, maar ook Nederlandse gemeenten hebben hier herhaaldelijk gebruik van gemaakt. Zo hebben verschillende Nederlandse gemeenten steun gegeven ten behoeve van hun lokale profvoetbalclubs zoals Vitesse, NEC, Willem II, MVV, PSV Eindhoven en FC Den Bosch in de periode 2008 tot 2011. Zoals hieronder verduidelijkt zal worden, maakt de Europese Commissie, hierin gesteund door de UEFA met zijn recente politiek rond de FFP-regulations, steeds meer werk van zijn strijd tegen de ongeoorloofde staatsteun van Europese voetbalclubs. Bovengenoemde steunmaatregelen werden dan ook beoordeeld door de Europese Commissie in het licht van artikel 107 VWEU en zullen hieronder besproken worden.

---

¹⁹⁸ UEFA, Communications Financial Fair Play, 25 januari 2012, [www.financialfairplay.co.uk/resources/FFP%20Press%20Kit%20EN_FINAL_en%201 .pdf](http://www.financialfairplay.co.uk/resources/FFP%20Press%20Kit%20EN_FINAL_en%201.pdf), 2.

¹⁹⁹ UEFA, UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations edition 2012.

7.1 FINANCIAL FAIR PLAY RULES

De voetbalclubs die zich kwalificeren voor Europees voetbal moeten voldoen aan de FFP-regelgeving.²⁰⁰ Volgens de UEFA houden voetbalclubs zich niet aan de regels van eerlijke concurrentie wanneer zij voortdurend financiële verliezen maken. Op basis van deze achtergrond heeft het Uitvoerend Comité van de UEFA de Financial Fair Play-regelgeving ingevoerd om ervoor te zorgen dat de financiële problemen in het Europese voetbal worden aangepakt.

7.1.1 Doelstellingen

In artikel 2 wordt het streven naar een FFP expliciet voorgeschreven en meer bepaald moeten clubs in het bijzonder de volgende doelstellingen bereiken:²⁰¹

- a) de verbetering van de economische en financiële bekwaamheden van clubs en het verhogen van hun financiële transparantie en geloofwaardigheid;
- b) het noodzakelijke belang hechten aan de bescherming van schuldeisers door te verzekeren dat clubs hun schulden ten opzichte van spelers, sociale instanties, belastingdiensten en andere clubs tijdig aflossen;
- c) het introduceren van meer discipline en rationaliteit in de financiën van voetbalclubs;
- d) clubs aanmoedigen om hun werking af te stemmen op hun inkomsten;
- e) clubs aanmoedigen om hun middelen verantwoord te besteden, opdat het voetbal hier op lange termijn voordeel uit zou kunnen halen;
- f) het verzekeren van de duurzaamheid en leefbaarheid van het Europese clubvoetbal op lange termijn.

Concreet betekent dit dat de FFP de financiële problemen van voetbalclubs probeert aan te pakken door de afhankelijkheid van rijke geldschieters en leningen te verminderen, voetbalclubs te stimuleren om niet meer geld uit te geven dan dat ze inkomsten verwerven, door ervoor te zorgen dat clubs op regelmatige basis hun lasten en schulden beter beheren en afhandelen. De regels zorgen in het Europees voetbal voor continuïteit van de competitie en de clubs, voor meer sportieve strijd en meer transparantie in geldstromen van voetbalclubs. Op die manier hoopt UEFA de financiële situatie van het Europese clubvoetbal te herstellen en financiële duurzaamheid te bereiken.

7.1.2 Licentiesysteem

Kenmerkend voor dit licentiesysteem is dat de benodigde licentie niet verstrekt wordt door de UEFA zelf, maar wel door de betrokken nationale associaties.²⁰² In hoofdstuk 1 hebben we gezien dat de KBVB deze bevoegdheid heeft toegewezen aan de Licentiecommissie. De taak van de UEFA beperkt zich dan ook tot controle op de correcte toepassing van het licentiesysteem, waarbij beroep wordt gedaan op onafhankelijke partners. Bovendien werd ook duidelijk dat enkel de clubs uit de eerste nationale afdeling dienen te voldoen aan de FFP-Regelgeving om te mogen deelnemen aan de UEFA-

---

²⁰⁰ Art. 57 UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations Edition 2012.

²⁰¹ Art. 2 § 2 UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations Edition 2012.

²⁰² Art. 5 §1 UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations Edition 2012.

competities. Deze clubs moeten tijdens de periode van 1 tot en met 15 september van ieder seizoen een voorafgaande aanvraag tot toekenning van een Europese licentie voor het daaropvolgend seizoen indienen bij de Licentiemanager en dit op straffe van verval.²⁰³ De club die deze voorafgaande aanvraag tot het bekomen van de Europese licentie niet of niet tijdig indient, wordt gestraft met een boete van 25.000,00 EUR.²⁰⁴ Daarnaast zal de licentiekandidaat een straf oplopen waarvan het bedrag overeenstemt met X procent van het deel van de televisierechten dat hem zou worden toegekend.²⁰⁵

De UEFA beschouwt het UEFA club licensing system als een belangrijk instrument om de geloofwaardigheid van de voetbalindustrie te verbeteren. Het werd geïntroduceerd in het begin van het seizoen 2004-05.²⁰⁶ Het clublicentiesysteem van de UEFA is gebaseerd op een reeks gedefinieerde kwaliteitsstandaarden waaraan elke club moet voldoen, als wil het deelnemen aan de door de UEFA georganiseerde clubcompetities. Binnen het licentiesysteem komen verschillende criteria aan bod die in vijf categorieën kunnen worden ondergebracht: sport, infrastructuur, personeel/administratie, juridische en financiële aangelegenheden. Onderstaand kader geeft een overzicht weer van de licentiecriteria waaraan voetbalclubs dienen te voldoen.

	A-criterium	B-criterium
Sport (art. 17-23)	Jeugdopleidingsprogramma Jeugd ploegen Medische controle Registratie spelers Schriftelijke contract spelers	Scheidsrechters en spelregels Antiracisme beleid
Infrastructuur (art. 24-26)	Beschikbaarheid stadion voor UEFA-competitie Beschikbaarheid trainingsfaciliteiten	Minimum infrastructuur voor trainingsfaciliteiten
Personeel/Administratie (art. 27-42)	Clubsecretariaat Administratief verantwoordelijke Financieel verantwoordelijke Mediaverantwoordelijke Arts Fysiotherapeut Veiligheidsverantwoordelijke Stewards Hoofdtrainer eerste ploeg Assistent-trainer eerste ploeg Hoofd jeugdopleidingen	Supporterscoördinator Jeugdtrainers Rechten en plichten van personeel Plicht om vacante functies te vervangen

²⁰³ Art. 416.1 KBVB Bondsreglement 2014-15.

²⁰⁴ Art. 416.4 KBVB Bondsreglement 2014-15.

²⁰⁵ Art. 416.5, tweede lid KBVB Bondsreglement 2014-15.

²⁰⁶ UEFA, Communications Financial Fair Play, 25 januari 2012, [www.financialfairplay.co.uk/resources/FFP%20Press%20Kit%20EN_FINAL_en%201 .pdf](http://www.financialfairplay.co.uk/resources/FFP%20Press%20Kit%20EN_FINAL_en%201.pdf).

	Regels i.v.m. trainer kwalificaties	
Juridisch (art. 43-46)	Verklaring m.b.t. deelname aan UEFA-competitie	
	Overige verplichtingen van juridische aard (statuten, uittreksel handelsregister)	
	Contracten	
	Juridische groepsstructuur	
Financieel (art. 46bis-52)	Jaarrekening voorleggen	
	Halfjaarcijfers voorleggen	
	Geen betalingsachterstand tav voetbalclubs uit hoofde van transferactiviteiten	
	Geen betalingsachterstand tav werknemers en belastingdiensten	
	Bevestigingsbrief sturen aan Licentiecommissie dat alle documenten correct zijn	
	Toekomstige begroting voorbereiden	

TABEL: eigen overzicht o.b.v. UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations Edition 2012 en UEFA Club Licensing Manual V2.0²⁰⁷

Bij niet naleving van een A-criterium krijgt de licentiekandidaat geen UEFA-licentie en is bijgevolg niet gemachtigd om deel te nemen aan de UEFA-competitie. Daarnaast zal de kandidaat een straf oplopen waarvan het bedrag overeenstemt met X procent van het deel van televisierechten dat hem zou moeten worden toegekend.²⁰⁸ Ingeval de licentiekandidaat niet voldoet aan de B-criteria, zal de club niet worden uitgesloten van een UEFA-competitie maar zal iedere tekortkoming bestraft worden met een boete van 2.5000,00 EUR.²⁰⁹ De Financial Fair Play reglementen voorzien onder andere in

²⁰⁷ UEFA, Here to stay: Club Licensing, www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/uefa/KeyTopics/618655_DOWNLOAD.pdf, 19.

²⁰⁸ Art. 409.31 KBVB Bondsreglement 2014-15.

²⁰⁹ Art. 409.32 KBVB Bondsreglement 2014-15.

een meerjarige meting van financiële resultaten waarbij, afhankelijk van het onderdeel, tot drie jaar wordt teruggekeken en beoordeeld of een BVO aan de criteria voldoet.

FFP is enkel van toepassing op clubs actief in de Champions League of de Europa League. Het kan echter een belangrijke stimulans zijn voor nationale voetbalbonden om eveneens soortgelijke regels in te voeren indien zij deze nog niet toepassen.²¹⁰ Het Nederlandse licentiesysteem komt in grote lijnen overeen met het UEFA-licentie, doch zijn er enkele verschillen en belangrijke ontwikkelingen. Het belangrijkste verschil ten opzichte van het Nederlandse licentiesysteem is dat een UEFA-licentie voor deelname aan Europese competities voor één jaar wordt verstrekt. In de Nederlandse situatie is er ruimte voor BVO's binnen bepaalde tijd via een plan van aanpak een overtreding van de licentie-eisen te herstellen, zonder gevolgen voor de licentie. In de UEFA regels bestaat deze optie niet. Een gevolg van het niet voldoen aan een UEFA licentie-eis is daarom (in beginsel) geen deelname aan de Europese competitie.

7.1.3 Break even rule

Het belangrijkste element van de FFFP is de break-even-verplichting dat sinds het seizoen 2013-14 in werking is getreden. Deze break-even verplichting houdt kort gezegd in dat een voetbalclub haar inkomsten en uitgaven in evenwicht moet brengen en dat zij dus niet meer mag uitgeven, dan dat zij binnenkrijgt. Deze regel gaat dus niet over schulden van een club, maar over de omzet die een voetbalclub binnenkrijgt en wat het uitgeeft. De regel is erop gericht dat met eigen omzet wordt gehandeld en niet op basis van injecties van externe partijen of een eigenaar. De definities om welke inkomsten en uitgaven het precies gaat zijn te vinden in de UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations.

7.2. OVERHEIDSSTEUN VOOR SPORTCLUBS

7.2.1 Artikel 107 VWEU

Het valt niet te verwonderen dat lidstaten in periodes van een economische crisis makkelijk in de verleiding komen om steun te bieden aan ondernemingen.²¹¹ Maar België en Nederland zijn lidstaten van de Europese Unie en zijn dus verplicht om Europese regelgeving na te leven. Met betrekking tot verlenen van overheidssteun moeten de lidstaten in het bijzonder rekening houden met artikel 107 VWEU. Volgens artikel 107, lid 1 VWEU *“zijn steunmaatregelen van de staten of in elke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalsen of dreigen te vervalsen, onverenigbaar met de interne markt, voor zover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt”*.

---

²¹⁰ ESKABEE 1935, *Supportersinspraak. Handboek België*, Beveren, Eskabee 1935, 2013, 36.

²¹¹ E. VANHECKE en W. DEVROE, “Reddings- en herstructureringssteun in tijden van economische crisis”, *Jura Falc.* 2009-10, afl. 2, 2.1.4.

De eerste logische vraag die we ons hierbij dienen te stellen is of sportclubs een onderneming uitmaken in de zin van artikel 107, lid 1 VWEU. Uit de rechtspraak van het Europese Hof van Justitie blijkt dat het begrip onderneming in de context van het mededingingsrecht ruim wordt gedefinieerd en dus elke eenheid omvat die een economische activiteit uitoefent, ongeacht haar rechtsvorm en de wijze waarop zij wordt gefinancierd.²¹² In 1995 heeft het Hof van Justitie in het bekende Bosman-arrest geoordeeld dat sportbeoefening slechts onder het unierecht valt in zoverre zij een economische activiteit vormt en dat dit het geval is voor de activiteit van beroeps- of semiberoepsvoetballers, daar dezen een werkzaamheid in loondienst uitoefenen of bezoldigde diensten verrichten.²¹³ Dit heeft tot gevolg dat het principiële verbod van steunmaatregelen van artikel 107 VWEU van toepassing is op sportclubs.

Artikel 107, lid 1 VWEU bestaat uit meerdere bestanddelen waaraan voldaan moet zijn, wil er sprake zijn van staatssteun. Om als staatssteun te worden aangemerkt moet een maatregel aan de volgende cumulatieve voorwaarden voldoen: 1) de maatregel moet met staatsmiddelen zijn bekostigd; 2) hij moet ondernemingen een economisch voordeel opleveren; 3) het voordeel moet selectief zijn en de mededinging vervalsen of dreigen te vervalsen; 4) de maatregel moet het intracommunautaire handelsverkeer ongunstig beïnvloeden. Overheidsfinanciering die aan de criteria van artikel 107, lid 1 VWEU voldoet, vormt staatssteun en moet krachtens artikel 108, lid 3 VWEU bij de Commissie worden aangemeld. Het risico van het niet of niet tijdig melden van steun is dat de Commissie op eigen initiatief na een klacht (bijvoorbeeld een concurrent of burger) een onderzoek kan starten. Een dergelijk onderzoek kan tijdelijke opschorting en uiteindelijk zelfs verplichte terugvordering van de steun inhouden.²¹⁴

In het tweede en derde lid van artikel 107 VWEU worden een aantal gevallen omschreven waarbij het verlenen van staatssteun niet verboden is en bijgevolg geoorloofde staatssteun uitmaakt. Hieruit kunnen we dus afleiden dat er geen absoluut verbod geldt op het verlenen van staatssteun.

7.2.2 Steunmaatregelen door de Belgische overheid

In het verleden heeft België samen met Nederland een aanvraag ingediend om het WK te organiseren in 2018 of 2022. De Wereldvoetbalbond FIFA legt echter voorwaarden op aan landen die het WK willen organiseren. Een belangrijke voorwaarde is de capaciteit van nieuwe voetbalstadions. Het land moet een aantal stadions hebben van een bepaalde capaciteit, zijnde 30.000 - 40.000 zitjes.²¹⁵ Op basis van deze achtergrond heeft de Vlaamse regering de behoefte aan en de haalbaarheid van multifunctionele voetbalstadions in Vlaanderen en het Brussel Hoofdstedelijke Gewest laten onderzoeken door KMPG, zijnde een onafhankelijk internationaal auditkantoor. Uit dat onderzoek bleek dat er in België een reële behoefte is aan acht tot tien nieuwe/vernieuwde stadions in

²¹² HvJ C-41/90, *Höfner en Elser / Macroton*, 1991, randnummer 21.

²¹³ HvJ C-415/93, *Union royale belge des sociétés de football association ASBL e.a. / Jean-Marc Bosman*, 1995, randnummer 73; HvJ C-325/08, *Olympique Lyonnais SASP / Olivier Bernard en Newcastle UFC*, 2010, randnummer 27-28.

²¹⁴ E. VANHECKE en W. DEVROE, "Reddings- en herstructureringssteun in tijden van economische crisis", *Jura Falc.* 2009-10, afl. 2, 2.1.6.

²¹⁵ FIFA, *Football Stadiums Technical recommendations and requirements*, 2011, www.fifa.com/mm/document/tournament/competition/01/37/17/76/stadiumbook2010_buch.pdf, p. 30.

Vlaanderen, rekening houdend met de vaststelling dat ons land op dit moment met de beschikbare infrastructuur niet meer in aanmerking kan komen om internationale wedstrijden (finales UEFA of Champions League) of toernooien (WK) te organiseren of zelfs moeite heeft om een geschikte locatie te vinden de thuiswedstrijden van de nationale ploeg.²¹⁶

Op basis van dit onderzoek heeft de toenmalige Vlaamse Minister van Sport, Philippe Muyters, besloten om de verwezenlijking van multifunctionele voetbalstadions in Vlaanderen en Brussel Hoofdstedelijk Gewest te ondersteunen en dit in het licht van de kandidatuurstelling van België en Nederland voor het WK Voetbal 2018/2022.²¹⁷ Hiermee werden alle Vlaamse en Brusselse clubs uit eerste en tweede nationale afdelingen opgeroepen om een aanvraag in te dienen voor een hefboomfinanciering via een achtergestelde lening bij de Participatie Maatschappij Vlaanderen NV (hierna PMV genoemd). De hefboomfinanciering is geplafonneerd op tien miljoen euro voor een wedstrijdstadion en op vijf miljoen euro voor een oefenstadion. Hierop volgend besliste de Vlaamse Regering op 11 december 2009 dat zij vier dossiers voor een wedstrijdstadion (stad Brugge, stad Antwerpen, KAA Gent en KRC Genk) wenst te ondersteunen in hun kandidatuurstelling voor het WK 2018/2022.²¹⁸ NV Germinal Beerschot, die niet in aanmerking kwam voor de aanvraag, vecht dit besluit aan bij de Raad van State en vordert een schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing. De Raad van State beslist om de vordering te verwerpen omdat niet voldaan is aan de voorwaarden van artikel 17 §2 RvS-wet, die cumulatief moeten vervuld zijn, wil een vordering tot schorsing worden toegewezen.²¹⁹

Het besluit van de Vlaamse Regering wordt vervolgens op 28 mei 2013 door de Raad van State vernietigd wegens een procedurefout.²²⁰ De Vlaamse Minister was namelijk vergeten een verzoek tot voortzetting van de procedure in te dienen na een negatief verslag van de auditeur waarin de vernietiging werd voorgesteld omdat de genomen steunmaatregel niet werd aangemeld bij de Europese Commissie. Bijgevolg werd de oproep en voetbalsubsidiëringsbeleid beschouwd als een project in strijd met het Europese staatssteunverbod. Om hieraan tegemoet te komen, werd op de Vlaamse Ministerraad van 19 juli 2013 opnieuw een eenmalige projectoproep voor de subsidiëring van voetbalstadions goedgekeurd.²²¹ Hiervoor werd een bedrag van acht miljoen euro vrijgehouden op het budget sport voor het begrotingsjaar 2014. Bij de nieuwe projectoproep gaat het over echte subsidies ter waarde van 10 % van het investeringsbedrag, met een maximum van 2,5 miljoen euro voor een nieuwbouwproject en 750.000 euro voor een renovatieproject.

---

²¹⁶ KPMG, *Behoeft- en haalbaarheidsanalyse van multifunctionele voetbalstadions in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, s.l.*, het Kabinet van de Vlaamse Minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel, 2008, 5.

²¹⁷ *Vr. en Antw.* VI.R. 2009-10, 8 oktober 2009 (Vr. nr. 29 V. YÜKSEL).

²¹⁸ Beleidsbrief Sport. Beleidsprioriteiten 2010-2011, ingediend door de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport 756 (2010-2011) - Nr 1 Beleidsbrief, p. 62.

²¹⁹ RvS 16 september 2010, nr. 207384.

²²⁰ RvS 28 mei 2013, nr. 223.610.

²²¹ Beleidsbrief Sport. Beleidsprioriteiten 2013-2014, ingediend door de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport 2212 (2013-2014) - Nr 1 Beleidsbrief, p. 53.

Op 22 juli 2013 heeft de Vlaamse Regering dit initiatief aangemeld bij de Europese Commissie en de Commissie heeft vervolgens dit subsidievoorstel aanvaard en geoordeeld dat de aangemelde maatregel de interne markt niet verstoort en dus geoorloofde staatssteun uitmaakt.²²² Hierbij is de Commissie eerst nagegaan of er sprake is van staatssteun, alvorens een oordeel te vellen over de verenigbaarheid van de staatssteun met de interne markt. De Europese Commissie komt dan ook tot de conclusie dat de maatregel staatssteun vormt in de zin van artikel 107, lid 1 VWEU op grond van de volgende redenen:

- Er wordt een budget vrijgehouden op de begroting van de Vlaamse regering, zodat de verleende steun volledig gefinancierd wordt uit staatsmiddelen en aan de staat kan worden toegerekend.
- Volgens de rechtspraak van het Hof van Justitie vormt niet alleen de exploitatie en het beheer van een infrastructuur een economische activiteit maar ook de bouw van infrastructuur zodat de eigenaars hiermee een economisch voordeel genieten.
- De maatregel heeft alleen betrekking op stadions die gebruikt worden door voetbalclubs van de eerste en tweede nationale afdeling en die moeten bovendien gelegen zijn in Vlaanderen of het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest zodat de eigenaars van de betrokken stadions genieten van een selectief voordeel in vergelijking met andere stadions die niet voor steun in aanmerking komen.
- De maatregel verstoort de mededinging omdat de exploitanten en gebruikers van de nieuwe/verbeterde infrastructuur voordeel halen uit faciliteiten die niet onder marktvoorwaarden beschikbaar zouden zijn.
- De maatregel heeft invloed op het intracommunautaire handelsverkeer omdat de betrokken maatregel overigens bedoeld is om stadions aan te passen aan UEFA-criteria voor Europese voetbalwedstrijden.²²³

Dit impliceert dat de verenigbaarheid van deze steun dient te worden onderzocht. Zoals hierboven al werd aangegeven, bevat artikel 107, tweede en derde lid VWEU enkele gevallen waarin het verlenen van staatssteun geoorloofd is en dus verenigbaar met de interne markt wordt beschouwd. De Europese Commissie baseert haar beslissing op artikel 107, lid 3, C) dat bepaalt dat *"steunmaatregelen om de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid of van bepaalde regionale economieën te vergemakkelijken, mits de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt daardoor niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad"* als verenigbaar met de interne markt kunnen worden beschouwd.²²⁴

De Commissie is van oordeel dat de sportsector enorme mogelijkheden biedt om de Europese burgers samen te brengen. Volgens de Commissie is het doel van de maatregel multifunctionele voetbalstadions tot stand te brengen om ervoor te zorgen dat het professionele voetbal een hogere sociale return teweegbrengt. Het stadion moet voor de maatschappij een meerwaarde betekenen en volop benut worden als een ontmoetingsplaats. De maatregel wordt dan ook geacht overeen te stemmen met een doelstelling van gemeenschappelijk belang omdat het algemene publiek een

---

²²² COM (2013) 7889def., 1.

²²³ COM (2013) 7889def.,6-7.

²²⁴ COM (2013) 7889def., 8.

belangrijke begunstigde zal zijn van de maatregel.²²⁵ Bovendien vindt de Commissie dat de steunmaatregel: a) passend is omdat de meeste voetbalstadions verouderd zijn en niet kunnen worden gerenoveerd zonder financiële tussenkomst van de regering; b) doelgericht is omdat de maatregel het specifieke probleem van onderinvestering in de voetbalinfrastructuur aanpakt en c) evenredig is omwille van het feit dat de steun alleen wordt uitbetaald op basis van facturen en vorderingen zodat overcompensatie onmogelijk wordt en dit de begunstigden ertoe aanzet om de subsidie enkel te gebruiken voor realistische behoeften.²²⁶ Tot slot heeft België verklaard dat de voetbalclubs in de meeste gevallen niet de eigenaar zijn van de betrokken infrastructuur en dus een prijs zullen moeten betalen voor het gebruik van de infrastructuur (die prijs wordt vastgesteld door de Vlaamse Regering en wordt benchmarking genoemd). Dit prijsmechanisme zal vervalsing van de concurrentie t.a.v. voetbalinfrastructuur die in particulier eigendom is of door particulieren gefinancierd wordt beperken, waardoor de steunmaatregel derhalve geen invloed heeft op het handelsverkeer tussen lidstaten dat hij strijdig zou zijn met het algemene belang.²²⁷

In navolging hierop heeft de Vlaamse Regering op 4 april 2014 besloten dat zeven voetbalclubs uit eerste klasse een subsidie krijgen voor een nieuw of vernieuwd voetbalstadion. Ze krijgen de centen als ondersteuning om tegen 2017 of 2019 een multifunctioneel stadion te realiseren met een duidelijke maatschappelijke return.²²⁸

7.2.3 Steunmaatregelen door Nederlandse overheid

Zoals hierboven al werd aangegeven, bleef het verlenen van overheidssteun aan voetbalclubs echter niet beperkt tot Vlaanderen. Nederlandse gemeenten hebben in het verleden maatregelen genomen ten behoeve van lokale sportclubs maar ook deze maatregelen zijn niet ontsnapt aan een beoordeling van de Commissie. Zo heeft de Commissie een aantal klachten ontvangen van Nederlandse burgers die beweren dat Nederlandse gemeenten staatssteun verlenen aan profvoetbalclubs die met worstelen met financiële moeilijkheden.²²⁹ De Europese Commissie heeft dan ook vervolgens besloten een onderzoek in te stellen ten aanzien van bijvoorbeeld de steun van de gemeente Eindhoven aan PSV. Zo oordeelde de Europese Commissie bijvoorbeeld dat er sprake is van illegale staatssteun in de volgende constructie tussen de stad Eindhoven en voetbalclub PSV Eindhoven: in 2011 kocht de stad voor bijna EUR 50.000.000 grond van de club en gaf het deze grond meteen weer in erfpacht terug. De Europese Commissie oordeelde immers dat geen marktconforme prijs werd betaald, waardoor sprake zou zijn van ongeoorloofde staatssteun.²³⁰

---

²²⁵ COM (2013) 7889def., 9.

²²⁶ COM (2013) 7889def., 9 – 10.

²²⁷ COM (2013) 7889def., 11.

²²⁸ Vlaamse Regering, VR PV 2014/13,

<http://www.cjism.vlaanderen.be/sport/beleidsdocumenten/VR/2014/2014-13-pt0088/>.

²²⁹ COM(2013) 1152def., 1.

²³⁰ COM(2013) 1152def., 16.

7.2.4 Verordening nr. 651/2014

Overheidsfinanciering die aan de criteria van artikel 107, lid 1 VWEU voldoet, vormt staatssteun en moet bij de Commissie worden aangemeld. Evenwel kan de Raad categorieën steun vaststellen die zijn vrijgesteld van deze verplichting tot aanmelding. Overeenkomstig artikel 108, lid 4 VWEU kan de Commissie verordeningen vaststellen betreffende die categorieën staatssteun. De Commissie heeft dan ook een aantal uitzonderingen op de meldingsplicht neergelegd in vrijstellingsverordeningen. In het kader van steunmaatregelen in de sportsector heeft de Europese Commissie vrij recent verordening nr. 651/2014²³¹ aangenomen waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard en daardoor worden vrijgesteld van de verplichting tot aanmelding. Belangrijk is dat de verordening van toepassing is op steun voor sportinfrastructuur. De steun kan de vorm hebben van investeringssteun (met inbegrip van steun voor de bouw of modernisering van sportinfrastructuur) en de exploitatiesteun voor sportinfrastructuur. Zo vallen maatregelen voor steun ten behoeve van sportinfrastructuur onder de vrijstelling op voorwaarde dat deze maatregelen, voor zover zij staatssteun vormen, aan de vastgestelde voorwaarden voldoen. De verordening is namelijk niet van toepassing op steun die een bepaalde drempel overschrijdt. Voor de investeringssteun voor sportinfrastructuur en multifunctionele infrastructuur ligt deze drempel op 15 miljoen EUR, terwijl de drempel voor exploitatiesteun voor sportinfrastructuur is vastgelegd op 2 miljoen EUR per infrastructuurvoorziening per jaar.²³² Hieruit kan afgeleid dat een investeringssteun voor de sportinfrastructuur van meer dan 15 miljoen EUR niet valt onder de vrijstelling en derhalve moet gemeld worden bij de Europese Commissie. Een andere voorwaarde waarbij rekening moet gehouden worden is dat de sportinfrastructuur niet uitsluitend door één gebruiker uit de profsport wordt gebruikt.²³³

---

²³¹ Verord. Comm. nr. 651/2014, 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard, *Pb.L.* 26 juni 2014, afl. 187.

²³² Art. 3, bb) Verord. Comm. nr. 651/2014.

²³³ Art. 55, lid 2 Verord. Comm. nr. 651/2014.

---

8. CONCLUSIE

De huidige situatie waarin het Belgisch professioneel voetbal verkeert, is beïnvloed door de verschillende ontwikkelingen op institutioneel en juridisch vlak. Vandaag de dag is het merendeel van de clubs een VZW. Toch zien we dat er wegens economische motieven een geleidelijke evolutie heeft plaatsgevonden naar vennootschappen of naar splitsingen in een vzw en een vennootschap. De meest populaire rechtsvorm is de naamloze vennootschap. Dit heeft onder andere te maken met het feit dat zij onbeperkt commerciële activiteiten kunnen ontplooiën. Een andere reden voor de omschakeling is de vrije overdraagbaarheid van aandelen. Als professionele voetbalclub is het namelijk belangrijk extern kapitaal aan te trekken. De handelsvennootschap die in mindere mate voorkomt is de coöperatieve vennootschap met beperkt aansprakelijkheid. De wettelijke bepalingen van deze vennootschap zijn grotendeels van aanvullend recht, zodat zij vennootschap wordt gekenmerkt door een grote flexibiliteit. De belangrijkste verschillen tussen een N.V. en een C.V.B.A liggen op het gebied van de overdraagbaarheid van aandelen en het vereist minimum kapitaal. Het uitkeren van winst aan de vennoten is een wezenskenmerk van de vennootschap en onderscheidt zich van een VZW. Een vzw zal haar wettelijk statuut niet schenden wanneer zij naast haar belangeloos doel, een nevenactiviteit uitoefent die als een objectieve daad van koophandel aan te merken valt, mits deze bijkomende activiteit noodzakelijk is voor de realisatie van haar belangeloos doel en de eruit voortvloeiende winsten effectief aan dit laatste worden besteed.

Een voetbalclub is niet alleen verplicht zich te houden aan de wettelijke regels, maar is ook gehouden de statuten en de reglementen van de nationale voetbalbonden na te leven. Deze instanties zorgen voor een financiële druk op de voetbalclubs uit het professioneel voetbal. Zoals reeds duidelijk is geworden, dienen zij aan een hele reeks financiële verplichtingen te voldoen vooraleer zij mogen deelnemen aan de competitie. Belgische voetbalclubs die bijvoorbeeld hun fiscale en sociale verplichtingen niet naleven, mogen geen wedstrijden meer spelen in eerste en tweede klasse. Vanuit het oogpunt van de schuldeisers en de continuïteit van de onderneming lijkt dit gerechtvaardigd. Het zou immers onverantwoord zijn als een voetbalclub zijn schulden kan laten oplopen waardoor het uiteindelijk onmogelijk zou worden om deze allemaal terug te betalen.

Daarnaast hebben we even stil gestaan bij de redenen waarom voetbalclubs in financiële problemen terecht komen. De oorzaak ligt voornamelijk in het feit dat voetbalfinanciën afhankelijk zijn van verschillende gebeurtenissen zoals bv. een sponsorcontract dat afloopt, inkomsten uit uitzendrechten die dalen en het mislopen van Europees voetbal. Het is dus belangrijk voor een club om resultaten te boeken. Een succesrijke club heeft namelijk betere spelers, meer supporters en meer media-aandacht, wat meer geld oplevert. Doch blijven voetbalfinanciën instabiel en zijn ze derhalve moeilijk in te schatten. Het valt dan ook niet te verwonderen dat sommige clubs niet ontsnappen aan een insolventieprocedure.

Het feit dat België gekenmerkt wordt door een onderscheid wordt gemaakt tussen het handels- en het burgerlijk recht, zorgt voor veel kritiek. Een handelsvennootschap onderscheidt zich van een vzw, doordat zij als oogmerk heeft aan de vennoten een vermogensvoordeel te bezorgen, terwijl een

vzw uit haar zelf niet is gericht op de verrijking van haar leden. Dat onderscheid heeft de wetgever ertoe gebracht de vzw aan een geheel van eigen regels te onderwerpen. Het is een oude traditie in het Belgisch recht dat enkel de handelaars onder toepassingsgebied van de Faillissementswet vallen. Vanuit het oogpunt van de schuldeisers van een vzw kan dit ten zeerste betreurd worden. Het is evenwel zo dat de regels betreffende de samenloop die het Hof van Cassatie heeft geformuleerd, worden beschouwd als het gemeen recht en zijn derhalve van toepassing op alle vereffeningen. De schuldeisers van een vzw kunnen immers niet terugvallen op de bescherming die door de Faillissementswet wordt geboden. In het huidige Belgische recht is er voor de vzw een verschillende procedure voorzien, waarvan we kunnen vaststellen dat deze echter in zeer geringe mate wordt geregeld. Anders dan bij een faillissement bestaat de mogelijkheid niet om de ontbinding te laten voorafgaan door een verdachte periode die de nietigheid van bepaalde rechtshandelingen tijdens die periode worden gesteld tot gevolg heeft. Er bestaat bovendien een verschil op het gebied van de lopende overeenkomsten. De arbeidsovereenkomsten van een vzw worden bij de ontbinding met onmiddellijke ingang beëindigd. Dit heeft te maken met het feit dat de activiteiten die de rechtspersoon tijdens de vereffening ontwikkelt, enkel betrekking mogen hebben op de vereffeningswerkzaamheden en niet meer aangewend kunnen worden tot de realisatie van het maatschappelijk doel. Voor een voetbalclub in de rechtsvorm van een vzw betekent dit dan ook meteen het einde van de competitie. Bij een faillissement kan de curator, daarentegen, beslissen om de arbeidsovereenkomsten met de spelers verder uit te voeren zodat de club in dit geval wel nog kunnen deelnemen aan de competitie. De regels met betrekking tot het faillissement respectievelijk vereffening verschillen derhalve grondig tussen de vennootschappen en verenigingen zonder winstoogmerk. Dit is niet het geval in Nederland want daar kunnen de verenigingen en stichtingen wel het voorwerp uitmaken van een faillissement en derhalve failliet verklaard worden. Op deze manier zullen schuldeisers van een voetbalclub, ongeacht de rechtsvorm, onderworpen worden aan dezelfde procedure wat ongetwijfeld het voordeel van de rechtszekerheid met zich meebrengt. Op basis van deze redenen is het dan ook noodzakelijk dat het toepassingsgebied van de Faillissementswet wordt uitgebreid op alle ondernemingen. In het Verenigd Koninkrijk wordt ook een onderscheid gemaakt tussen verschillende ondernemingen zodat de procedures ook in dit land verschillen. De Football League heeft dit probleem echter mooi opgelost door de vereiste op te leggen dat alle Engelse voetbalclubs zich moeten organiseren als een sportclub.

Het belangrijkste gevolg van een insolventieprocedure is dat er een situatie van samenloop ontstaat tussen de schuldeisers. Dit is een algemeen rechtsbeginsel dat dus ook geldt voor de VZW. Dit is dan ook de meest opvallende gelijkenis tussen een vennootschap en een VZW. Een situatie van samenloop heeft tot gevolg dat het gelijkheidsbeginsel tussen schuldeisers in acht dient te worden genomen. Het is dan ook de taak van een curator en een vereffenaar om ervoor te zorgen dat dit beginsel correct wordt nageleefd. De kosten en honorarium worden aanzien als een schuld van de boedel en zo komen zo voor elke rangregeling. De werknemers van een vzw en een vennootschap hebben allemaal een algemeen voorrecht op basis van de Hypotheekwet. In het Verenigd Koninkrijk behoren de werknemers tot de chirografaire schuldeisers. De Football League heeft hierdoor 'the football creditor rule' ingevoerd. Deze regel maakt het mogelijk dat de 'football creditors' bij voorrang boven de chirografaire schuldeisers volledig worden uitbetaald met inkomsten uit de gezamenlijke regeling. Er was discussie over het statuut van deze inkomsten en meer bepaald of zij deel

uitmaken van het vermogen van de voetbalclub. Deze inkomsten behoren niet tot het vermogen van de insolvable voetbalclub in de hypothese dat zij het einde van het seizoen niet heeft gehaald. Aangezien de Belgische voetbalbond de vereiste om het voetbalseizoen te voltooien niet koppelt aan het recht op inkomsten uit televisierechten, moet deze vraag naar Belgisch recht dan ook in de negatieve zin beantwoord worden zodat de inkomsten derhalve wel zouden behoren tot het vermogen van een insolvable sportclub.

Op Europees niveau zien we dat er maatregelen genomen worden om de insolventie van sportclubs te beperken. De belangrijkste regels van de financial fair play zijn onder meer de volgende: clubs mogen niet langer schulden hebben aan andere clubs of aan de fiscus. Daarnaast mogen de uitgaven aan transfers en salarissen niet hoger zijn dan de inkomsten van een club. De regels zorgen in het Europees voetbal voor continuïteit van de competitie en de clubs, voor meer sportieve strijd en meer transparantie in geldstromen van voetbalclubs. Op die manier hoopt UEFA de financiële situatie van het Europese clubvoetbal te herstellen en financiële duurzaamheid te bereiken. Overheidssteun voor sportclubs is onmisbaar. De meeste sportactiviteiten vinden namelijk plaats in een non-profitstructuur, die meestal afhankelijk is van overheidssteun om sportactiviteiten toegankelijk te maken voor alle burgers.

BIBLIOGRAFIE

WETGEVING

Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

Verord. Comm. nr. 651/2014, 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard, *Pb.L.* 26 juni 2014, afl. 187.

COM(2013) 1152def.

COM(2013) 7889def.

Wetboek van koophandel 10 september 1807, *B.S.* 10 september 1807.

Hypotheekwet 16 december 1851, *B.S.* 22 december 1851.

Wet 27 juni 1921 waarbij aan verenigingen zonder winstoogmerk en de instellingen van openbaar nut rechtspersoonlijkheid wordt verleend, *B.S.* 20 augustus 1921.

Gerechtelijke Wetboek 10 oktober 1967, *B.S.* 31 oktober 1967.

Wet 24 februari 1978 betreffende de arbeidsovereenkomst voor betaalde sportbeoefenaars, *B.S.* 9 maart 1978.

Wetboek van de inkomstenbelastingen 10 april 1992, *B.S.* 30 juli 1992.

Faillissementswet 8 augustus 1997, *B.S.* 28 oktober 1997.

Wetboek van vennootschappen van 7 mei 1999, *B.S.* 6 augustus 1997.

Wet 2 mei 2002 betreffende verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen, *B.S.* 11 december 2002.

Wet 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers, *B.S.* 29 augustus 2005.

Wet 2 juni 2006 tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen teneinde de vereffeningsprocedure te verbeteren, *B.S.* 26 juni 2006.

Wet 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen, *B.S.* 9 februari 2009.

KB 10 augustus 1998 houdende vaststelling van de regels en barema's tot bepaling van de kosten en het ereloon van de curatoren, *B.S.* 8 september 1998.

KB 26 juni 2003 op de openbaarmaking van akten en stukken van verenigingen zonder winstoogmerk, van internationale verenigingen zonder winstoogmerk, van stichtingen en van organismen voor de financiering voor pensioenen, *B.S.* 27 juni 2003.

KB 26 juni 2003 betreffende de vereenvoudigde boekhouding van bepaalde verenigingen zonder winstoogmerk, stichtingen en internationale verenigingen zonder winstoogmerk, *B.S.* 11 juli 2003.

KB 19 december 2003 betreffende de boekhoudkundige verplichtingen en de openbaarmaking van de jaarrekening van bepaalde verenigingen zonder winstoogmerk, internationale verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen, *B.S.* 30 december 2003.

KB 13 november 2012 tot uitbreiding van de toepassing van de bepalingen van de wet van 24 februari 1978 betreffende de arbeidsovereenkomst voor betaalde sportbeoefenaars tot de trainers in het voetbal, basketbal, volleybal en wielrennen, *B.S.* 5 december 2012.

KB 17 juli 2013 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 13 juni 2012, gesloten in het Nationaal Paritair Comité voor de sport, betreffende de arbeidsvoorwaarden van de betaalde voetballer, *B.S.* 22 oktober 2013.

KB 2 juni 2015 tot vaststelling van het minimumbedrag van het loon dat men moet genieten om als een betaalde sportbeoefenaar te worden beschouwd, *B.S.* 15 juni 2016.

Voorstel van wet op de vennootschappen met een sociaal oogmerk, de vennootschappen ter ondersteuning van de vennootschappen met een sociaal oogmerk en de verenigingen van vennootschappen met een sociaal oogmerk (Sociale economie) *Parl.St.* Senaat 1992-93, nr. 535/1.

Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 27 juni 1921 waarbij aan de verenigingen zonder winstoogmerk en de instellingen van openbaar nut rechtspersoonlijkheid wordt verleend, Verslag namens de commissie voor handels- en economisch recht, *Parl.St.* Kamer 1998-99, nr. 1854/7.

Voorstel van wet tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen, teneinde de vereffeningprocedure van verliesgevende vennootschappen te verbeteren, *Parl.St.* Kamer 2004-05, nr. 1906/001.

KBVB Bondsreglement 2014 – 15.

KNVB Reglementenbundel Betaald Voetbal 2014 – 15.

KNVB Reglementenbundel Amateur Voetbal 2014 – 15.

KNVB Uitleg licentiesysteem 2013.

KNVB Licentiereglement – Reglementen betaald voetbal 2014 – 15.

Football League, Appendix 3 - Owners' and Directors' Test 2014-15.

UEFA, UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations edition 2012.

RECHTSPRAAK

EWHC 25 May 2012, nr. 1372, HM Revenue and Customs v. The Football League Ltd & Anor,

HvJ C-41/90, *Höfner en Elser / Macroton*, 1991.

HvJ C-415/93, *Union royale belge des sociétés de football association ASBL e.a. / Jean-Marc Bosman*, 1995.

HvJ C-325/08, *Olympique Lyonnais SASP / Olivier Bernard en Newcastle UFC*, 2010.

GWH 20 november 2008, nr. 161/2008.

Cass. 3 oktober 1996, T.R.V. 1997, 217.

Cass. 17 oktober 1996, *RW* 1996-97, 1395, noot M.E. STORME.

Cass. 2 mei 1997, *RW* 1997-98, 503.

Cass. 15 oktober 1999, *TBH* 2000, 233, noot C.-A. LEUNEN.

Cass. 4 oktober 2001, T.B.H. 2002, 642.

Cass. 16 januari 2009, *RW* 2009-10, 1, *NJW* 2008-09, 448 – 453.

RvS 16 september 2010, nr. 207384.

RvS 28 mei 2013, nr. 223.610.

Rb. Brugge 19 december 1988, *RW* 1989 – 90, 1265 – 1266.

Kh. Hasselt 3 juli 2000, *TRV* 2001, 184, noot A. DE WILDE.

Kh. Kortrijk 28 maart 2001, publicatie *B.S.* 7 april 2001.

Kh. Kortrijk 30 november 2005, publicatie *B.S.* 9 december 2005, 53420.

Kh. Antwerpen 29 maart 2013, publicatie *B.S.* 8 april 2013.

Kh. Antwerpen 21 mei 2013, publicatie *B.S.* 6 juni 2013.

Kh. Bergen 16 februari 2015, publicatie *B.S.* 20 februari 2015.

Licentiecommissie, 10 april 2014,

<http://static.belgianfootball.be/project/publiek/vssl/html/nl/2014/16/373 - STVV.pdf>

RECHTSLEER

➤ BOEKEN

BRAEKMANS, H., HOUBEN, R., *Handboek vennootschapsrecht*, Mortsel, Intersentia, 2011, 924 p.

BYTTEBIER, K., *Voorrechten en hypotheke in hoofdlijnen*, Antwerpen, Maklu, 2005, 787.

BYTTEBIER, K., *Handboek fusies en overnames*, Mortsel, Intersentia, 2012, 1086 p.

BYTTEBIER, K. en QESQUIÈRE, M., *Algemene Beginselen Insolventierecht*, Gent, Story Publishers, 136 p.

DEDECKER, D., *Overeenkomsten in het sportrecht: de arbeidsovereenkomsten, de sportmakelaarsovereenkomsten*, Gent, Story Publishers, 2009, 92 p.

DEMEYERE, I., GOVERS, M., ROPPE, G., VAN HECKE, R. EN VINCKE, J.P., *Vademecum voor de vzw*, Mortsel, Intersentia, 2012, 457 p.

DENEF, M., DE LEENHEER, J., DESCHRIJVER, D., HELLEMANS, F., KILESE, A., SERVAIS, J-L., STEMPNIERWSKY, Y., TAS, R., TILLEMANS, B., WAUTERS, M., WAÛTERS, B. EN VAN BOVEN, R., *VZW en stichting*, Brugge, die Keure, 2005, 683 p.

DENEF, M., CHRISTIAENS, J., DELEENHEER, J., DESCHRIJVER, D., GOYVAERTS, J., HELLEMANS, F., HOTTERBEEKX, C., KETELS, L., KILESE, A., STEENO, A., STEMPNIERWSKY, Y., TAS, R., THEUNIS, J., VANANROYE, J., VANDENDRIESSCHE, F., VANDERSTAPPEN, E., VANHEE, C., WAUTERS, M., WAÛTERS B. EN WEYTS L., *De VZW*, Brugge, die Keure, 2015, 717 p.

DENEF, M., *Economische activiteiten van vzw en stichting*, Kalmthout, Biblo, 2004, 606 p.

DE TANT, T., "De financieringsproblematiek van het Belgisch voetbal", Masterscriptie 2008-09, UGent, 21.

DE WILDE, A., *Boedelschulden in het insolventierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2005, 619 p.

DIJK, P.L. EN VAN DER PLOEG, T.J., *Van Vereniging en stichting, coöperatie en onderlinge waarborgmaatschappij*, Kluwer, Deventer, 2013, 421 p.

DIRIX, E., R. STEENNOT,, R., VANHEES, H., *Handels- en economisch recht in hoofdlijnen*, Mortsel, Intersentia, 2014, xvii + 538 p.

ESKABEE 1935, *Supportersinspraak. Handboek België*, Beveren, Eskabee 1935, 2013, 84 p.

GEENS, K., *Vennootschapsrecht*, Leuven, Acco, 2002,

HAMERS, J.J.A., SCHWARZ, C.A. en ZAMAN, D.F.M.M., *Handboek Stichting en Vereniging. Inclusief coöperatie en onderlinge waarborgmaatschappij*, Zutphen, Paris, 2013, 565 p.

KPMG, *Behoeft- en haalbaarheidsanalyse van multifunctionele voetbalstadions in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*, s.l., het Kabinet van de Vlaamse Minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel, 2008, 297 p.

POLAK, N.J. en PANNEVIS, M., *Insolventierecht*, Amsterdam, Kluwer, 2014, 31.

VAN GERVEN, D., *Handboek Verenigingen*, Kalmthout, Biblo, 2004, 576 p.

VAN NIEUWENHOVE, D., *Analyse van de juridische structuur van Belgische sportclubs met nadruk op professionele voetbalclubs*, masterscriptie rechten, Ugent 2013-14, 124 p.

VAN SCHILFGAARDE, P., *Van de BV en de NV*, Kluwer, Deventer 2006, 453 p.

➤ TIJDSCHRIFTEN

BALLON, G.L., "Sponsoringcontract", *NjW* 2008-2009, 291.

BEECH, J., HORSMAN, S.J.L. AND MAGRAW, J., "Insolvency events among English football clubs", *International Journal of Sports Marketing & Sponsorship* 2010, 236-249.

BRAECKMANS, H., "Wetboek van Vennootschappen", *RW* 2000-01, 1473 – 1492.

CHAFFART, F., "De CVBA als tool voor Estate Planning", *TEP* 2008, 339 – 354.

COATES, A., VAN OPSTAL, W., "Juridische kaders in de sociale economie: een rechtseconomische doorlichting", *Tijdschrift van het Steunpunt WSE*, 2010, afl. 3, 51 – 65.

COATES, A., "Juridische aspecten eigen aan de onderneming in de sociale economie. Onderzoeksdeel III: Rechtsvergelijking van de sociale economie onderneming in Europa", *WSE – report*, 2011, 131.

CRIVITS, R., "Voortgezette arbeidsovereenkomsten bij faillissement" *NJW* 2008-09, 430 – 436.

DEJONGHE, T., "Football in Belgium from centre to semi-periphery: Analyzing the financial ground", *IASE/NAASE Working Paper Series* 2008, 1 – 12.

DENEFF, M., "De faillietverklaring van handelsvennootschappen, VZW's en stichtingen na het cassatiearrest van 4 oktober 2001", *TRV* 2002, 79 – 91.

DE WILDE, A., "Het ontstaan van de samenloop bij de ontbinding van een V.Z.W." (noot onder Kh. Hasselt 3 juli 2000), *TRV* 2001, 187 – 189.

DIRIX, E., "Faillissement en lopende overeenkomsten", *RW* 2003-04, 201 – 211.

SZYMANSKI, S., "On the Ball", *Finance and Development* 2014, alf. 51, 26 – 28.

TAS, R., "Vennootschap in vereffening: geen automatische schorsing van de individuele executierechten van de samenlopende schuldeisers" (noot onder Cass. 4 januari 2001), *DAOR* 2001, 285.

VANANROYE, J., "Het geschreven statutair doel, de feitelijke activiteit en het handelaarschap van een vennootschap", *RW* 2001-02, 983 – 988.

VANHECKE, E. en DEVROE, W., "Reddings- en herstructureringssteun in tijden van economische crisis", *Jura Falc.* 2009-10, afl. 2, 219-231.

VERSTAPPEN, J., "Notariële aspecten van de vereffening van een gerechtelijk ontbonden V.Z.W." (noot onder Gent 24 november 1993), *Not.Fisc.M.* 1994, afl. 5, 29 – 33.

➤ Verzamelwerken

BALLON, G.L., "Art. 1 W.Kh" in X. (ed.), *Handels- en economisch recht. Commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, III. Handelaar, 2008, 20 p.*

DIRIX, E., "Zekerheden, eigendomsvoorbehoud en rangregeling" in H. BRAECKMANS, H. COUSY, E. DIRIX, B. TILLEMANS en M. VANMEENEN (eds.), *Curatoren en vereffenaars: actuele ontwikkelingen II*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 21-47.

RUYSCHAERT, S., "BTW-aspecten van de financieringsbronnen van vzw's" in X (ed.), *VZW in de praktijk*, 2013 (beschikbaar via databank Jura).

SZYMANSKI, S., "Long-term and short-term causes of insolvency and English football" in P. RODRIGUEZ, S. KÉSENNE EN R. KONING (eds.), *The Economics of Competitive Sports*, Cheltenham, Edward Elgar Publishing, 2015, 74 – 82.

TILLEMANS, B. EN VANDENBOGAERDE M., "De bijzondere positie van de fiscus en de RSZ" in H. BRAECKMANS, H. COUSY, E. DIRIX, B. TILLEMANS EN M. VANMEENEN (eds.), *Curatoren en vereffenaars: actuele ontwikkelingen II*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 73 – 95.

VAN HECKE, R. EN VAN WINCKEL, A., "Ontbinding en vereffening van een V.Z.W." in X. (ed.), *Rechtscompendium V.Z.W. en V.S.O.*, Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen, 1996, 39 p.

VAN HOOGENBEMT, H., "De werknemers en de insolventie van hun werkgever" in GANDIAUS (ed.), *XXXIste postuniversitaire cyclus Willy Delva – Insolventierecht 2004-2005*, Mechelen, Kluwer, 2006, 430 - 4

ONLINEBRONNEN

BROWN, A., "Supporters Direct Briefing Paper n°2: Developing Football Regulation to Encourage Supporter Community Ownership in Football",
www.substance.coop/sites/default/files/Supporters%20Direct%20Briefing%20Paper%202.pdf.

CHARLES, D., "Eersteklassers steunen tweede klasse niet", Voetbalmagazine 26 mei 2014
<http://www.voetbalbelgie.be/nl/article.php?id=80270>.

CHARLES, D., "Tweedeklasser luidt alarmbel", Voetbalmagazine 20 januari 2015,
<http://www.voetbalbelgie.be/nl/article.php?id=90973>.

CHARLES, D., "Recordverlies in eerste klasse", Voetbalmagazine 9 april 2015,
<http://www.voetbalbelgie.be/nl/article.php?id=94194>.

DENEF, M., VERSCHAEVE, S., MAES E. EN SPITAELS, B., "Opdracht over hoe supporters via aandeelhouderschap nauwer betrokken kunnen worden bij het bestuursbeleid van voetbalclubs",
www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/studieopdracht-supportersbetrokkenheid, 41.

FREDERIK, J., "Waarom voetbalclubs in financiële problemen komen",
<http://www.ftm.nl/exclusive/waarom-voetbalclubs-financiele-problemen-komen/>.

KESSENNE, S., "Voor wie houdt van voetbal op tv", *De morgen* 06 mei 2011,
http://www.kuleuven.be/metaforum/page.php?FILE=opiniestuk_pers&PID=171.

KNVB, "Het Seizoen in Cijfers 2012/13", <https://ebv.knvb.nl/uploads/nJ/Gd/nJGdN4pk9NWg--IPB9ukKg/Het-Seizoen-in-Cijfers-2012-13.pdf>.

VDV Accountants, "De vzw: fiscale en boekhoudkundige aspecten",
http://www.vdvaccountants.be/data/documents/VZW_formaliteiten_wetgeving.pdf.

FIFA, Football Stadiums Technical recommendations and requirements, 2011,
www.fifa.com/mm/document/tournament/competition/01/37/17/76/stadiumbook2010_buch.pdf.

UEFA, Sixth club licensing benchmarking report financial year 2012.

UEFA, UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations, 2012,
www.belgianfootball.be/sites/default/files/docs/pdf/kbvb/uefa-licentie.pdf.

UEFA, Communications Financial Fair Play, 25 januari 2012,
www.financialfairplay.co.uk/resources/FFP%20Press%20Kit%20EN_FINAL_en%201_.pdf.

UEFA, Here to stay: Club Licensing, 2004-2008,
www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/uefa/KeyTopics/618655_DOWNLOAD.pdf.

Vlaamse Regering, VR PV 2014/13,
<http://www.cjsm.vlaanderen.be/sport/beleidsdocumenten/VR/2014/2014-13-pt0088/>.

"Football League introduces fit and proper test", *World Sports Law Report* 2004,
http://www.e-comlaw.com/world-sports-law-report/artide_template.asp?from=wslr&ID=589&Search=Yes&txtsearch=fit%20and%20proper.

Auteursrechtelijke overeenkomst

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling:

Gevolgen van de insolventie van sportclubs

Richting: **master in de rechten-rechtsbedeling**

Jaar: **2015**

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de Universiteit Hasselt.

Niet tegenstaand deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt behoud ik als auteur het recht om de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -, vrij te reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

Ik bevestig dat de eindverhandeling mijn origineel werk is, en dat ik het recht heb om de rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. Ik verklaar tevens dat de eindverhandeling, naar mijn weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

Ik verklaar tevens dat ik voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt door het auteursrecht, de nodige toelatingen heb verkregen zodat ik deze ook aan de Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal mij als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze overeenkomst.

Voor akkoord,

Ramaekers, Melissa

Datum: **2/08/2015**